

Unge **tryghed** og **trivsel** i Frederiksberg Kommune

Nina Bach Ludvigsen og Jens Christian Nielsen

Unge**s tryghed** og **trivsel** i Frederiksberg Kommune

Forord

Hermed har vi fornøjelsen at præsentere rapporten Unges tryghed og trivsel i Frederiksberg Kommune, der tegner et portræt af, hvordan unge på Frederiksberg trives i hverdagen, og hvad de foretager sig i fritiden. Rapporten er udført for og i samarbejde med Frederiksberg Kommune.

Undersøgelsen er gennemført i perioden fra september 2007 til marts 2008 af cand.scient.soc. Nina Bach Ludvigsen i samarbejde med forskningsleder Jens Christian Nielsen, der har været projektleder for undersøgelsen. Derudover har cand.scient.soc. Niels-Henrik M. Hansen rådgivet omkring udarbejdelse af undersøgelsens design.

Der skal lyde en stor tak til Tine Gammelby og Kenneth Skamby Axelsen fra Frederiksberg Kommune for det gode samarbejde undervejs. Og ikke mindst tak til alle de mange unge 6.-10. klasses skoleelever i Frederiksberg Kommune der har udfyldt spørgeskema samt de unge, der i interview har taget sig tid til at fortælle om, hvordan det er at være ung på Frederiksberg.

Jens Christian Nielsen & Nina Bach Ludvigsen
Center for Ungdomsforskning – www.cefu.dk
Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet

Unge tryghed og trivsel i Frederiksberg Kommune

Af Nina Bach Ludvigsen og Jens Christian Nielsen

© Forfatterne og Center for Ungdomsforskning 2008

Layout: Niels-Henrik M. Hansen, Center for Ungdomsforskning

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	9
Analysens baggrund	9
Undersøgelsens metoder	9
Hvem er med i undersøgelsen?	9
Rapportens opbygning	10
Læsevejledning	11
KAPITEL 1: UNG PÅ FREDERIKSBERG	13
Hvordan har de unge det?	13
Det bedste og det værste	15
Opsamling på problemfelter	17
KAPITEL 2: UNGES FRITID OG FRITIDSAKTIVITETER	19
Fritid på Frederiksberg	20
De unges deltagelse i fritidsaktiviteter og -tilbud	20
Unge klubbet deltagelse	22
Hvad laver de unge på Frederiksberg ellers i deres fritid?	23
Samværet med venner i hjemmet	25
Fritidsjob, penge og forbrug	26
De unges forbrug	27
Unge virtuelle fritidsliv og medievaner	28
Opsamling	30
KAPITEL 3: SOCIALE RELATIONER	33
Relationer til forældre	34
Relationer til venner	36
Kærester	37
At have nogen at tale med	38
Opsamling	40
KAPITEL 4: TRIVSEL OG MISTRIVSEL	41
Ensomhed	41
Selvskadende handlinger	43
Tanker om selvmord	44
Sammenhænge mellem de tre former for mistrivsel	45
Forhold til egen krop og vægt	47
Mobning	50
Mobning og andre tegn på mistrivsel	53
Opsamling	55

KAPITEL 5: ALKOHOL, ILLEGALE RUSMIDLER OG RYGNING	57
Unge alkoholvaner	57
Hash og andre illegale rusmidler	59
Rygning	62
Opsamling	64
KAPITEL 6: TRYGHED OG KRIMINALITET	65
Tryghed	65
Trusler i den virtuelle verden	69
Lovlydighed og kriminalitet	71
At gå med kniv	73
Lovbrud og rusmidler	73
Opsamling	75
KAPITEL 7: KONKLUSION	77
Opmærksomhed om unges risikoadfærd og udfordringer – et par pejlemærker	80
LITTERATUR	82
APPENDIKS A: KARAKTERISTIK AF RESPONDENTERNE	84
Svarprocent	84
Køn	85
Alder og klassetrin	85
Forældres uddannelsesniveau	86
Etnicitet	87
Opsamling om bortfald	87
APPENDIKS B: UNDERSØGELSENS METODER	88
Spørgeskemaundersøgelsen	88
Interviewundersøgelsen	89

Indledning

Denne rapport giver et billede af, hvordan unge mellem 12-16 år oplever det at være ung på Frederiksberg. Føler de sig trykthed? Hvordan trives de? Hvad laver de i deres fritid? Hvilket forbrug af rusmidler har de? Det er nogle af de spørgsmål, som undersøgelsen tager sit afsæt i, og som de unge på Frederiksberg er blevet spurgt om. Det er hensigten med undersøgelsen at give et reelt billede af de unges hverdag på Frederiksberg.

Målet med rapporten er at kunne opstille en statistisk profil af Frederiksbergs unges hverdagsliv og livsvilkår med særligt fokus på de unges trivsel, trykthed og fritid. Ungdomsprofilen går dog ud over disse tre temaer og fortæller også noget mere generelt om, hvad det vil sige at være ung på Frederiksberg i år 2008.

Analysens baggrund

Undersøgelsen Unges trykthed og trivsel i Frederiksberg Kommune er blevet til i et samarbejde mellem Frederiksberg Kommune og Center for Ungdomsforskning, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet. Baggrunden for undersøgelsen var et ønske fra Frederiksberg Kommunes side om at gennemføre en tryktheds- og trivselsundersøgelse blandt kommunens unge mellem 12-16 år. Undersøgelsen skal afdække de unges trivsel og følelse af trykthed samt de unges brug af fritids- og idrætstilbud. Undersøgelsen skal på denne baggrund give Frederiksberg Kommunes medarbejdere et lokalt dokumentationsarbejde at arbejde ud fra.

Undersøgelsens metoder

Rapportens analyser bygger på to datakilder – en spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterviews - hovedvægten er lagt på spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaundersøgelsen giver et overblik over udbredelsen af udvalgte samfundsmæssige fænomener blandt de unge og giver et overordnet øjebliksbillede af, hvordan det er at være ung på Frederiksberg. Spørgeskemaet er blevet omdelt til 68 udvalgte 6.-10. klasser på alle folkeskoler samt én privatskole i Frederiksberg Kommune, og der er i alt 1248 elever, som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen.

Fokusgruppeinterviewene er gennemført på en folkeskole, i en idrætsklub og i en fritidsklub. Der er lavet tre interviews, og 18 unge har deltaget i interviewene. Fokusgruppeinterviewene tager udgangspunkt i de samme overordnede emner som spørgeskemaet.

En mere uddybende beskrivelse af de to metoder og begrundelser for valget af disse kan læses i appendiks B.

Hvem er med i undersøgelsen?

Spørgeskemaet er blevet omdelt til 68 grundskoleklasser fra 6. til 10. klasse på alle folkeskoler samt én privatskole i Frederiksberg Kommune, og 66 af klasserne har deltaget i undersøgelsen. Det har været et kriterium, at alle folkeskoler skulle deltage i undersøgelsen, og der er foretaget en stratificeret udvælgelse på klassetrinsniveau på baggrund af kriterier om

skolestørrelse, geografisk spredning og klassetrinsfordeling. Spørgeskemaet er omdelt i papirform til klasserne og er blevet udfyldt i skoletiden. Spørgeskemaet er udleveret til 1480 elever, og der er 1248 elever, der har udfyldt det, hvilket giver en svarprocent på 85 pct. Pr. 1. januar 2008 er der ifølge Danmarks Statistik 3263 unge mellem 12-16 år i Frederiksberg kommune, hvilket betyder, at der er 37 pct. af de unge i aldersgruppen, der har udfyldt spørgeskemaet.

Af de 1248 respondenter er 51 pct. piger og 49 pct. drenge. Enkelte unge har ikke oplyst deres køn. Kønsfordelingen på Frederiksberg for unge mellem 12-16 år pr. 1. januar 2008 er 51 pct. piger og 49 pct. drenge (Danmarks Statistik: www.statistikbanken.dk). Der er altså en svag overvægt af piger mellem 12-16 år på Frederiksberg, og denne er også at finde i besvarelserne af spørgeskemaet.

Aldersfordelingen blandt spørgeskemaundersøgelsens respondenter er vist i nedenstående figur 1.

Der deltager flest unge på 12 år eller yngre og færrest unge på 16 år eller ældre i undersøgelsen. Overrepræsentationen af de 12-årige og yngre hænger sammen med en bedre svarprocent i 6. klasse, mens underrepræsentationen af de 16-årige og ældre hænger sammen med, at der er færre unge, som går i 10. klasse.

Der er 74 pct. af respondenterne, der angiver, at deres etniske baggrund er dansk, mens 21 pct. angiver, at den er andet end dansk og 5 pct. ikke har angivet deres etniske baggrund.

Samlet set vurderes det, at undersøgelsen har en tilfredsstillende svarprocent, og at undersøgelsen giver et repræsentativt billede af de 12 til 16-åriges situation i Frederiksberg Kommune. Det skal dog bemærkes, at spørgeskemaet er omdelt på hovedsageligt folkeskoler, og at materialet derfor ikke omfatter unge i specialet eller unge uden for ud-

dannelsessystemet. Endvidere vil unge med stort fravær i skolen naturligvis også være underrepræsenteret i undersøgelsen. Læs i øvrigt appendiks A for en mere uddybende bortfaldsanalyse.

Rapportens opbygning

Rapporten består af syv kapitler, og hvert kapitel kredser om et tema, der er centralt for analyserne af de unges fritid, tryghed og trivsel.

Kapitel 1: Ung på Frederiksberg. Rapporten indledes med et kapitel, hvori det overordnet beskrives, hvor tilfredse de unge er med at være unge på Frederiksberg og med deres liv lige nu. Desuden beskrives en række centrale problemfelter på baggrund af undersøgelsens hovedresultater.

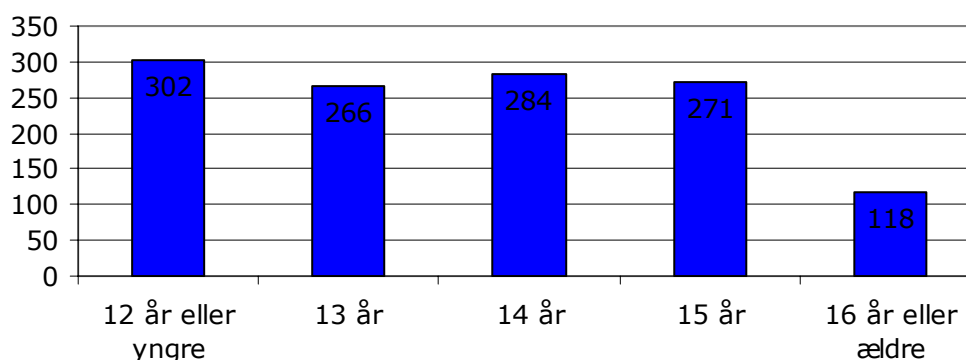
Kapitel 2: Fritid og fritidsaktiviteter. I dette kapitel belyses, hvad de unge foretager sig i deres fritid, hvad de laver af organiserede og uorganiserede fritidsaktiviteter, hvor de får deres penge fra, og hvad de bruger dem til.

Kapitel 3: Sociale relationer. De unges relationer til forældre og jævnaldrende belyses i dette kapitel. Der bliver set nærmere på, hvordan de unges forhold til forældre og venner er, og om de har nogle at tale med, når de har personlige problemer.

Kapitel 4: Trivsel og mistrivsel. Kapitlet behandler, hvilke trivselsproblemer de unge har. Føler de sig ensomme? Har de forsøgt at skade sig selv? Har de haft tanker om selvmord? Hvordan er deres forhold til mad, krop og vægt? Har de unge mobbet andre, eller er de selv blevet mobbet?

Kapitel 5: Alkohol, rusmidler og rygning. Kapitlet sætter fokus på de unges brug af alkohol, hash og tobak. Hvor mange ryger? Hvor mange drikker alkohol? Hvor mange har prøvet at

Figur 1. Aldersfordeling. Antal. n=1241

ryge hash? Og hvilke sammenhænge er der mellem brug af de forskellige rusmidler?

Kapitel 6: Tryghed og kriminalitet. Kapitlet belyser de unges tryghed i hverdagen og hvor lovlydige de er. Føler de sig utrygge? Hvor føler de eventuelt sig utrygge? Hvor lovlydige er de? Har de begået ulovlige handlinger? Der fokuseres særskilt på sammenhænge mellem unge, der har begået lovbrud, og brug af rusmidler.

Rapporten afsluttes med kapitel 7, der er det opsamlende og konkluderende kapitel. Desuden indeholder rapporten en litteraturliste, som kan virke som inspiration til videre læsning, samt et appendiks, som karakteriserer undersøgelsens respondenter, og et appendiks, der beskriver undersøgelsens metoder.

Læsevejledning

Undersøgelsens resultater er baseret på statistiske test. Der er gennemgående testet for forskelle på (og dermed sammenhænge mellem) køn, alder, klassetrin og etnicitet; hvis der er forskelle, vil disse blive fremhævet i løbet af analyserne.

Hvor det er fundet relevant, er der i forbindelse med de statistiske analyser også blevet testet for forskelle på andre kategorivariable, f.eks. rygere og ikke-rygere.

Metodisk bygger undersøgelsen på forskellige statistiske tests. Der er brugt Chi²-tests til at belyse sammenhængen mellem to nominale kategorivariable, mens der er anvendt Gammatests til at undersøge sammenhængen mellem to ordinale kategorivariable i analyserne. For læsevenligheds skyld er der ikke angivet p-værdier, Gamma-koefficienter eller antal frihedsgrader i den skriftlige fremstilling. Men når der står, at der er en sammenhæng mellem eller en forskel på to variable betyder det, at $p < 0,05$, og når der står, at der ikke er en sammenhæng mellem to variable, betyder det, at $p > 0,05$.

KAPITEL 1: UNG PÅ FREDERIKSBERG

Trives de unge på Frederiksberg? Er de trygge? Hvad laver de i deres fritid? Det er nogle af de spørgsmål, som denne rapport belyser. Rapporten tegner et billede af de unge på Frederiksberg og deres hverdag og trivsel. Den giver med afsæt i de unges egne oplevelser af at være ung på Frederiksberg et indblik i deres fritidsliv, sociale relationer, trivsel og tryk i hverdagen.

Hvordan er det at være ung i Frederiksberg Kommune? En måde, kommunen kan beskrives på, er som en velhavende kommune placeret midt i Københavns Kommune. En kommune hvor indbyggerne har et højere indkomstniveau og uddannelsesniveau end landsgennemsnittet. Og hvor andelen af børn og unge mellem 7-16 år er lavere end andelen af børn og unge på landsplan. Samtidig er andelen af elever, som går i privatskolen, højere på Frederiksberg end i resten af landet (Frederiksberg Kommune 2007).

At de unge på Frederiksberg er få, at mange går i privatskole, og at mange har veluddannede og vellønnede forældre, skal dog ikke skygges for, at de unge på Frederiksberg netop er unge, med alle de udfordringer og problemer det giver, og dermed underlagt de samme krav, forandringer og udviklinger som alle andre unge.

Ungdomsårene er en tid, der markerer overgangen fra at være barn til at blive voksen. I løbet af ungdommen indtræffer en række forandringer. De unge mødes af nye krav og forventninger fra forældre, skole og samfund. Ungdomstiden er

en usikker tid, fremtiden føles ofte uvis, uddannelse skal vælges, og en selvstændig identitet skal etableres. Forældres rolle bliver ofte mindre interessant og mindre vigtig, mens relationer til venner og jævnaldrende begynder at fylde mere.

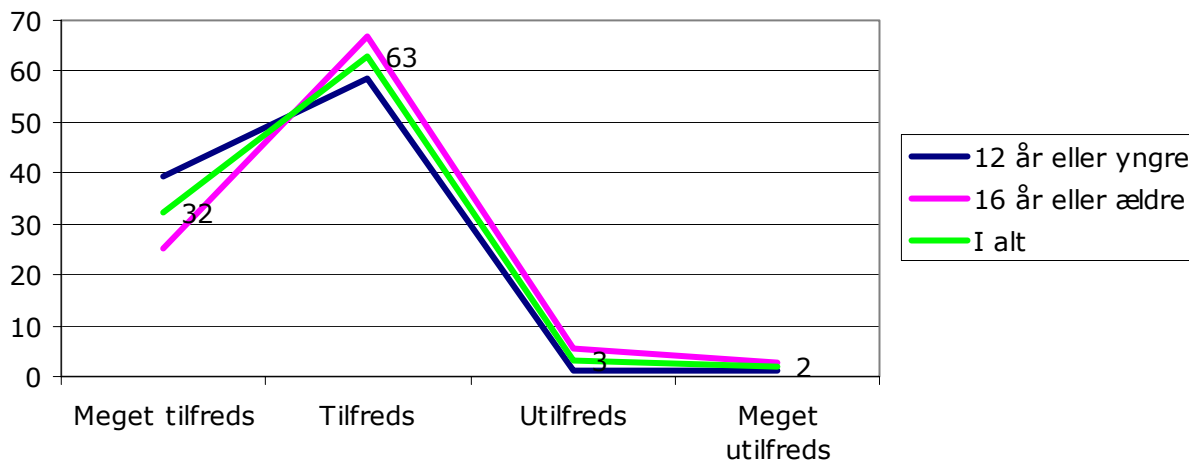
Det formuleres ofte, at de unge i dag har flere valgmuligheder end tidligere. De små ungdomsårgange medvirker samtidig til, at nutidens unge er ombejlet. Uddannelsessteder, lærepladser og fremtidige arbejdspladser kæmper alle om de unge. Samtidig mødes de unge også med et implicit krav om, at man skal vælge rigtigt første gang. Kan en ung ikke håndtere de mange valgmuligheder, eller vælger den unge forkert, kan det føles som et individuelt ansvar og dermed også som et personligt nederlag.

Dette kapitel præsenterer unges vurdering af, hvordan det er at være ung på Frederiksberg, og hvordan deres liv er, med fokus på, hvad de oplever er det bedste i deres liv lige nu, og hvilke udfordringer og problemer de aktuelt står overfor. Kapitlet sammenfatter også undersøgelsens hovedresultater i form af en kort præsentation af de centrale problemfelter, som undersøgelsens analyser viser.

Hvordan har de unge det?

I dette afsnit vil vi belyse de unges tilfredshed med at være ung på Frederiksberg, hvor godt de synes, deres liv er lige nu, og hvordan de klarer sig i skolen.

**Figur 1.1. Hvor tilfreds er du med at være ung i Frederiksberg Kommune?
Alder. Pct. n=1215**

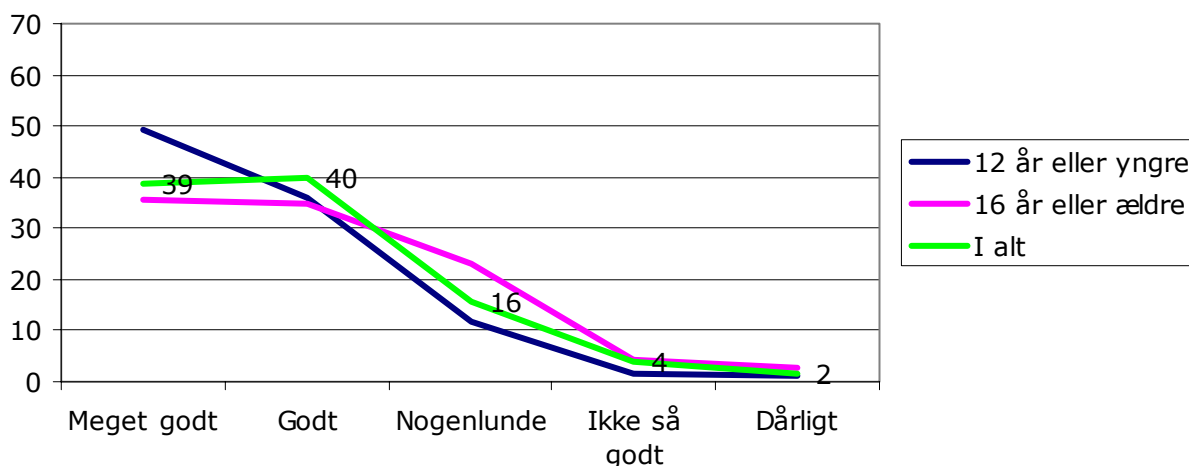
Hovedparten af de unge på Frederiksberg er ganske tilfredse med at være unge i Frederiksberg Kommune. 95 pct. er enten meget tilfredse eller tilfredse med deres ungdomsliv i kommunen. Der er meget få unge, som er direkte utilfredse. 5 pct. er enten utilfredse eller meget utilfredse. Der er ikke forskel på, hvor tilfredse piger og drenge er med at være ung i Frederiksberg Kommune. Men tilfredsheden falder en lille smule med alderen; der er således færre 16-årige unge end 12-årige unge, som er meget tilfredse med at være ung i kommunen (se figur 1.1).

Når vi ser på, hvordan de unge på Frederiksberg vurderer, at deres eget liv er, tegner der sig også et positivt billede. Hovedparten af de unge synes, at deres liv lige nu enten er meget godt eller godt, hvad der gør sig gældende for 79 pct. af de unge. Det er et fåtal på 6 pct., der vurderer, at det ikke er

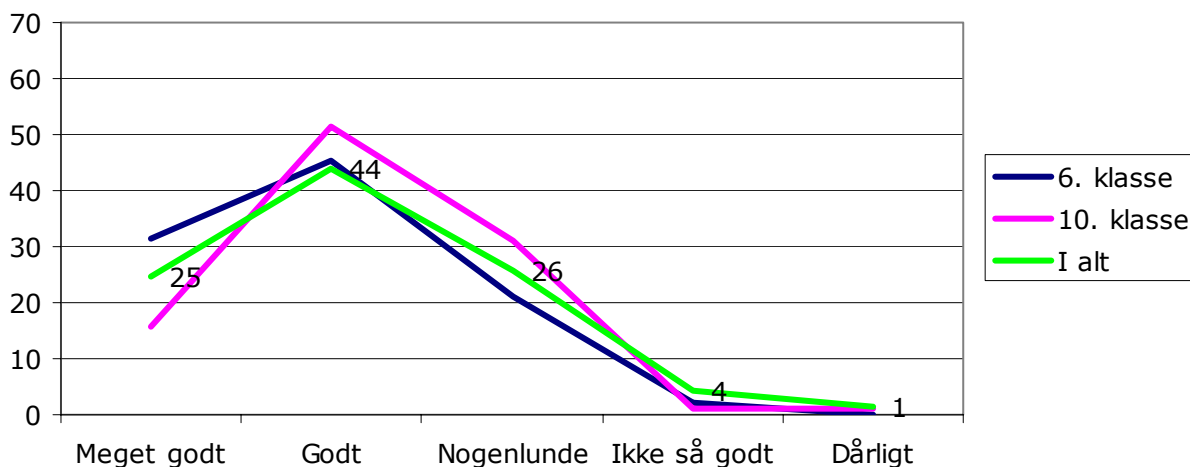
så godt eller ligefrem dårligt. En noget større gruppe på 16 pct. placerer sig i midterkategorien nogenlunde. Lidt flere piger end drenge svarer, at deres liv ikke er så godt eller dårligt lige nu, mens andelen af unge, der synes, at deres liv er meget godt falder med alderen, og andelen, der synes, at deres liv er nogenlunde, stiger med alderen. Dette kan ses i figur 1.2.

Ser vi i figur 1.3 på, hvordan de unge på Frederiksberg mener, at de klarer sig i skolen, viser der sig igen et positivt billede, idet 69 pct. vurderer, at de klarer sig godt eller meget godt, mens 26 pct. svarer, at de klarer sig nogenlunde. 5 pct. oplever, at de ikke klarer sig så godt eller ligefrem dårligt. Andelen af unge, der synes, at de klarer sig meget godt i skolen, falder, jo højere klassetrin de unge går på, mens andelen af unge, der vurderer, at de klarer sig nogenlunde, stiger, jo højere klassetrin de unge går på. Dette hænger formentligt sammen med

**Figur 1.2. Hvordan synes du, at dit liv er lige nu?
Alder. Pct. n=1232**

Figur 1.3. Hvordan synes du selv, du klarer dig i skolen fagligt?
Klassetrin. Pct. n=1234

de større udfordringer, som de unge oplever i relation til uddannelsesvalg og skolepræstation på de ældste klassetrin.

Samlet set svarer 57 pct. af pigerne og 59 pct. af drengene JA til alle tre spørgsmål. De er altså meget tilfredse eller tilfredse med at være ung på Frederiksberg, og de synes, at deres liv er meget godt eller godt, og at de klarer sig meget godt eller godt i skolen.

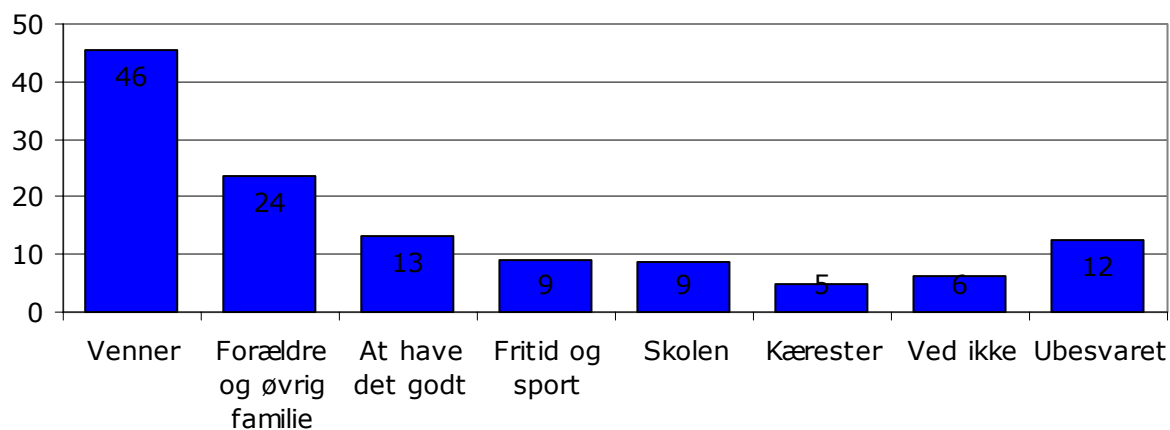
Det bedste og det værste

I spørgeskemaet har der været to åbne spørgsmål, hvor de unge er blevet spurgt ind til, hvad der er det bedste, og hvad der er den største udfordring i de unges liv lige nu. Svarerne på de åbne spørgsmål er blevet inddelt i forskellige kategorier, og de mest udbredte svarkategorier på spørgsmålene præsenteres i det følgende. Det skal desuden tilføjes, at

Det største problem eller udfordring i det liv lige nu er ...

- at blive egnet til gymnasiet.
Pige på 16 år.
- at jeg skal til at gå i gymnasiet. Det er en udfordring, da jeg ikke er så udadvendt.
Pige på 15 år.
- skolen, jeg ligger godt i det meste, men bliver nervøs, når jeg tænker på fremtiden.
Dreng på 14 år.
- at skolen presser en og alle lektierne.
Pige på 14 år.

Figur 1.4. Det bedste ved at være dig lige nu er...
Udvalgte. Pct. N=1248

mange har skrevet mere end én ting, der er godt eller dårligt i deres liv lige nu, og hvert emne er blevet tildelt en kode, f.eks. for svar relateret til venner, således at emnerne efterfølgende har kunnet adskilles og optælles.

1094 af de 1248 unge har valgt at besvare det åbne spørgsmål om, hvad der er det bedste ved at være dem lige nu. De mest udbredte svar er præsenteret i figur 1.4.

Næsten halvdelen af de unge svarer, at det bedste ved at være dem lige nu er deres venner. Svarkategorien venner dækker over svar som at have gode venner, at have mange venner, at have venner der støtter og elsker en, når man har det svært og at have bedstevenner. Næsten en fjerdedel svarer, at det bedste er deres forældre og familie. Denne kategori omfatter svar om at have forældre og familie, der støtter en og bakker en op, at have tætte forhold til en mor, far eller søskende og at have en god familie. 13 pct. har svaret at have det godt, at have et godt liv eller at have det sjovt, mens 9 pct. har svaret, at sports- og fritidsinteresser er det bedste i deres liv lige nu, og det dækker alt fra konkrete sportsgrene til at spille computer. 9 pct. svarer, at det bedste ved at være dem lige nu er, at de klarer sig godt i skolen, og ydermere svarer 5 pct., at det er at have en kæreste. Desuden svarer 6 pct., at de ikke ved, hvad det bedste ved at være dem lige nu er.

1047 af de 1248 unge respondenter har valgt at besvare det åbne spørgsmål: Hvad er den største udfordring eller problem i dit liv lige nu? De mest udbredte svar præsenteres i figur 1.5.

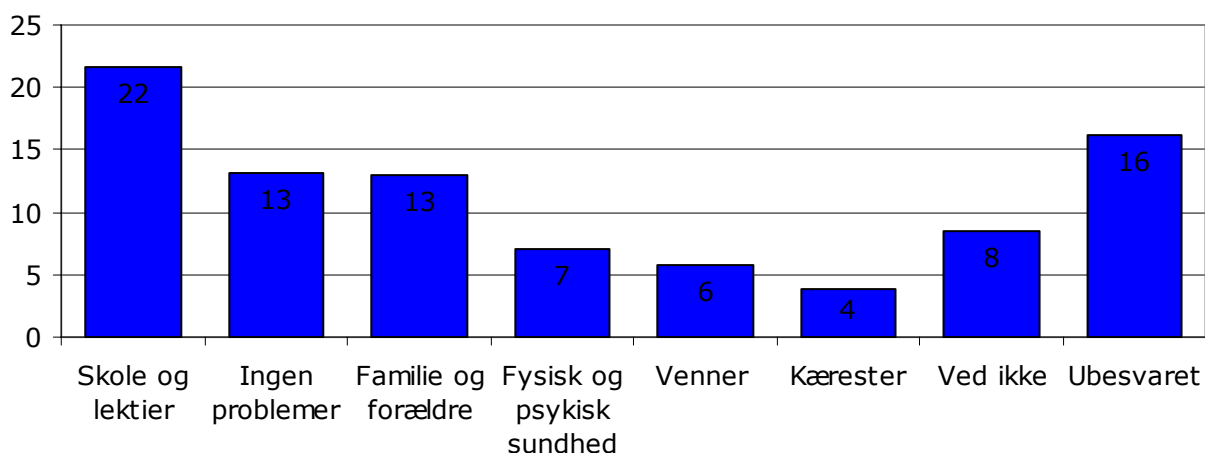
Det mest udbredte svar vedrører skolen, og herunder hører både at ville klare sig bedre i skolen, at have mange lektier for samt bekymringer om fremtidig uddannelse. Dernæst følger problemer med familie. Denne kategori dækker over svar som forældres skilsmisse, sygdom og dødsfald i familien, samt

Det bedste ved at være dig lige nu er ...

- at jeg har en masse venner, jeg holder meget af, hygger mig, har familie jeg elsker meget højt, og at jeg klarer mig godt i skolen.
Pige på 13 år.
- at jeg har en kæreste, en masse gode venner og jeg får gode karakterer.
Dreng på 15 år.
- at jeg har mange venner, og jeg er glad for at gå i skole lige for tiden.
Pige på 15 år.
- at jeg har en familie, som jeg elsker og mange gode venner, som jeg holder af, at det går godt i skolen og at jeg lever i et trygt og rigtig godt hjem.
Pige på 15 år.
- at jeg føler jeg har det godt, har mange venner og har min egen stil, jeg siger hvad jeg mener og jeg er ligeglad med, at mine venner måske nogle gange synes jeg skulle lytte til dem, men jeg er blevet selvstændig.
Pige på 13 år.
- at jeg har udviklet mig meget her på det sidste, jeg synes selv, jeg er blevet mere udadvendt end jeg var før, jeg er tit glad og tilfreds.
Pige på 13 år.

skænderier med forældre og søskende. Endvidere kan 7 pct. af svarene samles under kategorien fysisk og psykisk trivsel, det vil sige problemer med egen sundhed, personlige problemer såsom ensomhed, depression og selvmordstanker, mobning og trusler, samt problemer omkring vægt og ønsket om

Figur 1.5. Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ... Udvalgte. Pct. N=1248

at tabe sig. 6 pct. svarer, at det største problem eller udfordring er venner, hovedsageligt mangel på venner, brudte venskaber og at være uvenner med sin bedste ven/veninde. Og 4 pct. svarer, at det største problem eller den største udfordring er relateret til kærester, mangel på kærester og ulykkelige forelskelser.

En del af de unge ser dog ikke ud til at opleve større problemer eller udfordringer i deres hverdag. 12 pct. svarer, at de ikke har nogle problemer eller udfordringer lige nu og 9 pct. svarer, at de ikke ved, hvad det største problem eller den største udfordring er lige nu.

Opsamling på problemfelter

Flertallet af de unge på Frederiksberg har det som beskrevet i dette kapitel i hovedtræk godt, men undersøgelsen peger også på, at der er en række tegn på mistrivsel blandt et større mindretal af de unge på Frederiksberg. I det følgende vil en række af de problemfelter, der tydeligst træder frem, blive skitseret.

At have nogle at tale med

Langt de fleste unge har enten voksne eller andre unge, som de kan tale med, når de har personlige problemer. Meget få har hverken andre unge eller voksne at tale med om personlige problemer. Det er i højere grad voksne end andre unge, som undersøgelsens unge kan mangle at tale med om personlige problemer. 17 pct. af pigerne og 26 pct. af drengene oplever ikke, at de har nogle voksne at tale med, når de har personlige problemer, mens 6 pct. af pigerne og 17 pct. af drengene ikke oplever, at de har andre unge at tale med, når de har personlige problemer. Særligt drenge på 15 år eller ældre svarer, at de ikke har nogle voksne at tale med, når de har personlige problemer.

Unge med tegn på mistrivsel såsom ensomhed, selvskadende handlinger og tanker om selvmord svarer i højere grad end andre, at de oplever, at de har svært ved at tale med voksne, når de har personlige problemer. Ligeledes svarer unge, der har været involveret i mobning, oftere, at de ikke oplever, at de kan tale med voksne, når de har personlige problemer.

Tegn på mistrivsel

I undersøgelsen fokuseres der særligt på tre tegn på mistrivsel, nemlig ensomhed, selvskadende handlinger og selvmordstanker, og det er særligt de ældre piger i undersøgelsen, der svarer JA hertil. Samlet set er det 30 pct. af pigerne og 14 pct. af drengene der har følt sig ensomme inden for den sidste måned. 21 pct. af pigerne og 12 pct. af drengene har forsøgt at skade sig selv. 20 pct. af pigerne og 9 pct. af drengene har haft tanker om selvmord. Unge med et af disse trivselsproblemer svarer oftere end andre JA til at have et af de andre tegn på mistrivsel. I alt svarer 76 pct. af drengene og 57 pct. af pigerne NEJ til alle tre spørgsmål, mens 11 pct. af pigerne på 15 år eller ældre svarer JA til alle tre spørgsmål. Undersøgelsen viser desuden, at der er en sammenhæng mellem disse tegn

.....
 .....
 Det største problem eller udfordring i det liv lige nu er ...

- at jeg er flyttet skole, det er en smule hårdt.
Pige på 12 år.
- at jeg ikke rigtig har nogen venner, som jeg kan stole på 100 procent.
Dreng på 12 år.
- at jeg har lidt problemer med mine lærere over i skolen, og mine tætte venner bor langt væk, jeg er deprimeret og har haft mange selvmordstanker på det sidste.
Pige på 13 år.
- skole og skoleskift, skænderier med min mor, jeg er generelt meget ked af det for tiden, selvom jeg ikke rigtig ved hvorfor, mange humørsvingninger.
Pige på 16 år.
- at jeg tit er bekymret for mine forældre.
Pige på 12 år.
- at jeg ikke snakker med min far.
Pige på 15 år.
- at min mor er mani-depressiv, og jeg føler mig usikker og lidt ensom, og så er der også et pres om at finde en kæreste.
Pige på 15 år.

på mistrivsel og andre problemer, f.eks. mobning og brug af rusmidler.

Mobning

Det er et mindretal af de unge på Frederiksberg, der har været direkte involveret i mobning. 15 pct. af de unge har været involveret i mobning inden for den sidste måned, og 30 pct. af de unge har nogensinde mobbet andre. Der er flere drenge end piger, der har mobbet andre. Unge, der har været involveret i mobning, har også andre trivselsproblemer og udviser i større grad også andre tegn på risikoadfærd.

Rusmidler og risikoadfærd

Frederiksbergs unges brug af rusmidler skiller sig ikke umiddelbart ud fra andre danske unges brug af rusmidler. Når det er sagt, er der dog store mindretal, der drikker, ryger og ryger hash. Der er 34 pct. som har været fulde inden for den sidste måned. Andelen af unge, der drikker, stiger med alderen. Når vi kigger på de unges brug af illegale rusmidler, er der 87 pct., som aldrig har røget hash, og 97 pct., som aldrig har sniffet. Der er dog store forskelligheder på tværs af køn og alder, således har 23 pct. af pigerne og 38 pct. af drengene i 9.-10. klasse røget hash mindst én gang, mens 10 pct. af pigerne og 20 pct. af drengene i 9.-10. klasse har røget hash inden for den sidste måned.

Tryghed og trusler

Generelt føler de unge sig trygge, når de færdes på Frederiksberg om dagen, mens et flertal af de unge nogle gange eller oftere føler sig utrygge, når de færdes på Frederiksberg

om aftenen eller natten. Flest unge svarer, at de er bange for at blive udsat for røveri, når de færdes på Frederiksberg om dagen, mens flest unge svarer, at de er bange for at blive overfaldet, når de færdes på Frederiksberg om aftenen eller natten. Det, flest unge har været udsat for, er dog trusler, således svarer 21 pct. af pigerne og 46. pct. af drengene, at de selv er blevet truet.

KAPITEL 2: UNGES FRITID OG FRITIDSÅKTIVITETER

Kapitlet belyser, hvad de unge på Frederiksberg foretager sig i deres fritid, og hvilke fritidsaktiviteter de deltager i. Fritid sammen med jævnaldrende spiller en stor rolle i unges personlige udvikling og sociale integration i overgangen fra barn til voksen. Fritidslivet har været nært forbundet med fremkomsten af det moderne ungdomsliv. Mere generelt er fritid snævert forbundet med lønarbejdet. Fritid og arbejde er gensidigt udelukkende og ordnende, når det gælder døgnets 24 timer. Fritid forudsætter arbejde. Grænsen mellem arbejde og fritid kan trækkes ved, at arbejde er en pligt eller nødvendighed, hvor fritidens og dens aktiviteter er noget, vi gør for vores egen skyld. Det forhindrer ikke, at mange finder både lyst og interesse i arbejdet. I det moderne arbejdsliv kan vi dog se tendenser til, at grænserne mellem fritid og arbejde bliver mere utydelige, når vi har mulighed for at arbejde på mere fleksible tidspunkter og i vores eget hjem, f.eks. via internettets muligheder.

For unge, der - som undersøgelsens unge - går i skole, er grænserne mellem arbejde og fritid også mere flydende og heller ikke nødvendigvis adskilt i tid og rum. I skolen er de unge placeret i en arbejdssituation, der kan opleves som pligtfyldt. Men skolen fylder ikke alene i forhold til den tid, der er skemalagt for eleverne på skolen, men også i forhold til den tid der bruges på lektier efter skoletid. Så selvom fritidslivet i højere grad er det sted, hvor de unge selv disponerer over deres tid og træffer beslutninger om, hvad de vil og ikke vil, er dele af fritidslivet også pligtfyldt. F.eks. er der også

mange danske unge, som har fritidsjob og pligter i hjemmet, som de skal udføre.

I undersøgelsen har vi set nærmere på både de unges deltagelse i organiserede og uorganiserede fritidsaktiviteter. Organiserede fritidsaktiviteter, f.eks. at dyrke idræt i en forening, gå i ungdomsklub eller til musikskole, er karakteriseret ved, at den unge er tilmeldt et hold eller en aktivitet, der som regel foregår på et bestemt tidspunkt hver uge. Ofte vil der

.....
 .....
 Det bedste ved at være dig lige nu er ...

- at jeg har alle de fritidsaktiviteter og mine venner.
Pige på 13 år.
- venner i skolen og til håndbold.
Pige på 13 år.
- min fritid, min sport og mit forhold til venner.
Dreng på 13 år.
- min dans, min familie og venner.
Dreng på 12 år.
- min træning og veninder derfra.
Pige på 12 år.

være voksne ledere, trænere, pædagoger og lign. involveret i aktiviteterne som deltagere eller tilrettelæggere. Uorganiserede fritidsaktiviteter dækker bredt over så forskellige akti-

Tabel 2.1. Udvalget af fritidsaktiviteter for unge på Frederiksberg.

(n=1191)	Pct.
For mange	1
Tilpas	83
For få	17

viteter som lektielæsning, biblioteksbesøg, computerspil, cafébesøg, shopping, samvær med ens familie eller med venner i hjemmet eller i byrummet. Alle fritidsaktiviteter der er kendte ved at være fleksible tilrettelagt og ikke på forhånd skemalagte. For mange af de såkaldt uorganiserede aktiviteter gælder også, at de i højere grad vil kunne være organiseret og styret af unge selv (Kofod og Nielsen 2005). For begge typer af fritidsaktiviteter gælder, at de har en stor betydning i de unges liv, og at fritiden er et vigtigt omdrejningspunkt for sociale relationer med jævnaldrende unge. Lige som venner og kammerater kan have stor betydning for, at de unge påbegynder en fritidsaktivitet (Nielsen m.fl. 2004).

I det følgende belyser vi, hvad de unge synes om udvalget af fritidsaktiviteter i Frederiksberg Kommune, og hvad de laver i deres fritid. De unge er i den forbindelse også blevet spurgt ind til deres begrundelser for at være medlem eller ej af en junior-, fritids- eller ungdomsklub i kommunen. Ligesom vi ser nærmere på, om de unge mødes med andre unge hjemme hos dem selv i fritiden. Et andet aspekt af fritidslivet, der belyses i kapitlet, er, hvor mange penge de unge har til rådighed, hvor de får pengene fra, og hvad de bruger dem på. I den sammenhæng ser vi også nærmere på, hvor mange af de unge der har fritidsjob, og hvor meget det fylder i deres fritid. Endelig ser vi også nærmere på de unges medievaner og virtuelle fritidsliv.

Fritid på Frederiksberg

Hele 83 pct. af eleverne, der deltager i denne undersøgelse, er tilfredse med udvalget af fritidsaktiviteter på Frederiksberg, mens 17 pct. synes, at der er for få fritidsaktiviteter. 1 pct. synes, der er for mange. Der er ingen betydelige forskelle på piger og drenges vurdering eller på tværs af alder. Se tabel 2.1.

Der er altså overvejende tilfredshed med udvalget af fritidstilbud i Frederiksberg Kommune, men hvad laver de unge så i fritiden?

De unges deltagelse i fritidsaktiviteter og -tilbud

Ser vi på de unges fritid, er det langt de fleste, der har et aktivt og varieret fritidsliv. Det er et flertal af de unge, der går til en eller flere faste organiserede fritidsaktiviteter på en normal uge. Men 13 pct. går dog ikke til nogen faste ugentlige aktiviteter. Der er flere af de 15-årige og ældre i denne gruppe unge. Hovedparten af de unge har en eller to faste fritidsaktiviteter, de ugentligt går til. 30 pct. går til en, 27 pct. går til to,

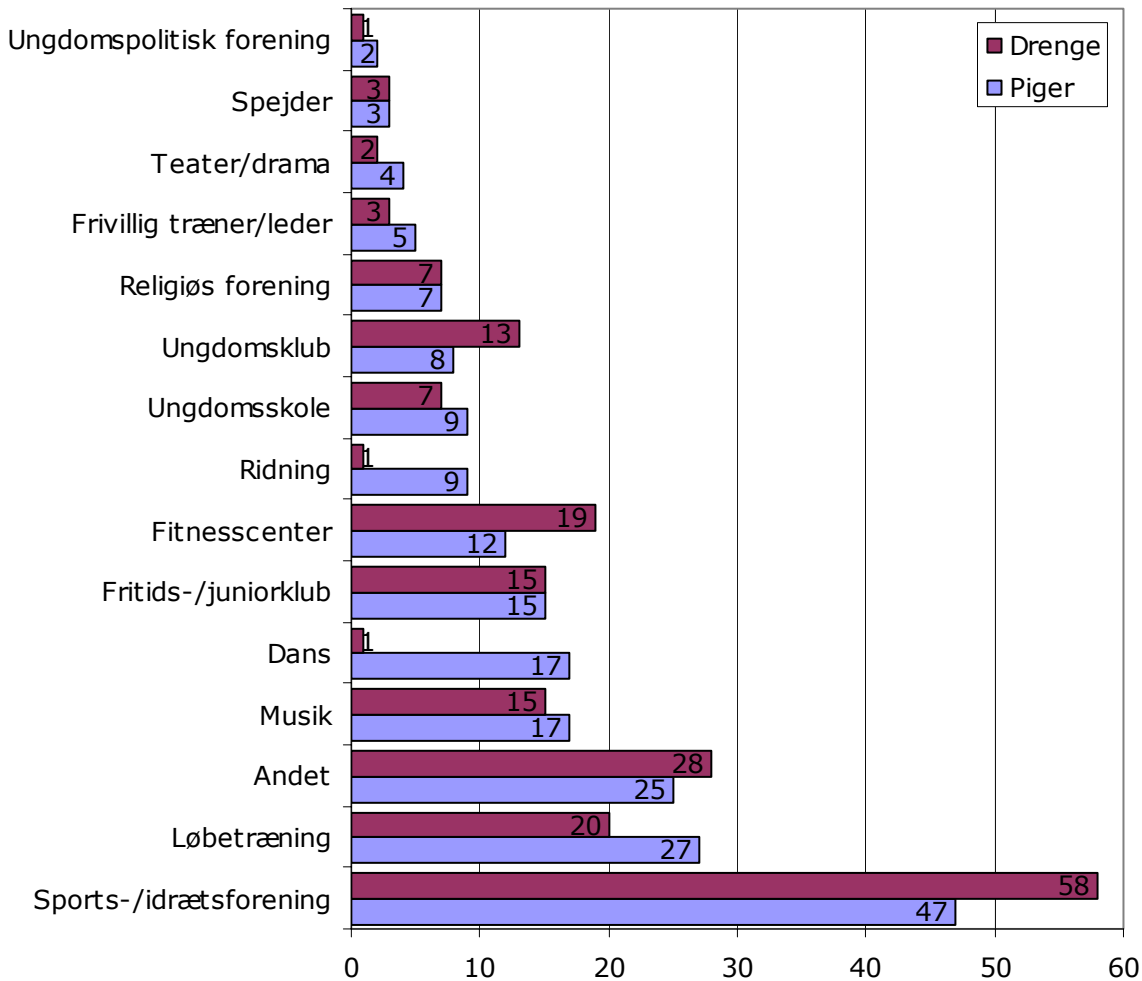
17 pct. til tre, og 14 pct. går til fire eller flere. Der er en tendens til, at de yngste går til flere fritidsaktiviteter end de ældste.

Flest unge går til en sport eller idræt i en forening. Mere end halvdelen af drengene er aktive udøvere af en foreningsidræt, hvor det er knap halvdelen af pigerne. En aktivitet, der ofte foregår i en forening, men som unge erfaringsmæssigt har svært ved at placere i dette regi, er ridning. På Frederiksberg er det 9 pct. af pigerne, der går til ridning, og i de åbne spørgsmål kan vi også se, at ridning - og måske ligefrem at have sin egen hest - er noget, der har en meget stor betydning for de unge piger. Af drengene er det kun 1 pct., der går til ridning.

Nummer to på listen er "andet", der dækker over faste aktiviteter, som ikke er nævnt; det kan være alt fra billedskole til idrætsaktiviteter, der ikke nødvendigvis foregår i foreningsregi, men kan være organiseret som kommercielle tilbud, f. eks. golf, bowling eller klatring. Derefter følger løbetræning, som er en aktivitet, der både kan foregå i organiserede rammer, f.eks. som et individuelt programsat supplement til ens foreningsidræt, eller være en selvorganiseret aktivitet. Hver femte dreng og mere end hver fjerde pige løbetræner hver uge. En del af de unge går til træning i fitnesscenter. Andelen af drenge i fitnesscentrene er noget højere end andelen af piger. For drengenes vedkommende er det en aktivitet, som ligger i top 5. Ser vi nærmere på de forskellige fritidsaktiviteter, kan vi se, at det er en stor andel af de unge, der jævnligt dyrker motion på en normal uge.

Det er et generelt træk ved unges fritidsaktiviteter, at der er fremgang for ekspressive aktiviteter som dans, rollespil, teater og musik (Bille m.fl. 2005 og Bille og Wulff 2006). I undersøgelsen kan vi også se, at det er fritidsaktiviteter, der interesserer en stor andel af de unge på Frederiksberg. 17 pct. piger og 15 pct. drenge går til musik, der for begge køn er en af de fem mest populære fritidsaktiviteter. Hvor kun 1 pct. af drengene går til dans, må pigerne siges at være mere vilde med dans, da det er 17 pct. af pigerne, der går til dans. Endelig spiller få pct. unge teater. Her er pigerne også i overtal. Men det udlignes, når vi ser på den tilsvarende procentvise andel, der i deres fritid spiller rollespil. Her er drengene i markant overtal (jf. figur 2.3).

Mens ekspressive aktiviteter ser ud til at være i fremgang blandt unge, er der en tendens til, at det traditionelle foreningsliv som spejderbevægelsen, de kirkelige ungdomsorganisationer og de partipolitiske foreninger har oplevet en ned-

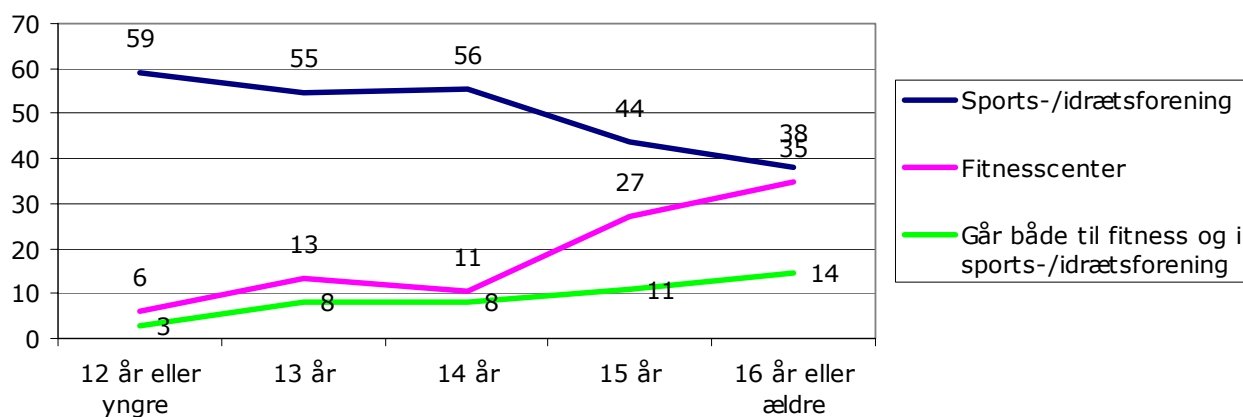
Figur 2.1. Andel unge der ugentligt deltager i forskellige organiserede fritidsaktiviteter. Køn. Pct. n=1248

gang blandt unge. Der er i undersøgelsen da også kun få pct., som går til spejder eller er med i en ungdomspolitisk forening. De religiøse foreninger har dog lidt flere unge. 7 pct. af begge køn går hver uge en eller flere gange til fritidsaktiviteter i en religiøs forening. Endelig kan vi se, at det er få af de unge, der er frivillige ledere eller trænere i en forening. Det gælder for 3 pct. af drengene og for 5 pct. af pigerne.

Der er også en del af de unge, der deltager i fritidsaktiviteterne i kommunens klubber. Både 15 pct. piger og drenge kommer ugentligt i en fritids-/juniorklub. Det dækker reelt over en større andel af de unge, da fritids- og juniorklubberne kun har unge, til de er 14 år. Hvorefter de har mulighed for at gå i en ungdomsklub, fra de er fyldt 14 år. Det er der også en del af de unge og især drengene i undersøgelsen, som gør: 13 pct. drenge mod 8 pct. piger. Lægger vi tallene sammen fra unge,

Tabel 2.2. Fritidsaktiviteter. Udvalgte kategorier. Alder. Pct. n=1241

	12 år eller yngre	13 år	14 år	15 år	16 år eller ældre
Sports-/idrætsforening	59	55	56	44	38
Spejder	6	1	2	2	3
Ridning	10	5	2	2	5
Fitnesscenter	6	13	11	27	35
Ungdomsskole	3	9	12	10	5
Religiøs forening	2	4	18	4	3

Figur 2.2. Andelen af unge i idrætsforeninger og fitnesscentre. Alder. Pct. n=1241

der går i enten junior-/fritidsklub eller i ungdomsklub, er det en af de fritidsaktiviteter, flest unge deltager i ugentligt.

For flere af de organiserede fritidsaktiviteter er der en sammenhæng mellem aktivitet og alder. Tabel 2.2. viser de aktiviteter, hvor der er de mest markante aldersforskelle. Der er flere på 12 år eller yngre, som går til en foreningsidræt, til spejder og til ridning, mens der er flere på 15 år eller ældre, som går til fitness. Der er flere blandt alene de 14-årige end de øvrige unge tilsammen, der svarer, at de deltager i en religiøs forening. Det skyldes efter alt at dømme, at mange af de unge, der går til konfirmationsforberedelser, er at finde i denne svarkategori. Det bekræftes også af, at de unge med minoritetsbaggrund er stærkt underrepræsenteret i gruppen af 14-årige, der svarer, at de ugentligt deltager i en religiøs forening.

Sammenligner vi andelen af unge, der hver uge deltager i en foreningsidræt med andelen af unge, der går i fitnesscenter, kan vi se et meget tydeligt mønster. Hvor andelen af unge, der deltager i en foreningsidræt falder især blandt de 15-årige og ældre, er det lige modsat med andelen af unge, der deltager i aktiviteter i et fitnesscenter. For alle aldersgrupper er det omkring 60 pct., der hver uge dyrker enten foreningsidræt eller fitness eller begge dele.

Unge klubdeltagelse

I undersøgelsen er de unge blevet spurgt specifikt, om de kommer i fritids-, junior- eller ungdomsklub. I alt svarer 29 pct., at de kommer i fritids-, junior- eller ungdomsklub, og der er flere drenge end piger, der svarer, at de går i klub. 34 pct. af drengene går i klub, mens 25 pct. af pigerne går i klub. Når vi sammenligner med tallene i figur 2.1. over unges ugentlige deltagelse i de organiserede fritidsaktiviteter, kan vi regne ud, at der er en mindre gruppe af unge, der deltager i klubbernes aktiviteter, men ikke hver uge.

Langt de fleste svarer, at de kommer i klub for at være sammen med deres venner/kærester. Det gælder for 89 pct. af pigerne og for 79 pct. af drengene. Igen fremstår betydningen af venner som ganske central for de unges valg af fritidsaktiviteter. Men det har også betydning for hovedparten af de unge, at aktiviteterne er gode og sjove. Et mindre antal af de unge fremhæver betydningen af at kunne snakke med de voksne i klubben. Det gælder både for 8 pct. af drengene og pigerne.

De tre mest udbredte begrundelser for ikke at gå i klub er mangel på tid, kedelige aktiviteter og fordi venner ikke går i klub, mens de færreste svarer, at de ikke kommer i klub, fordi åbningstiderne passer dårligt.

Piger og drenge har den samme top tre i forhold til begrundelser for at komme og ikke at komme i klub, men piger lægger

Tabel 2.3. Hvorfor kommer du i klub? Køn. Pct.

	Piger (n=151)	Drenge (n=204)
Det har været muligt at sætte mere end et kryds.		
For at være sammen med venner/kærester	89	79
Fordi aktiviteterne er gode og sjove	72	62
Anden begrundelse	31	34
Fordi jeg ikke har noget andet at lave	25	28
For at snakke med de voksne	8	8
Fordi min forældre siger jeg skal	6	4

Tabel 2.4. Hvorfor kommer du ikke i klub? Køn. Pct.	Piger (n=464)	Drenge (n=395)
Det har været muligt at sætte mere end et kryds.		
Fordi jeg ikke har tid	61	46
Fordi det er kedeligt/kedelige aktiviteter	49	53
Fordi mine venner ikke går i klub	48	47
Fordi jeg er blevet for gammel	35	30
Anden begrundelse	28	26
Fordi åbningstiderne passer dårligt	6	7

tilsyneladende lidt højere vægt på, at deres venner enten kommer eller ikke kommer i klub.

Når vi ser nærmere på gruppen af klubunge over for de unge, der ikke går i klub, er der i undersøgelsen meget overensstemmelse mellem gruppernes øvrige besvarelser. Der er som beskrevet flere drenge end piger og flere af de yngste unge i klubberne. Vi kan se, at der blandt klubunge er færre, der har eget værelse, og flere, som har forældre, der ikke er samboende, end hvad vi ser hos de øvrige unge. Men det er stadig en klar majoritet af klubunge, der har forældre, som bor sammen, og som har deres eget værelse. Vi kan også se en større andel blandt de klubunge, der oplever ikke at have voksne at snakke med, når de har personlige problemer. Der er også en tendens til, at der er lidt færre, som ikke oplever at have andre unge at gå til med personlige problemer. Og andelen af unge, som oplever at være blevet mobbet, er også højere blandt klubunge end blandt de øvrige unge. Men stadig er der også for klubunge tale om fænomener, der ikke er gængse, men gør sig gældende for minoriteten af de unge.

.....
 .....
 Det bedste ved at være dig lige nu er ...

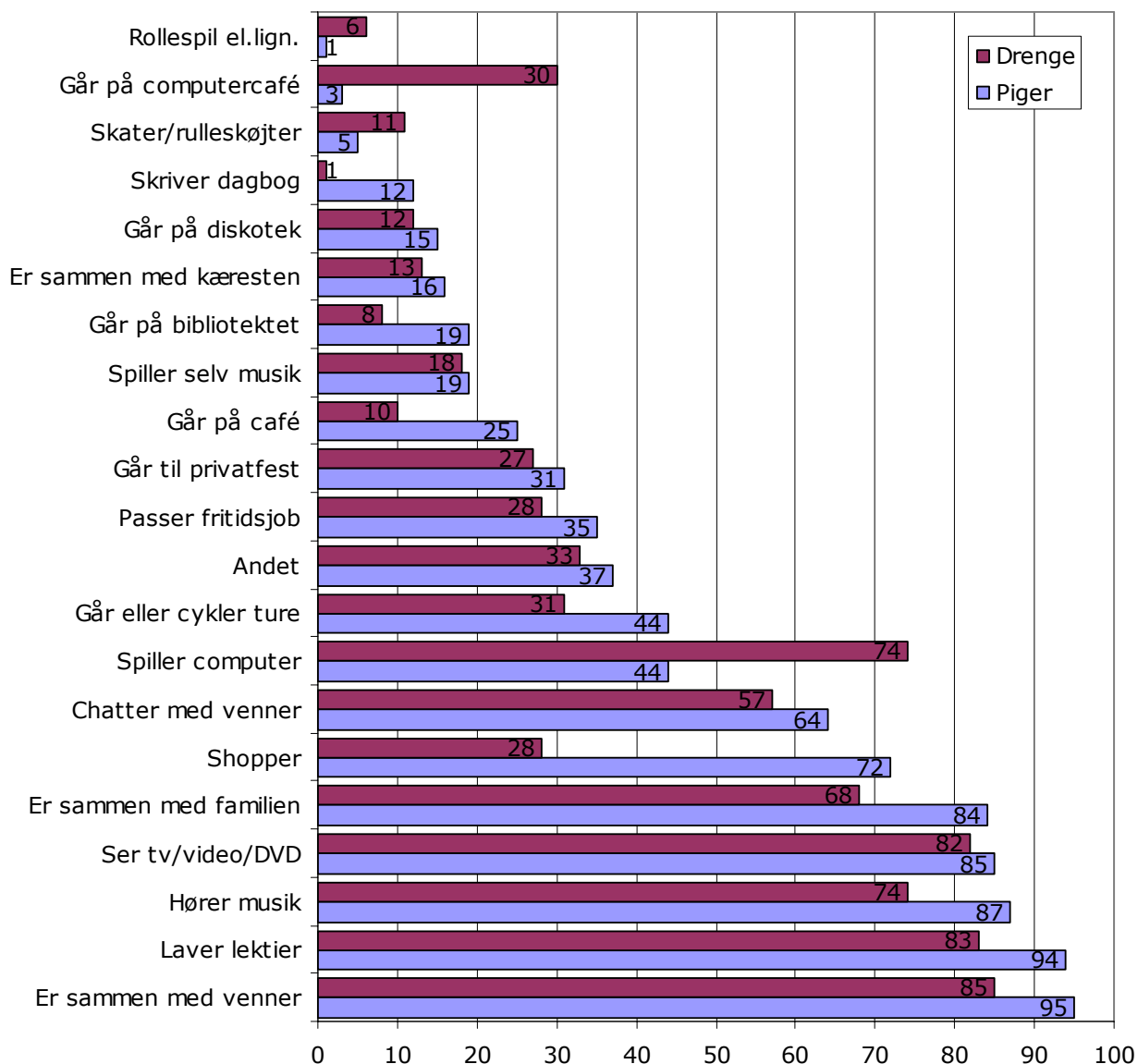
- at gå til fodbold er fedt, vennerne, computer.
Dreng på 13 år
- at jeg elsker at stå på skateboard.
Dreng på 15 år
- at musikken går rigtig godt og alt kører bare, spiller mange forskellige steder og det er fedt.
Dreng på 14 år

Hvad laver de unge på Frederiksberg ellers i deres fritid?

Udover at spørge ind til, hvad de unge laver af organiserede fritidsaktiviteter, er de unge også blevet spurgt om, hvad de ellers laver i deres fritid (se figur 2.3). Her er det mest almindelige svar for begge køn at være sammen med vennerne. Naturligvis også fordi, at mange fritidsaktiviteter foregår sammen med vennerne. Der er færre drenge end piger, som er sammen med deres venner i fritiden en eller flere gange hver uge. Den næstmest udbredte aktivitet er at lave lektier. Der er få unge, som ikke læser lektier en eller flere gange ugentligt. Pigerne ser ud til at være mere pligttopfyldende på dette punkt, da der er flere piger end drenge, der laver lektier.

På de næste pladser træder de unges medieforbrug i karakter. Rigtig mange unge hører musik. Det er den tredjemest udbredte ugentlige aktivitet blandt pigerne og på fjerdepladsen kommer fritidsaktiviteten at se tv, video eller DVD. Det er den tredje mest udbredte aktivitet blandt drengene, uagtet at det ikke er mere udbredt blandt drenge end piger. Fjerdepladsen hos drengene er delt mellem de mange, som hører musik i fritiden – men set i forhold til pigerne dog nogen færre – og så computerspil, som 74 pct. spiller ugentligt. Det er en fritidsaktivitet, der er stærkt kønnet, og hvor pigerne er tydeligt underrepræsenterede. 44 pct. af pigerne spiller computerspil hver uge. Alligevel er det værd at bemærke, at det er knap halvdelen af pigerne, der hver uge spiller computerspil. Men der er en klar kønsforskel i tallene. Og fra andre undersøgelser ved vi også, at drengene bruger væsentligt flere timer om ugen på computerspil end de piger, der spiller. Det kommer også til udtryk, når vi ser på andelen af unge, der går på computercafé. Det er en fritidsaktivitet, der er 10 gange så udbredt blandt drengene (30 pct.) som blandt pigerne (3 pct.). På femtepladsen hos pigerne er samværet med familien i fritiden. Det er en fritidsaktivitet, de fleste unge har på en normal uge, men som altså også er mere udbredt blandt pigerne end drengene.

Figur 2.3. Andel unge der ugentligt deltager i forskellige uorganiserede fritidsaktiviteter. Køn. Pct. N=1248

Der er yderligere nogle af fritidsaktiviteterne, der forekommer at være kønnede. Hvor det er en majoritet og mere end dobbelt så mange af pigerne som drengene, der på en normal uge shopper (72 pct.), er det en minoritet af drengene (28 pct.). Hvor drengene i højere grad tager på computercafé, så går pigerne på café. 25 pct. af pigerne gør det en eller flere gange hver uge. Det gælder kun for 10 pct. af drengene. Som lektielæsningen indikerede, er der en tendens til, at pigerne læser mere end drengene. Det kan være en af grundene til, at dobbelt så mange piger (19 pct.) som drenge (8 pct.) frekventerer bibliotekerne i deres fritid. Selvom biblioteket i dag også tilbyder flere muligheder end bogudlån, f.eks. at spille eller låne computerspil. Dagbogsskriveri er heller ikke overraskende mere udbredt blandt pigerne end blandt drengene. At skate eller stå på rulleskøjter er til gengæld mere udbredt som fritidsaktivitet blandt drengene end pigerne.

Alder har på en række områder en stor betydning for de unges fritidsaktiviteter. Når vi ser på andelen af unge, der bruger tid på et fritidsjob en eller flere gange om ugen, er det ganske tydeligt. Hvor det er få af de yngste som har et fast fritidsjob, er det majoriteten af de 15-årige og ældre, der hver uge fritidsjobber. Tilsvarende udvikling kan vi se for andelen af unge, der går til privat fest. Hvor det er et fåtal af de yngste, er det næsten halvdelen af de 15-årige og mere end to tredjedele af de 16-årige. Andelen af unge, der går på diskotek, fordobles nærmest for hvert år, de unge bliver ældre. Fra 3 pct. blandt de 12-årige til 43 pct. blandt de 16-årige eller ældre. Også andelen af unge, der er sammen med en kæreste i deres fritid, stiger med alderen: fra 8 pct. af de 12-årige til 25 pct. af de 16-årige eller ældre.

Men der er også fritidsaktiviteter, hvor andelen af unge falder med alderen. Det gælder for andelen af unge, der står på rulleskøjter eller skater - aktiviteter der er mest udprægede

Tabel 2.5. 12-16-åriges uorganiserede ugentlige fritidsaktiviteter. Udvalgte aktiviteter med store aldersforskelle. Pct. n=1241

	12 år eller yngre	13 år	14 år	15 år	16 år eller ældre
Spiller computerspil	67	62	59	57	40
Shopper	43	48	52	55	63
Skater/rulleskøjter	12	12	5	4	4
Passer fritidsjob	8	21	31	55	59
Er sammen med kæresten	8	14	14	17	25
Går til privat fest	8	18	25	49	69
Går på diskotek	3	5	10	24	43

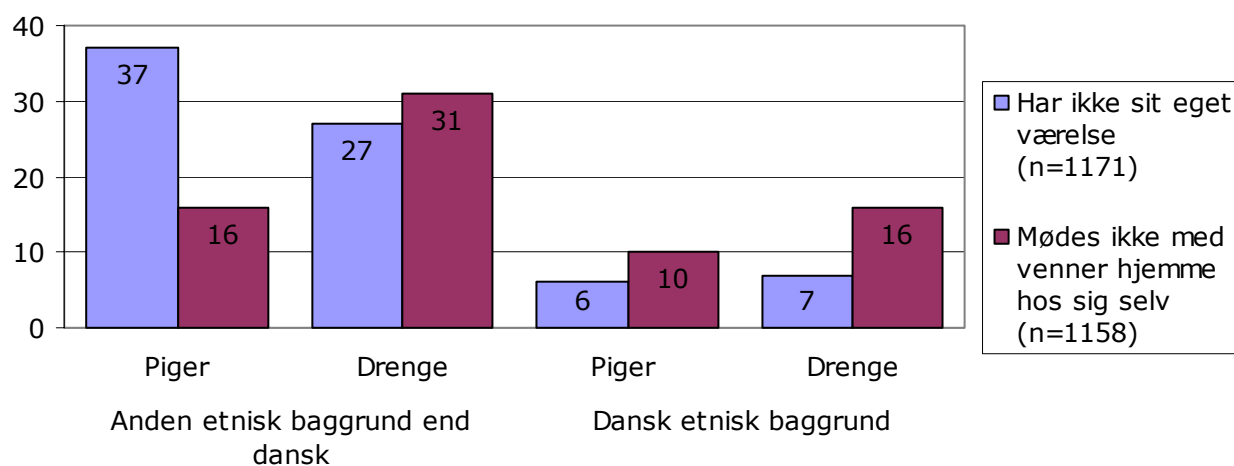
blandt de 13-årige og yngre, hvorefter andelen mere end halveres fra de 14-årige og ældre. Og det gælder også for andelen af unge, der spiller computerspil en eller flere gange om ugen. Hvor det er en fritidsaktivitet for mere end to tredjedele af de yngste, er det 40 pct. af de ældste – og dermed ikke længere en majoritet af de unge – der spiller hver uge.

Samværet med venner i hjemmet

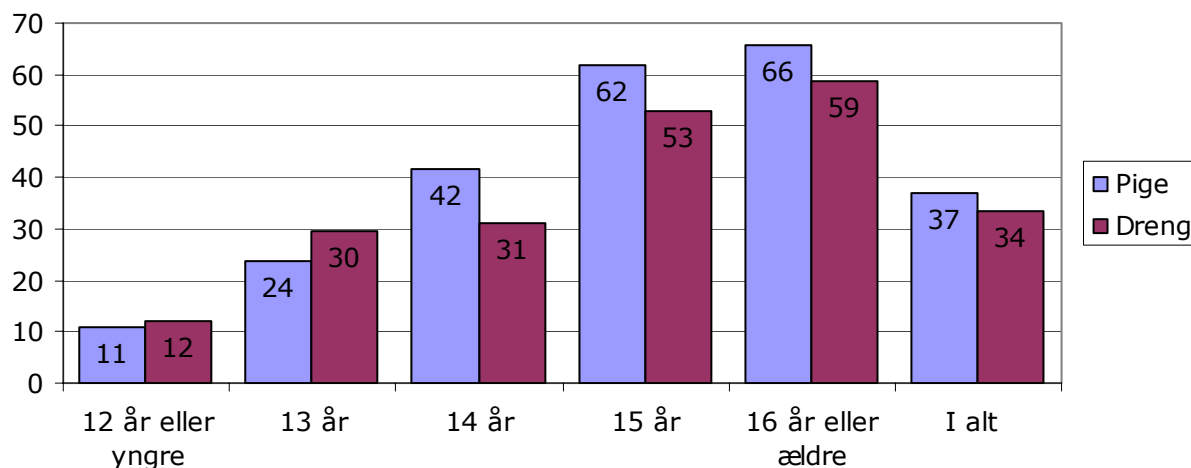
Vi kan se, at samværet med venner er den mest udbredte fritidskategori. For mange unge foregår en stor del af fritiden sammen med andre unge i uformelle rammer, det vil sige i hjemmet, eller når de færdes i byrummet. Nordisk forskning peger på, at det har en betydning for unges trivsel, om deres forældre har kendskab til deres venner og ved, hvad de foretager sig i fritiden (Heggen og Øia 2005). En forudsætning for denne kontakt og uformelle sociale kontrol er, at de unge kan tage andre unge med hjem og har muligheder herfor. De fleste unge har deres eget værelse, hvilket giver dem mulighed for et eget privatliv. Værelset er for mange unge også centrum for hygge og socialt samvær med andre unge i private ram-

mer, der også kan skabe mulighed for fortrolighed og intimitet (Aagre 2003).

At have sit eget værelse er derfor også en kategori, der kan bruges som social markør. I undersøgelsen svarer 87 pct. af pigerne og 89 pct. af drengene, at de har deres eget værelse. Og 89 pct. af pigerne og 80 pct. af drengene svarer, at de mødes med deres venner hjemme hos dem selv. For drengene er der en klar sammenhæng mellem ikke at have sit eget værelse og ikke mødes med venner hjemme hos sig selv, mens denne sammenhæng ikke findes hos pigerne. En meget markant forskel er, at der er 32 pct. af unge med anden etnisk baggrund end dansk, der ikke har deres eget værelse, mod 7 pct. af unge med etnisk dansk baggrund. Og flere, der har en anden etnisk baggrund end dansk, svarer, at de ikke mødes med venner hjemme hos dem selv. Det er værd at bemærke, at der er del unge med minoritetsbaggrund, som ikke har de samme betingelser for samvær med andre unge i private rammer og derfor måske heller ikke i samme grad har forældre, der har kendskab til, hvad de foretager sig i fritiden, og hvilke venner de er sammen med (Wellendorf og Cakmak 2007).

Figur 2.4. Eget værelse. Køn og etnicitet. Pct.

Figur 2.5. Har du et fritidsjob? Køn. Pct. n=1186

Af de unge, der ikke har deres eget værelse, er der flere, som ikke oplever, at de har nogle voksne at tale med, når de har personlige problemer. Andelen er 29 pct. blandt unge, der ikke har deres eget værelse, mod 20 pct. blandt unge, der har deres eget værelse.

Fritidsjob, penge og forbrug

Café-besøg, computerspil, diskoteksbesøg og shopping er ikke gratis fritidsaktiviteter. Derfor er det også vigtigt for mange unge at kunne tjene penge ved at have et fritidsjob (Kofod og Nielsen 2005 og Kofod og Sørensen 2006). Det gælder også for Frederiksbergs unge. 34 pct. af de unge i kommunen har fritidsjob. Tallet dækker over store forskelle på tværs af alder. 12 pct. af de yngste har et fritidsjob, hvor det er 63 pct. af de ældste. Vi kan se, at når de unge er 15 år, er det en majoritet af såvel piger som drenge, der har et fritidsjob. Der er en svag tendens til, at flere piger end drenge har et fritidsjob.

Det varierer, hvor meget fritidsjobbet fylder i de unges hverdag, og hvilken rolle det spiller. De fleste unge er som regel glade for deres fritidsjob. Ikke bare for pengene de tjener, men også for de erfaringer, de opnår, og det ofte gode kollegiale samvær de har med andre unge i fritidsjobbet. Men for

andre kan fritidsjobbet også ske på bekostning af eller gøre det svært at få tid til øvrige fritidsinteresser. Hovedparten af de unge med fritidsjob må siges at have en moderat arbejds-mængde. 60 pct. arbejder 1-5 timer om ugen og 27 pct. arbejder 5-10 timer om ugen. Det er kun 5 pct. af de unge, som arbejder mere end 15 timer om ugen. De resterende unge fritidsjobbere arbejder 11-15 timer om ugen. Der er en større andel af drenge, som arbejder mere end 11 timer om ugen.

Penge tjent ved fritidsjob er ikke de unges eneste indtægtskilde og grundlag for forbrug. Samlet set svarer flest, at de får deres penge fra lomme penge, hvad 71 pct. gør. Derefter kommer pligter, som de unge har i hjemmet, f.eks. at skulle tage opvasken eller gøre rent i hjemmet. 35 pct. får penge for pligter, de udfører. Derefter kommer fritidsjobbet, som 34 pct. af de unge har. Andre indtægtskilder er tøjpenge og opsparing. Der er imidlertid forskel på, hvor 12-årige og 15-årige får deres penge fra. Andelen af unge, der får penge fra tøjpenge og fritidsjob, stiger med alderen, mens andelen af unge, der får penge fra lomme penge, pligter og opsparing, falder med alderen.

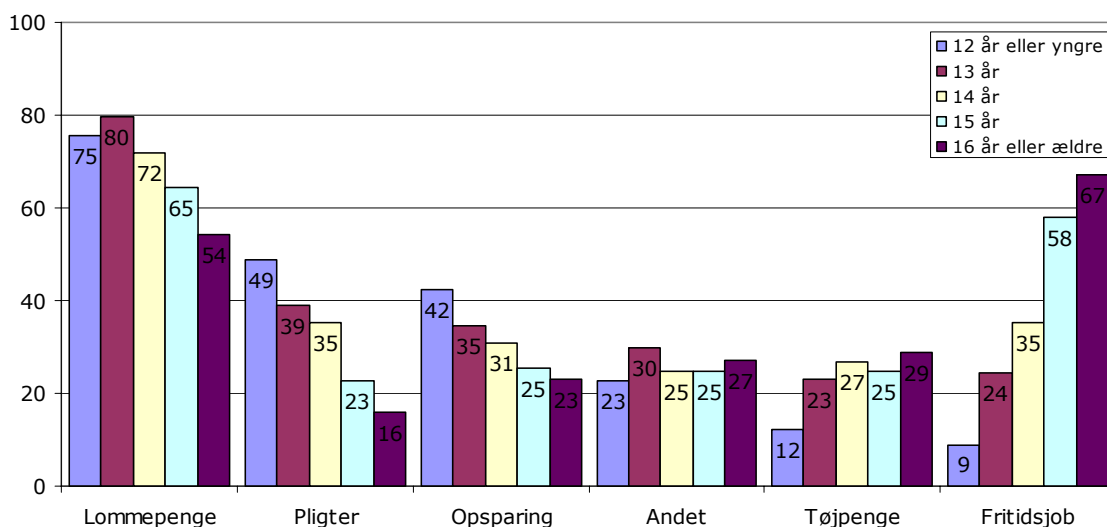
Der er store forskelle på, hvor mange penge de unge har til rådighed til forbrug. 44 pct. af de adspurgte har typisk under

Tabel 2.6. Hvor mange timer arbejder du om ugen? Køn. Pct.

	Piger (n=238)	Drenge (n=215)
1-5 timer	63	54
6-10 timer	27	26
11-15 timer	5	15
Mere end 15 timer	5	5

Figur 2.6. Hvor får du dine penge fra? Alder. Pct. n=1241.

Det har været muligt at sætte mere end et kryds.

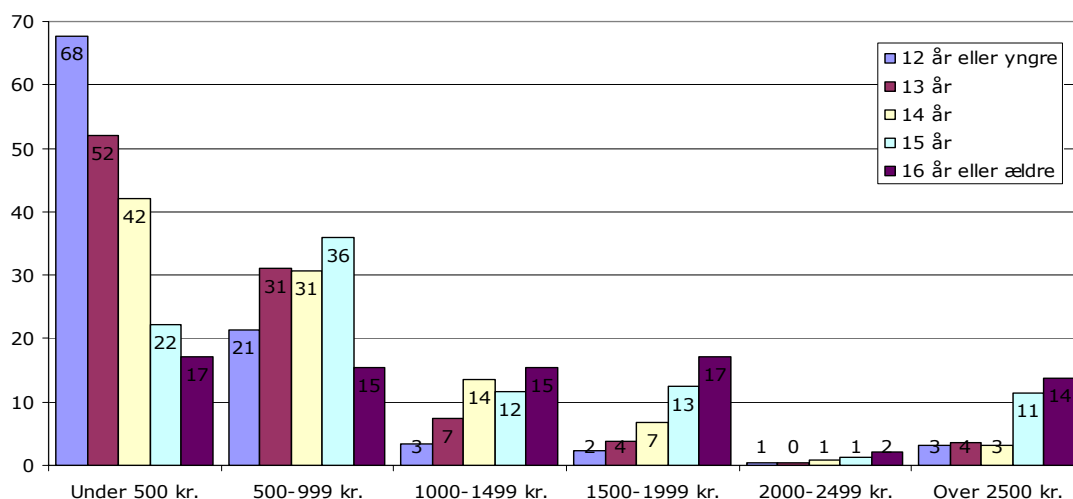

500 kr. om måneden, 28 pct. har typisk mellem 500-999 kr. om måneden, og 6 pct. har mere end 2500 kr. om måneden. Der er klar sammenhæng mellem alder og penge. Jo ældre de unge er, jo flere penge har de typisk om måneden. Der er også forskel på, hvor mange penge piger og drenge har. Drenge har generelt flere penge end pigerne. Hvor 8 pct. af pigerne har mere end 2000 kr. om måneden, er det 15 pct. af drengene.

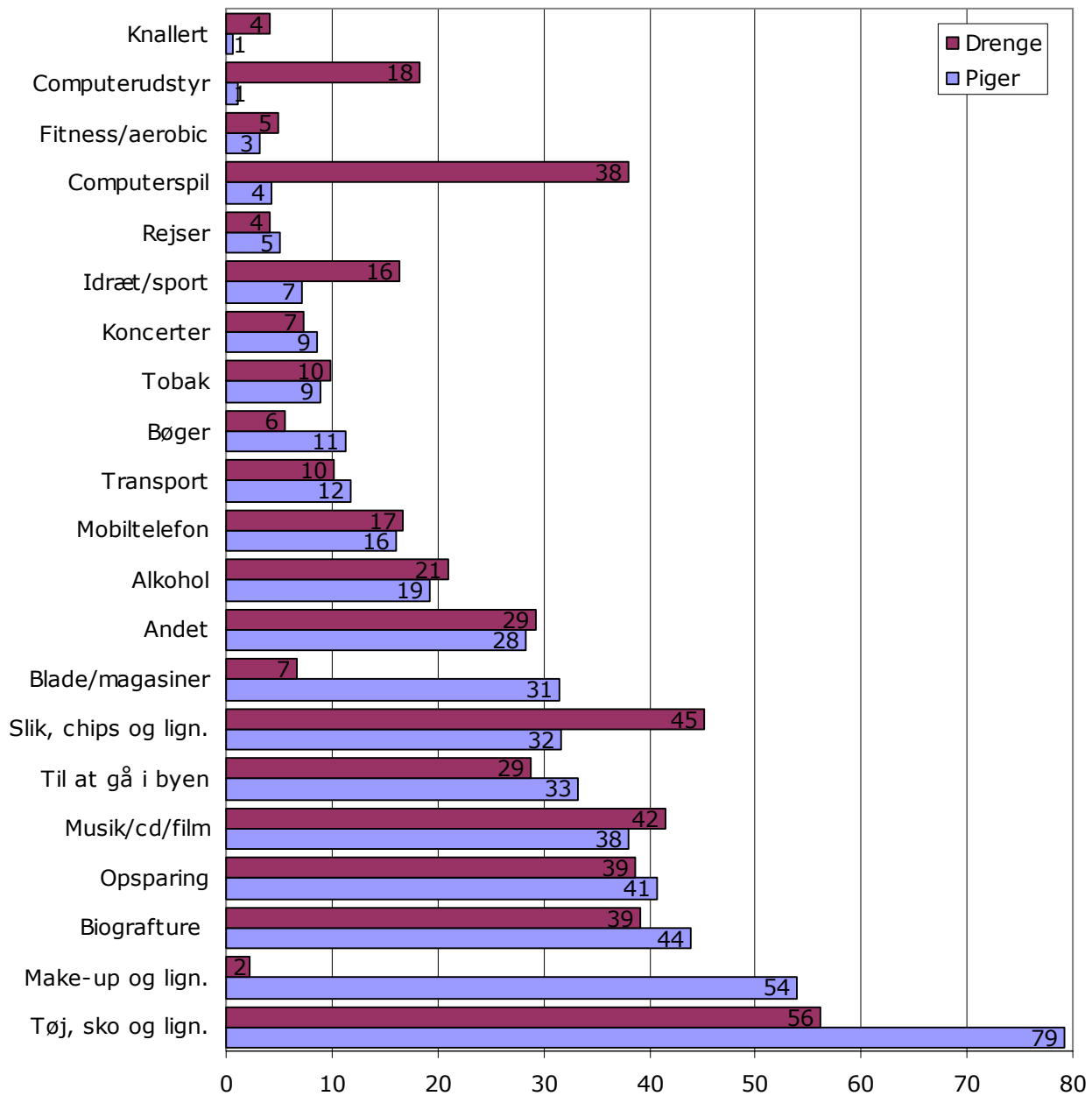
Men tallene dækker samtidigt over en stor spredning. Når vi ser på 12-årige og yngre, er det majoriteten af de unge, der har under 500 kr. Men når vi ser på de 16-årige og ældre, er det meget forskelligt, hvor mange penge de unge har til rådighed om måneden, og dermed også meget forskelligt, hvilke muligheder de har for forbrug.

De unges forbrug

Hvad bruger de unge i Frederiksberg Kommune så deres penge på? Der er forskel på, hvad piger og drenge svarer, at de bruger penge på. Nr. 1 på listen over udbredelse af forbrug er tøj og sko, som majoriteten af de unge selv bruger penge på. Det gælder både for drenge og piger. Der er dog en noget større andel af piger, der bruger penge på tøj. På pigernes top 5 følger derefter, i nævnte rækkefølge: makeup og kosmetik, biografdure, opsparing samt køb af musik/cd/film. Selvom de unge bruger penge på forskellige typer af forbrug, er der også en del af de unge, der har en opsparing. Blandt pigerne er det 41 pct. og blandt drengene 39 pct. På drengenes liste er forbruget af makeup og kosmetik ikke overraskende mindre end hos pigerne. Kun 2 pct. af drengene bruger penge på dette forbrugsgode.

Figur 2.7. Hvor mange penge har du typisk om måneden? Alder. Pct. n=1212

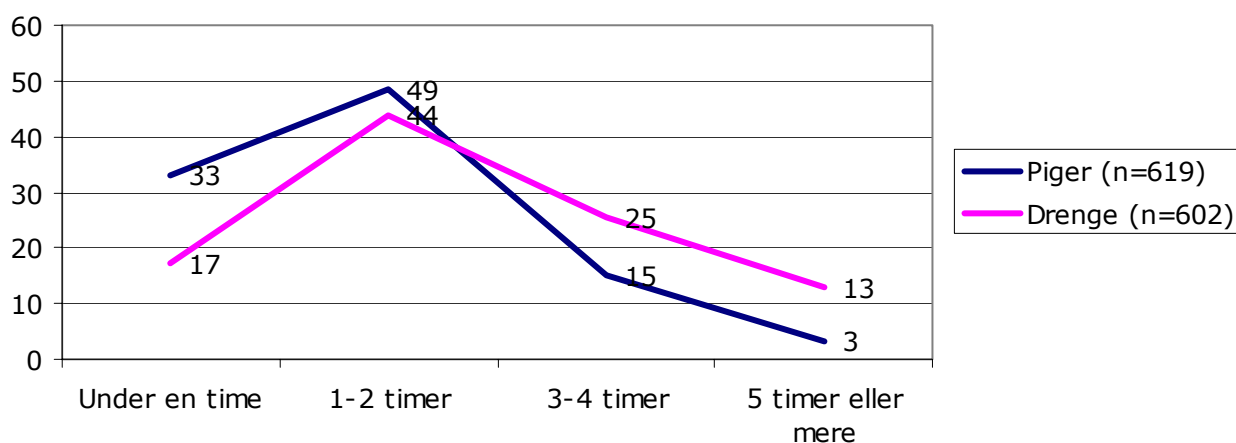
Figur 2.8. Hvad bruger du penge til? Køn. Pct.
 Det har været muligt at sætte mere end et kryds.

Mange drenge bruger i modsætning til pigerne penge på computerspil, hvad 38 pct. af drengene gør og kun 4 pct. af pigerne. Penge på computerspil er placeret lige uden for drengenes top 5. Efter tøj og sko er det mest udbredte forbrug hos drengene køb af slik, chips og lign., køb af musik/cd/film, biografture og opsparing. Der er flere drenge, som bruger penge på slik og chips end piger. 45 pct. af drengene bruger selv penge på de usunde sager, hvor det er 32 pct. af pigerne. Desuden bruger markant flere drenge end piger penge på computerudstyr og på sport. Pigerne ser også i deres forbrug ud til have større fokus på læsning. De bruger markant flere penge på blade og magasiner og på bøger.

Unge virtuelle fritidsliv og medievaner

Elektroniske medier fylder i danske unges fritid og hjem. Vi kan på mange områder tale om unge som en multimediegeneration på godt og ondt. At lave lektier på pc'en mens radioen er tændt og sms'er tikker ind på mobilen, er en meget normal hverdagssituation for mange unge. Det kan være svært at forstå for mange forældre, at de unge kan håndtere lektielæsningen under disse betingelser. Ligesom der kan være bekymring for, at drengene spiller alt for meget computerspil. De fleste undersøgelser peger dog på, at danske unge generelt er kompetente mediebrugere. Det gælder også de unges adfærd på nettet, selvom der også er episoder, hvor unge oplever mobning, trusler eller ubehagelige tilbud. Præcis som i deres øvrige fritidsliv.

Figur 2.9. Dagligt tidsforbrug foran en computer. Pct.

Det er en klar majoritet af de unge på Frederiksberg, der har computer med internetadgang på deres værelse, hvad i alt 77 pct. af undersøgelsens unge har. Flere drenge end piger har computer med egen netadgang: 84 pct. af drengene og 70 pct. af pigerne. Jo ældre respondenterne er, jo flere har computer med internetadgang på deres værelse. Et interessant aspekt herved er, at de unges værelse med internetadgangen – og det virtuelle fritidsliv det åbner op for med chat og dialog med andre – ikke længere i samme grad er et rum for forældrenes uformelle sociale kontrol.

De unge bruger en del tid foran computeren. Men der er også store forskelle blandt de unge. Den største gruppe af de unge bruger 1-2 timer på computeren hver dag på alt fra lektier til chat og computerspil. Det gælder for 49 pct. af pigerne og 44 pct. af drengene. Blandt pigerne er der også 33 pct., der bruger mindre end en time, det gælder kun for 17 pct. af drengene. Derimod er der rigtig mange drenge, som opholder sig foran computeren mere end 3 timer dagligt: 38 pct. af drengene, men kun 18 pct. af pigerne. Jo ældre de unge er, jo mere tid bruger de dagligt for en computer.

Mange unge chatter med (især) andre jævnaldrende unge på nettet. En brug af computermediet som pigerne især har til egnet sig. I undersøgelsen har vi spurgt om de unge bruger Messenger. Det svarer 87 pct. af de unge JA til. Der er flere

piger end drenge: 92 pct. af pigerne mod 81 pct. af drengene. Men for en klar majoritet af begge køn er det at chatte med andre på nettet en del af deres fritidsliv.

Et andet sted, hvor det virtuelle fritidsliv finder sted, er på forskellige hjemmesider, hvor unge kan have deres egen profil. De fleste danske unge har en eller flere profiler på nettet. En af de mest besøgte hjemmesider for børn og unge i Danmark er hjemmesiden Arto, hvor unge kan have kontakt til og mødes virtuelt med andre unge. Hjemmesiden bruges af unge både til at have kontakt med unge, de kender i forvejen i deres omgangskreds, men også til at finde nye venner. I undersøgelsen er de unge blevet spurgt, om de har en profil på Arto. 45 pct. af de unge har en profil, og 28 pct. har haft en på Arto. Der er flere piger end drenge, der har eller har haft en profil på Arto.

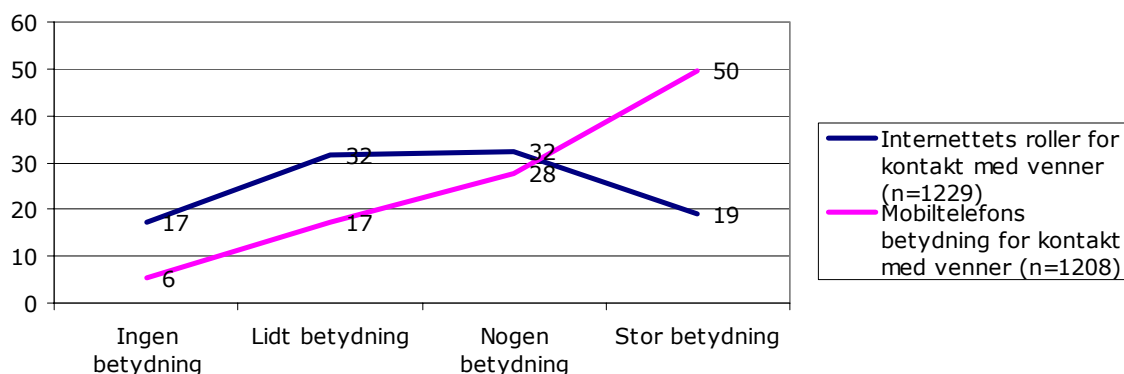
Vi har også spurgt de unge, som har en profil på Arto, om, hvor mange venner de har i relation til deres profil. Omkring halvdelen af de unge har under 50 venner på Arto, mens 20 pct. har over 100 venner på Arto.

Et andet medie, der betyder meget for danske unges fritidsliv, er mobiltelefonen. Langt de fleste unge på Frederiksberg har en mobiltelefon. Der er således 98 pct. af de unge i undersøgelsen, der svarer, at de har en mobiltelefon, og 94 pct. bru-

Tabel 2.7. Profil på Arto. Køn. Pct.

	Piger (n=628)	Drengene (n=604)
Har en profil på Arto	49	40
Har haft en profil på Arto	29	27
Har aldrig haft en profil på Arto	21	32

Figur 2.10. Internettet og mobiletelefonens betydning for kontakt med venner. Pct.

ger den dagligt. Der er lidt flere piger end drenge, der har mobiltelefon, og som bruger den hver dag.

Endeligt har vi spurgt de unge om, hvor stor en rolle internettet og mobiltelefonen har for deres kontakt med venner. 49 pct. af de unge vurderer, at internettet har ingen eller lidt betydning for deres kontakt med venner. For 19 pct. har nettet dog en stor betydning, og for 32 pct. har det nogen betydning for kontakten med venner.

Vi kan se, at mobiltelefonen har en mere fremtrædende betydning for de unges kontakt til venner. Halvdelen svarer, at den har stor betydning for kontakten med venner, og mere end hver fjerde, at den har nogen betydning. 6 pct. af de unge svarer, at den ingen betydning har.

Opsamling

Unge på Frederiksberg er overordnet betragtet ganske tilfredse med udbuddet af og mulighederne for fritidsaktiviteter i Frederiksberg Kommune.

- De fleste unge har en aktiv og varieret fritid. De går til organiserede fritidsaktiviteter, bruger byens kommercielle fritidstilbud og muligheder for at forbruge, har selvorganiseret samvær og fritid med venner i byrum og hjem og foretager sig ting sammen med deres familier. Ud over tiden på de forskellige fritidsinteresser bruger de unge også fritiden på skolelektier, fritidsjob og pligter i hjemmet.

- Langt det største flertal går til en eller flere faste organiserede fritidsaktiviteter på en normal uge. Flest går til en eller to faste aktiviteter hver uge. Det er dog værd at bemærke, at der er 13 pct. af de unge, som ikke går til en fast fritidsaktivitet. Flest unge går til en foreningsidræt. Blandt andre fritidsaktiviteter er der mange unge, som går i klub, men ekspressive fritidsaktiviteter som dans og musik er også populære. For flere af de organiserede fritidsaktiviteter er der en sammenhæng mellem aktivitet og alder. F.eks. falder andelen af unge, der deltager i en foreningsidræt blandt de 15-årige og ældre, hvor andelen af unge, der deltager i aktiviteter i et fitnesscenter, stiger. Generelt viser undersøgelsen en tendens

til, at antallet af organiserede fritidsaktiviteter er større blandt de yngste, der sandsynligvis også har mere tid til rådighed end de ældre, hvor lektier, fritidsjob, kærester og det selvorganiserede samvær med venner efter skole - i byrummet, hjemmet og til fester - fylder mere i fritiden.

- Hovedparten af de unge dyrker jævnligt motion på en normal uge. Det finder især sted i foreningslivet, fitnesscentre og ved løbeture i parker. Men der er også en del, der jævnligt cykler eller går ture, rider, skater eller går i svømmehal.

- Karakteristisk for de unges fritidsaktiviteter er, at de sociale relationer med jævnaldrende unge fremstår som ganske centrale. Det er venskaberne med andre unge som fremhæves i fritidsaktiviteter som den mest udbredte og primære fritidsaktivitet. De sociale relationer til andre unge kan også have en stor betydning for, om de unge påbegynder en bestemt aktivitet eller omvendt falder fra.

- Samværet med venner i fritiden foregår ofte i uformelle rammer på de unges værelser, i hjemmet, foran fjernsynet eller computeren, eller i byrummet, når de unge f.eks. shopper eller går på (computer)café. De fleste unge har deres eget værelse og mødes med andre unge i hjemmet. De unges værelse er ofte centrum for hygge og socialt samvær med andre unge i private rammer. Det gælder dog i mindre grad for unge med etnisk minoritetsbaggrund. Hvor det kun er 7 pct. af de unge med etnisk dansk baggrund, der ikke har eget værelse, er det 32 pct. af de unge med anden etnisk baggrund end dansk.

- Elektroniske medier spiller en stor rolle i de unges fritidsliv. Fritidslivet er for de unges vedkommende også virtuelt. Det foregår foran fjernsynet eller computerskærmen og nogle gange for især drengenes vedkommende på en computercafé. 84 pct. af drengene og 70 pct. af pigerne har computer med internetadgang på deres værelse. En klar majoritet af de unge bruger da også en del tid foran computeren hver dag på alt fra lektier til computerspil og chatforum. Flest bruger mellem 1-2 timer hver dag, men der er også mange af især drengene, som bruger flere end tre timer hver dag, og en del af

især pigerne, som bruger mindre end en time dagligt på foran computeren. De fleste drenge spiller computerspil i deres fritid, mens halvdelen af pigerne spiller på computer. Pigerne bruger i højere grad computermediet til at chatte med andre unge på nettet. Det gælder for langt de fleste piger, men også for størstedelen af drengene. Mobiltelefonen er et andet centralt medie i de unges fritidsliv, især for kontakten med andre venner. 98 pct. har en mobil, og 94 pct. bruger den dagligt. For halvdelen har den stor betydning for kontakten med venner. Kun 6 pct. vurderer, at den ikke har nogen betydning.

- Fritiden er ikke kun fri tid. Skolen og fritidsjob rækker også ind i fritiden. Den næstmest udbredte fritidsaktivitet blandt unge er lektielæsning. Kun 6 pct. piger og 17 pct. drenge laver ikke ugentligt lektier i deres fritid. 63 pct. af de unge 16-årige eller ældre har et fast fritidsjob, hvor det er 12 pct. af de 12-årige eller yngre. 60 pct. arbejder 1-5 timer om ugen og 27 pct. 5-10 timer. Det er kun 5 pct. af de unge, som arbejder mere end 15 timer om ugen.

- Der er store forskelle på, hvor mange penge de unge har til rådighed til forbrug i fritiden. Hovedparten af de unge har under 1000 kr. om måneden. 44 pct. har under 500 kr. og 28 pct. har 500-999 kr. Der er 6 pct. af de unge, som har over 2500 kr. om måneden. Jo ældre de unge er, jo flere penge har de typisk om måneden. Langt de fleste på 12 år og yngre har under 500 kr., hvor der er en meget større spredning blandt de 16-årige og ældre. Blandt de ældste er der således meget store forskelle på, hvilke muligheder de har for at forbruge og dermed måske også for at deltage i forskellige fritidsaktiviteter. Fritidsjob er en indtægtskilde for en del unge, men flest får penge i form af lomme penge. Derudover er andre indtægtskilder for de unge penge for at udføre pligter i hjemmet, penge til tøj og opsparing. Andelen af unge, der får tøjpenge,

stiger med alderen, mens andelen af unge, der får lomme penge og penge for pligter, falder med alderen.

- Alder har betydning for de unges fritidsaktiviteter. Mange de ældste har kærester, går til privatfester og på diskotek, hvor det er et fåtal af de yngste. Det modsatte fænomen gælder dog for andelen, der spiller computerspil. Hvor det er en fritidsaktivitet for 67 pct. af de yngste, er andelen blandt de ældste 40 pct. Fra det 16. år er computerspil hver uge ikke længere et majoritetsfænomen.

KAPITEL 3: SOCIALE RELATIONER

I dette kapitel vil de unges sociale relationer blive behandlet nærmere. Kontakten til og sociale relationer med andre mennesker er en meget central del af livet. Det er gennem relationer med andre mennesker, at vi definerer og bekræfter os sig selv. Gode sociale relationer med andre er af afgørende betydning for vores velbefindende og trivsel. Dansk sundhedsforskning peger på, at børn og unge, som både har mindst en fortrolig ven og tæt kontakt til mindst en af forældrene, generelt set har en god almen trivsel, trives godt i skolen og har et godt helbred. Børn og unge uden voksenkontakter har oftere dårligere sundhedsvaner end unge med fortrolige voksenrelationer. Og børn og unge med en dårlig kontakt til jævnaldrende har en øget risiko for at mistrives psykisk (Schultz Jørgensen m.fl. 2004).

På mange måder er de sociale relationer særligt vigtige for unge, fordi de befinder sig i en livsfase præget af identitetsudvikling, og hvor de står over for mange beslutninger omkring deres fremtidige liv. De sociale relationer er medvirkende til at forme de unge. Derfor har det stor betydning for de unge, hvor velfungerende deres sociale relationer til voksne og andre unge er. Har de unge gode sociale relationer til forældre, lærere og andre voksne, og er de godt integreret i sociale fællesskaber med andre unge i skole og fritid, så vil de have større mulighed for at få råd og vejledning til mange af ungdomslivets udfordringer. Omvendt kan manglen på sociale bånd efterlade den unge ensom og uden adgang til mange af ungdomslivets arenaer. Det kan selvsagt gøre det

sværere at håndtere de mange udfordringer, der præger et moderne ungdomsliv.

Ungdommen er også præget af skift i de sociale relationer. I ungdomslivet udgør jævnaldrende venner og eventuelt kærestes i stigende grad unges fortrolige relationer, hvor det i barndommen mere entydigt var forældrene, der havde denne rolle. Forældres betydning og støtte er dog stadig central for unges mestring af ungdomslivet. For flertallet af unge, især blandt pigerne, er relationerne til forældrene præget af både social støtte og social kontrol, og relativt få konflikter. Men omfanget af støtte og social kontrol fra forældrenes side falder systematisk gennem ungdomsfasen med alder (Heggen og Øia 2005).

I undersøgelsen har vi netop spurgt ind til de sociale relationer blandt Frederiksbergs unge. Fokus har været på de unges forhold til deres forældre, venner og kærestes. Vi har været interesseret i at se, om de unge har et godt forhold til deres forældre, og om de unge oplever, at deres forældre har tid til

.....
.....

Det bedste ved at være dig lige nu er ...
- hele mit liv. Har gode venner og gode forældre. Jeg føler, jeg er elsket og værdsat.
Dreng på 13 år.

Tabel 3.1. Hvordan vil du beskrive dit forhold til dine forældre? Pct.

	Forhold til mor (n=1236)		Forhold til far (n=1226)	
	Piger	Drenge	Piger	Drenge
Meget godt	63	63	52	55
Godt	31	32	34	33
Dårligt	3	2	7	4
Meget dårligt	2	1	4	2
Ikke relevant	1	2	3	6

dem i hverdagen. De unges relationer til andre unge er belyst ved, at spørge ind til, hvor mange nære venner, de unge har, og hvor tæt et forhold de oplever at have til deres nærmeste ven eller veninde. Kæresteforholdet er udelukkende beskrevet ved at se på, hvor mange kærester de unge har haft. Endelig har vi stillet skarpt på kvaliteten af de sociale relationer ved at fokusere på, hvorvidt de unge oplever, at de har nogle at tale med, når de har personlige problemer. For selvom de unge eventuelt kan have mange sociale relationer, er det af større betydning, at de oplever at have personer i deres netværk, der kan give dem råd og vejledning, hvis de har behov for det.

Relationer til forældre

Erfaringsmæssigt er det svært for unge, som ikke bor i en typisk kernefamilie (far, mor, to børn) at svare på, hvem de bor sammen med (se f.eks. Rasmussen og Due 2007). Derfor har vi valgt at omgå problematikken ved blot at spørge ind til, om de unges forældre bor sammen. Der er 59 pct. af de unge, hvis forældre bor sammen, og deraf følger, at 41 pct. af de unges forældre ikke bor sammen.

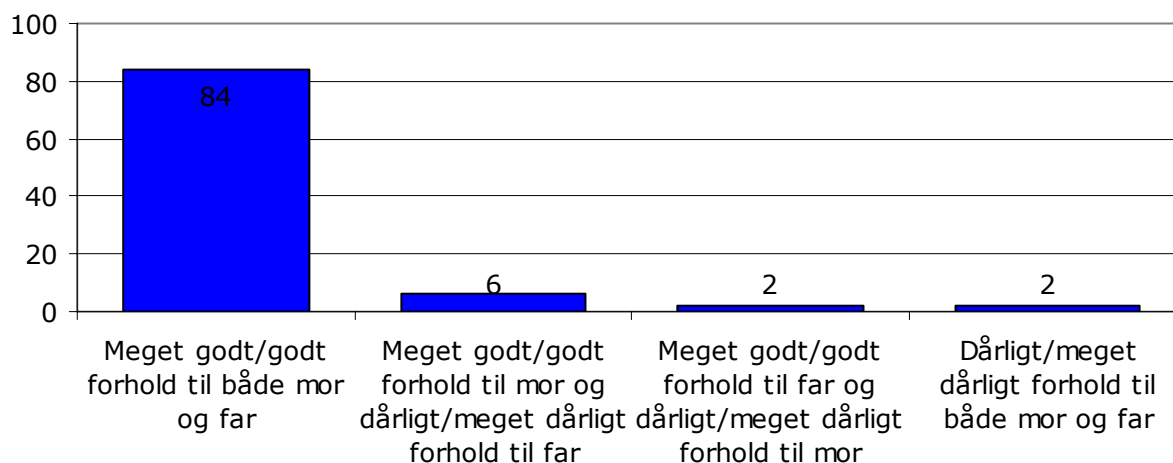
Det er langt de fleste, der svarer, at de har et godt forhold til deres forældre. 94 pct. af alle beskriver forholdet til deres mor som meget godt eller godt. Lidt færre af alle beskriver forholdet til deres far som meget godt eller godt, hvad 86 pct. gør. Vi kan se, at det er majoriteten, der beskriver forholdet til henholdsvis mor og far som meget godt. Det gælder både for drengene og pigerne. Der er også en stor del af de unge, der fremhæver det positive forhold til deres forældre som det bedste ved at være dem.

Der er sammenhæng mellem forholdet til forældre og alder. Færre på 12 år eller yngre beskriver forholdet til deres mor og far som meget dårligt eller dårligt, mens flere på 16 år eller ældre beskriver forholdet til deres far og mor som meget dårligt eller dårligt.

Endvidere beskriver 84 pct. af de unge både forholdet til deres mor og far som godt eller meget godt, 8 pct. beskriver forholdet til mindst en af deres forældre som godt eller meget godt, mens kun 2 pct. beskriver forholdet til begge deres forældre som dårligt eller meget dårligt.

Figur 3.1. Forhold til forældre. Pct. n=1228

Ikke alle kategorier er medtaget.

Tabel 3.2. Har dine forældre tid til dig i hverdagen? Pct.

	Piger (n=621)	Drenge (n=604)
Altid	39	39
Ofte	51	52
Sjældent	9	9
Aldrig	1	1

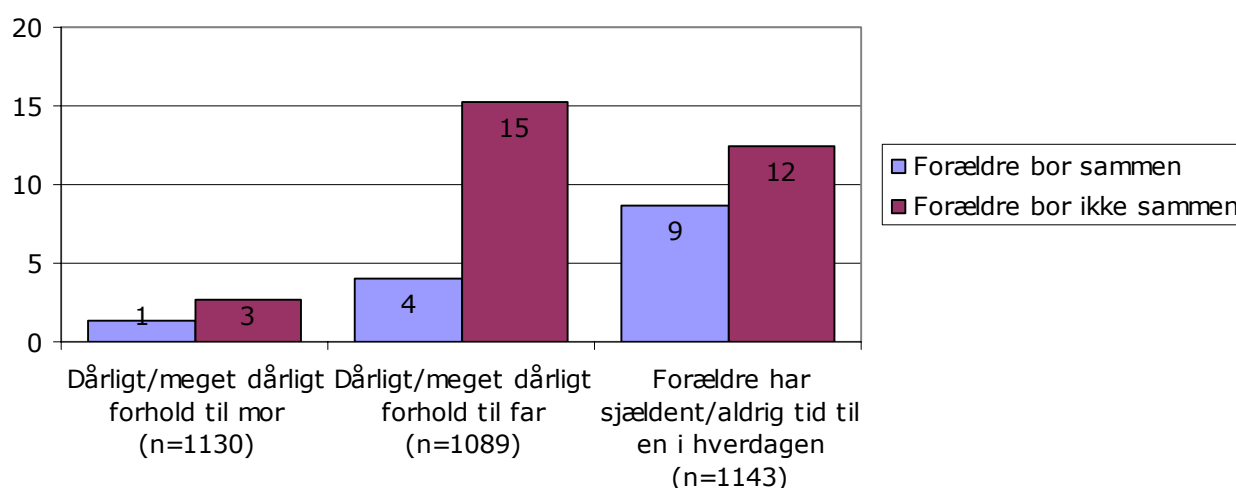
Forældregenerationen til nutidens unge beskrives ofte som meget travle og med stort fokus på egne karrierer, hvilket betyder, at de dårligt har tid til deres børn i hverdagen. Ser vi på undersøgelsens unge, så oplever langt størstedelen af de unge, at deres forældre har tid til dem i hverdagen.

90 pct. svarer, at deres forældre altid eller ofte har tid til dem. 1 pct. svarer, at deres forældre aldrig har tid til dem. Det er derfor ikke oversete unge, vi har med at gøre. Men dog er det knap hver tiende af de unge, der sjældent oplever, at deres forældre har tid til dem i hverdagen. Om det så skyldes travlhed fra forældrenes side, eller at de ikke magter at drage omsorg for deres børn, giver undersøgelsen ikke mulighed for at sige. Men der er en sammenhæng mellem unge, der svarer, at de har et dårligt eller meget dårligt forhold til deres mor eller far, og unge, der svarer, at deres forældre sjældent eller aldrig har tid til dem i hverdagen. Endvidere er der flere på 16 år eller ældre end på 12 år eller yngre, der svarer, at deres forældre sjældent eller aldrig har tid til dem. Det kan skyldes, at forældrene mener, at de ældste unge er så voksne, at de i højere grad kan tage vare på sig selv, eller fordi de oplever, at de unge ønsker at passe sig selv mest muligt. Eller at forældrene

måske ikke er opmærksomme på, at børnene stadig sætter pris på deres opmærksomhed.

Som beskrevet indledningsvist i kapitlet svarer 59 pct., at deres forældre bor sammen. Der er en sammenhæng mellem, om ens forældre bor sammen, og hvordan forholdet er til ens forældre. Blandt de 41 pct. af de unge, hvis forældre ikke bor sammen, er der flere, som har et dårligt eller meget dårligt forhold til deres mor eller far, og flere, der oplever, at deres forældre sjældent eller aldrig har tid til dem som illustreret i figur 3.2.

I de åbne besvarelser af, hvad de unge oplever som store problemer eller udfordringer i deres liv, kan vi se, at en del unge bekymrer sig meget om deres forhold til forældrene. F.eks. kan skilsmisse være med til at skabe et dårligt forhold til en eller begge forældre og i nogle tilfælde betyde, at kontakten til en af forældrene, ofte fædrene, er blevet mere perifer. Oftere handler konflikterne med forældrene om, hvad de unge selv beskriver som almindelige teenager- og pubertetskonflikter, f.eks. om hvornår den unge skal være hjemme fra fester, eller hvornår den unge må begynde at drikke alkohol.

Figur 3.2. Forhold til forældre. Pct.

.....
 .....
 Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...
 - at min mor og far lige er blevet skilt, og de er rigtig meget uvenner. Min mor har fundet en anden, og har været utro.
 Pige på 13 år.

Relationer til venner

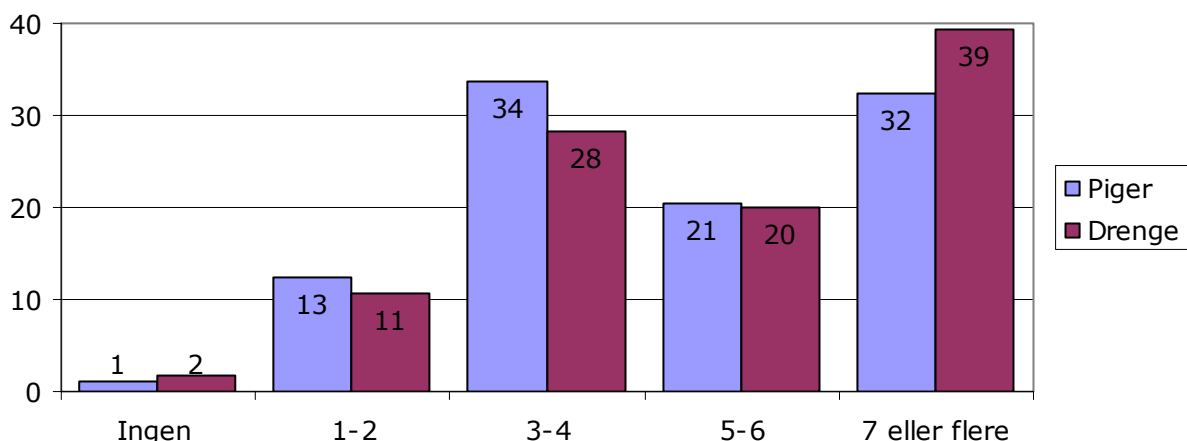
Venner og relationen til venner fylder meget i unges liv. Venner og veninder er det, som flest i undersøgelsen nævner som det bedste i deres liv lige nu. Ligesom mange nævner manglen på venner eller at være uvenner med tidligere bedste venner som det største problem i deres liv lige nu. Det hænger sammen med at store dele af de unges hverdag netop foregår sammen med deres jævnaldrende venner. Som skoleelever indgår de i skolen i en arbejdsituation, der kan opleves som præget af pligt og nødvendighed, og som med lektier og lektielæsning også kan række ind i fritidssfæren. Men som sko-

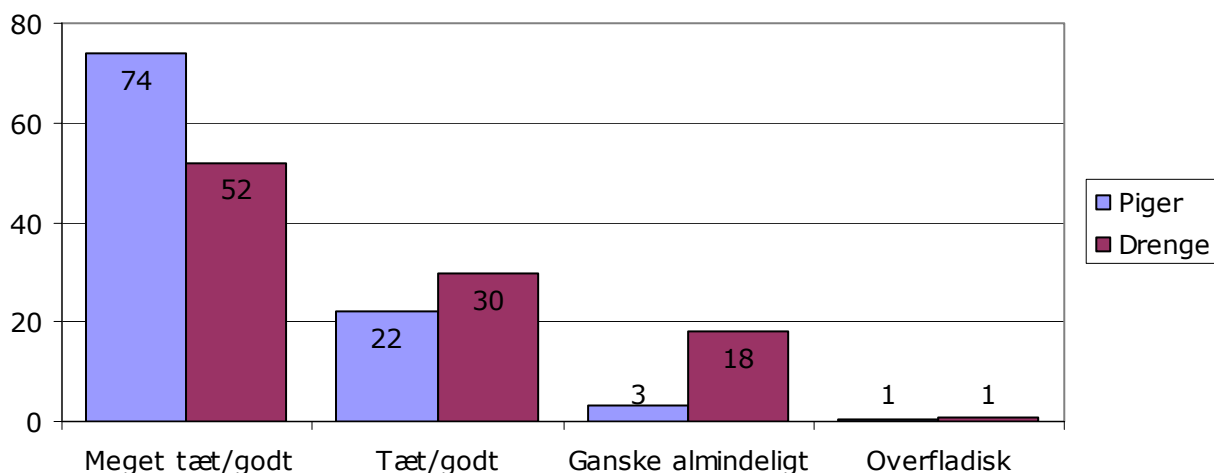
leelever er de også på samme tid både klassekammerater og jævnaldrende. Klasseværelset og frikvartererne er også et sted for sociale relationer med jævnaldrende, hvor venskaber, forelskelser og konflikter opstår og netværk og alliancer dannes mellem unge. Sociale relationer der også spiller ind på de unges fritid. For i skolen lægges der også planer for meget af det, som skal foregå i fritiden, når skoledagen er slut (Heggen og Øia 2005). Ud over at mange unge går til organiserede fritidsaktiviteter sammen med klassekammerater, f.eks. håndbold eller fritidsklub, så er store dele af unges fritidsliv selvorganiseret og foregår i de unges hjem eller i byrummet, f. eks. på en café eller i Frederiksberg Centret. For at begå sig og trives i såvel skole som fritid er det af stor betydning for unge, at de er godt integrerede i sociale fællesskaber, og at de har gode og nære sociale relationer til andre unge.

Det at have venner markerer, at man er accepteret af andre, og det er med til at give adgang til ungdomslivets fællesskaber. At have venner, som er betydningsfulde for én, og som man nærer tillid til, er en indikator på de unges sociale trivsel. De fleste unge i Frederiksberg Kommune kan i undersøgelsen fortælle, at de har tre eller flere rigtig gode venner, som de har tillid til, og meget få svarer, at de ingen venner har. Andelen af unge uden venner udgør 1 pct. (svarende til 16 respondenter), hvilket er en markør af, at disse unge formentligt mistrives socialt set. Henholdsvis 13 pct. piger og 11 pct. drenge beretter, at de har en eller to rigtig gode venner. Der er generelt ikke forskel på pigerne og drengenes svar, men der er en svag tendens til, at pigerne svarer, at de har lidt færre venner end drengene. Måske fordi pigerne stiller større krav til intimiteten og nærheden i den sociale relation, end drengene gør. Således svarer 46 pct. af pigerne, at de har mellem en og fire rigtig gode venner, og 53 pct. svarer, at de har over fem rigtig gode venner. Mens 39 pct. af drengene svarer, at de har mellem en og fire rigtig gode venner, og 59 pct. svarer, at de har over fem rigtig gode venner. Der er en sammenhæng mellem venner og alder, jo yngre de unge er, jo flere rigtig gode venner svarer de, at de har. Såle-

.....
 .....
 Det bedste ved at være dig lige nu er ...
 - at jeg har mange gode venner som støtter mig.
 Pige på 14 år.
 - at være sammen med mine venner, det gør mig glad.
 Dreng på 13 år.
 Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...
 - at jeg ikke har så mange venner med hjem efter skole og det er jeg ked af.
 Dreng på 15 år.
 - at blive gode venner med min eks bedste ven, men tror ikke at det bliver til noget.
 Pige på 13 år.

Figur 3.3. Hvor mange rigtig gode venner (som du har tillid til) har du? Pct. n=1225

Figur 3.4. Hvordan vil du beskrive forholdet til din nærmeste ven/veninde? Pct. n=1217

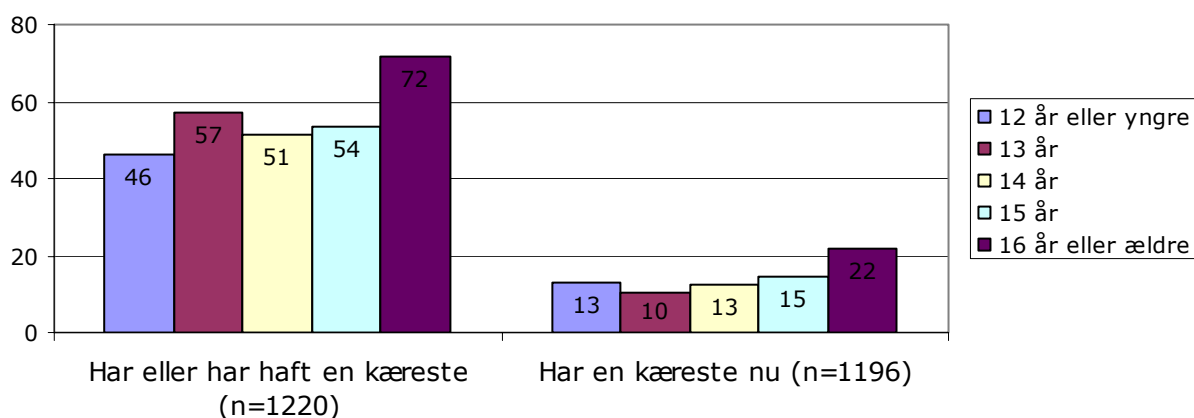
des svarer 43 pct. af de unge på 12 år eller yngre, at de har mere end 7 venner, mod 23 pct. af de unge på 16 år eller ældre.

Et flertal af både drenge og piger karakteriserer forholdet til deres nærmeste ven eller veninde som en meget nær relation. Ikke overraskende er der flere piger end drenge, der beskriver forholdet til deres nærmeste ven eller veninde som meget tæt/meget godt, mens flere drenge end piger beskriver forholdet, som tæt/godt eller ganske almindeligt. Det er en generel tendens, at piger i højere grad lægger vægt på intimiteten og det tætte forhold i den sociale relation, hvor drenge i mindre grad er tilbøjelige til at tillægge det samme betydning. Der er ingen sammenhæng mellem alder og hvordan de unge beskriver forholdet til deres bedste ven/veninde.

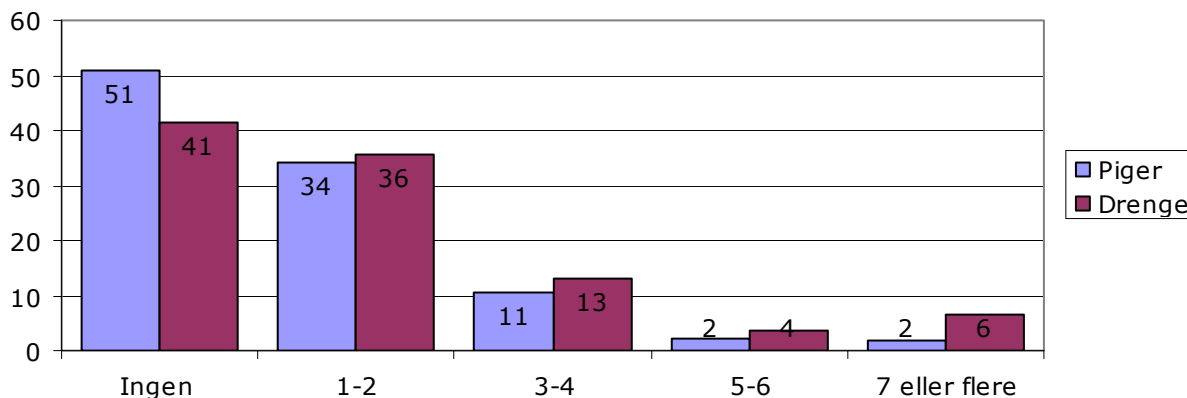
Kærester

Udover relationer til forældre og venner er også relationer til kærester betydningsfulde i ungdomslivet. En del unge skriver, at det bedste i deres liv lige nu er deres kæreste, mens andre skriver, at det største problem i deres liv lige nu er, at de ikke har en kæreste.

I alt svarer 46 pct., at de aldrig har haft en kæreste. Der er dog forskel på, hvordan piger og drenge svarer. 51 pct. af pigerne og 41 pct. af drengene svarer, at de aldrig har haft en kæreste. Der er desuden en tendens til, at drengene svarer, at de har haft flere kærester end pigerne. Aktuelt er der 13 pct. af de unge, som fortæller, at de har en kæreste nu, og her er der ingen forskel på piger og drenges svar.

Figur 3.5. Kærester. Alder. Pct.

Figur 3.6. Hvor mange kærestes, som du er kommet fast sammen med i en længere periode, har du haft? Køn. Pct. n=1221.

Der er en forventelig sammenhæng mellem alder og kæreste. Jo yngre de unge er, jo flere har aldrig haft en kæreste. Og jo ældre de unge er, jo flere kærestes har de haft. Uanset alder svarer de fleste, at de har haft en til to kærestes. Ligesom der er en sammenhæng mellem alder og hvorvidt de aktuelt har en kæreste eller ej. Blandt de 16-årige og ældre har 22 pct. en kæreste, hvor det blandt de 12-årige og yngre er 13 pct.

.....

.....

Det bedste ved at være dig lige nu er ...

- at jeg kan være mig selv sammen med mine venner. At jeg kan snakke med mine forældre, når jeg har problemer. Og at jeg er tilfreds med mig selv.
Pige på 15 år.
- at jeg altid har nogle venner og veninder som jeg kan fortælle alt til og som altid støtter mig når jeg har brug for det.
Pige på 13 år.

Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...

- at jeg ikke har nogle at snakke med.
Pige på 14 år.

At have nogen at tale med

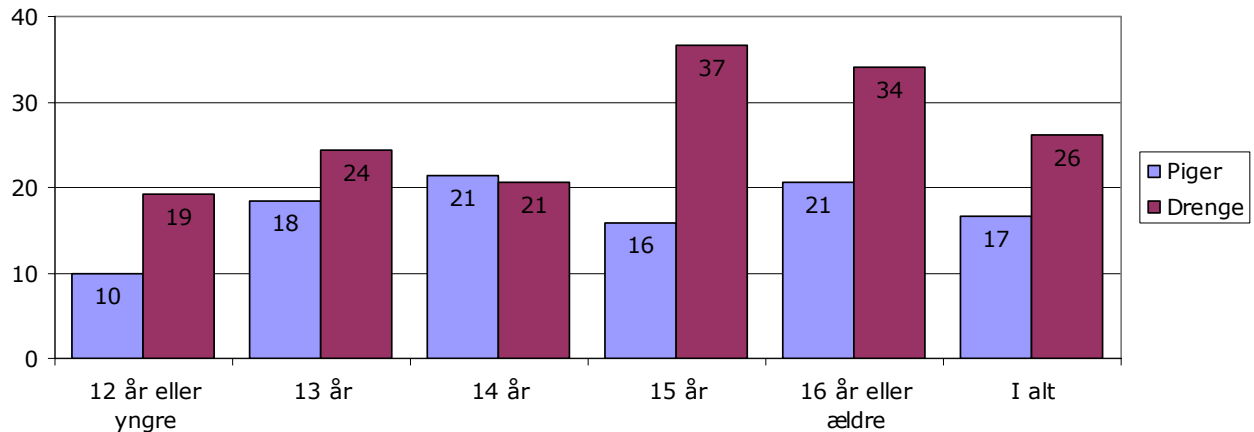
For at spørge yderligere ind til kvaliteten af de unges sociale relationer til forældre og andre voksne samt til venner og andre jævnaldrende unge, har vi også spurgt ind til, om de unge har nogen at tale med, når de har personlige problemer. Forholdet til forældre og voksne er generelt af stor betydning for unge, men det er også relationer, der kan forandres og sættes under pres i den frigørelsesproces, som puberteten og ungdomstiden også repræsenterer. I de unges vidnesbyrd om, hvad de aktuelt oplever, er de største udfordringer i deres liv, har flere af de unge problematikker, der relaterer sig til deres forhold til forældrene. Derfor kan det i denne livsfase være af meget stor betydning at have unge, der måske står i samme situation, at snakke med om personlige problemer.

I undersøgelsen er der flere unge, som har jævnaldrende at tale med, end voksne, når de har personlige problemer. I alt svarer 73 pct. JA til, at de har nogle voksne at tale med, når de har personlige problemer, mens 88 pct. svarer JA til, at de har andre unge at tale med, når de har personlige problemer. 73 pct. har både voksne og jævnaldrende at tale med om personlige problemer. Der er dog forskel på, hvordan piger og drenge svarer. Markant flere drenge end piger svarer, at de ikke har nogle voksne eller andre unge at tale med, når de har personlige problemer. Ligeledes er der flere drenge end piger, der hverken oplever, at de kan tale med voksne eller andre unge: 6

Tabel 3.3. Har de unge nogen at tale med, når de har personlige problemer? (n=1240)

	Piger	Drenge
Kan både tale med voksne og andre unge	80	66
Kan enten tale med voksne eller andre unge	18	28
Kan hverken tale med voksne eller andre unge	2	6

Figur 3.7. Oplever ikke, at de har voksne at tale med, når de har personlige problemer. Pct. n=1151

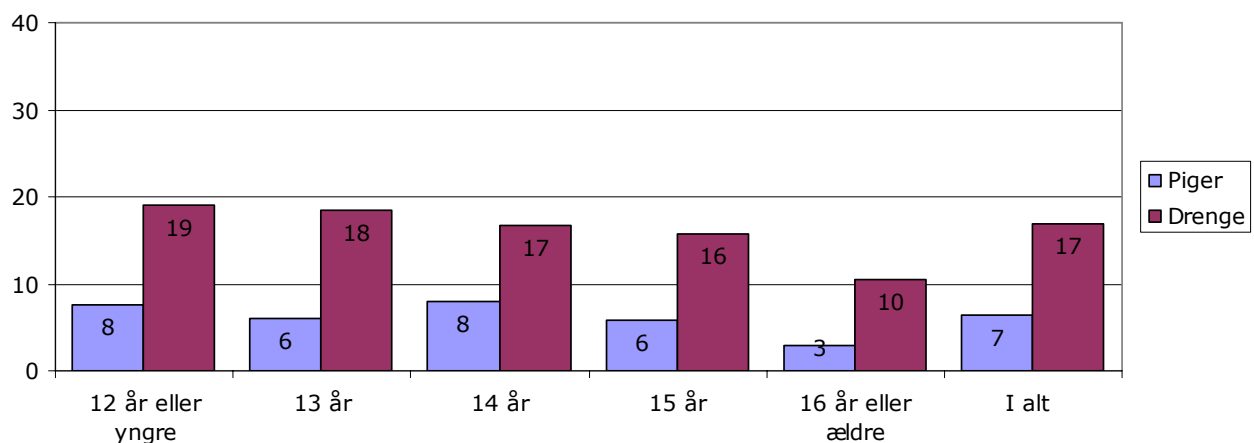
pct. af drengene mod 2 pct. af pigerne. Disse unge må siges at være i meget sårbar position i et ungdomsliv, der potentielt rummer mange udfordringer, og hvor det er vigtigt at kunne håndtere personlige problemer i relation til forældre, skole og jævnaldrende.

Der er en tydelig sammenhæng mellem alder og oplevelsen af at have voksne at tale med om personlige problemer. 14 pct. af alle på 12 år eller yngre svarer, at de ikke oplever, at de har nogle voksne at tale med om personlige problemer, mens 26 pct. af alle på 16 år eller ældre svarer, at de

har nogle voksne at tale med om personlige problemer. Der er ikke en sammenhæng mellem alder og oplevelsen af at have andre unge at tale med om personlige problemer.

Flere, som har en anden etnisk baggrund end dansk, svarer, at de ikke oplever, at de har nogle voksne at tale med, når de har personlige problemer: 33 pct. blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk og 17 pct. med dansk etnisk baggrund.

Figur 3.8. Oplever ikke, at de har andre unge at tale med, når de har personlige problemer. Pct. n=1192

Opsamling

- Langt de fleste unge på Frederiksberg har et godt forhold til deres forældre og oplever generelt, at forældrene har tid til dem i hverdagen. En mindre gruppe af de unge har dog et problematisk forhold til mindst en af forældrene. Det gælder for 10 pct. af de unge.

- De unge på Frederiksberg lægger stor vægt på betydningen af venner, og langt de fleste har en eller oftest flere venner, de kan betegne som gode eller nære venner. Meget få unge siger, at de ingen venner har. I besvarelsen af spørgsmålet om, hvad der aktuelt er det bedste ved at dem lige nu, kan vi også se, at venner har en meget stor betydning i de unges hverdag. Det er samværet med vennerne, der fremhæves som centralt i de fleste fritidsaktiviteter, men også i relation til hverdagen i skolen. Ligesom det ofte fremhæves, at venner er nogen, der kan støtte og hjælpe en i hverdagen. Omvendt kan det være et meget stort problem for de unge, hvis de oplever konflikter med deres venner, eller hvis de har svært ved at få gode sociale relationer til andre unge i skole og fritid.

- Omkring halvdelen af de unge har aldrig haft en kæreste. Jo ældre de unge er, jo flere har haft en eller flere kærester. Nogle har heller ikke overvejet det, hvor det for andre er det største problem for dem aktuelt at finde en kæreste. Blandt de unge, der har eller har haft en kæreste, er der flest som har haft en eller to kærester. Meget få har haft flere kærester end fire. Aktuelt har hver ottende af de unge en kæreste.

- Undersøgelsen viser, at de fleste unge både har voksne og andre unge at tale med om personlige problemer. Det gælder for en klar majoritet af de unge. 88 pct. har andre unge at tale med, når de har personlige problemer og 73 pct. har andre

voksne. Der er dog 4 pct. af de unge, som oplever hverken at have voksne eller andre unge at tale med problemer om. En gruppe hvis sociale trivsel det er værd at være meget opmærksom på. Selvom det er en klar majoritet af de unge, der oplever at kunne tale med andre unge, når de oplever problemer, er det værd at være opmærksom på, at der blandt de resterende unge kan være en del unge, som er dårligt socialt integreret i skole og fritid. Det er også mere end hver fjerde ung, der oplever ikke at have voksne at kunne tale med om personlige problemer. Det er ligeledes værd at bemærke, at drengene er stærkt overrepræsenteret blandt de unge, der oplever, at de ikke har andre unge eller voksne, at gå til, hvis de har personlige problemer. Pigerne ser i højere grad ud til at kunne tale med andre om deres personlige problemer, hvor drengene i højere grad ser ud til selv at bære problemerne uden at involvere andre. Derfor kan det være en særlig udfordring at få skabt gode sociale relationer til drenge med personlige problemer, hvor de vil opleve det som muligt at tale om problemerne.

KAPITEL 4: TRIVSEL OG MISTRIVSEL

Trivsel er et umiddelbart genkendeligt begreb, som de fleste vil have en umiddelbar forståelse af og erfaring med. Men hvad vil det sige at trives eller at mistrives? Trivsel er dels noget personligt, dels influeret af de nære omgivelser og det samfund, som den enkelte indgår i.

Tegn på mistrivsel kan både manifestere sig udadrettet eller indadrettet. Det er tydelige og synlige tegn på mistrivsel, når unge begår kriminelle handlinger såsom vold og overfald. Men trivselsproblemer kan også komme til udtryk som indadrettede handlinger, som når unge skærer i sig selv eller føler sig ensomme, men her er problematikkerne ikke nødvendigvis så synlige for andre end de unge selv og måske deres nærmeste.

Det er en hovedtendens i flere af de undersøgelser, der er udført om danske unges trivsel, at piger rapporterer om flere trivselsproblemer end drenge, at der er en større andel af unge med trivselsproblemer blandt unge fra brudte familier, og at der er en del unge, som har trivselsproblemer, uagtet at de fleste alvorlige trivselsproblemer gør sig gældende for minoriteter af unge. F.eks. er der blandt gruppen af 11-15-årige 7 pct., som ikke glade for deres liv, og 7 pct., som ofte føler sig ensomme (Jespersen og Sivertsen 2005 og Lasgaard 2007).

I dette kapitel sætter vi særligt fokus på de indadvendte tegn på mistrivsel, mens mere udadvendte tegn på mistrivsel som stort alkoholforbrug, stoffer og kriminalitet først vil blive be-

handlet i kapitel 6 og 7. Dette kapitel belyser først tre tegn på mistrivsel: de unges oplevelse af ensomhed, deres selvskadende handlinger og tanker om selvmord. Derefter sætter vi lys på de unges forhold til krop og vægt. Til sidst i kapitlet belyses udbredelsen af mobning. Bl.a. vil sammenhænge mellem mobning og de unges sociale relationer blive belyst.

79 pct. af de unge vurderer, som beskrevet i kapitel 1, at deres liv er meget godt eller godt lige nu, og 16 pct. vurderer, at det er nogenlunde. Det er en minoritet af de unge på 6 pct., der svarer, at deres liv ikke er så godt eller er dårligt lige nu. Det er værd at huske i læsningen af det følgende, at unge med alvorlige tegn på mistrivsel er en minoritetsadfærd blandt de unge på Frederiksberg.

.....

Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...

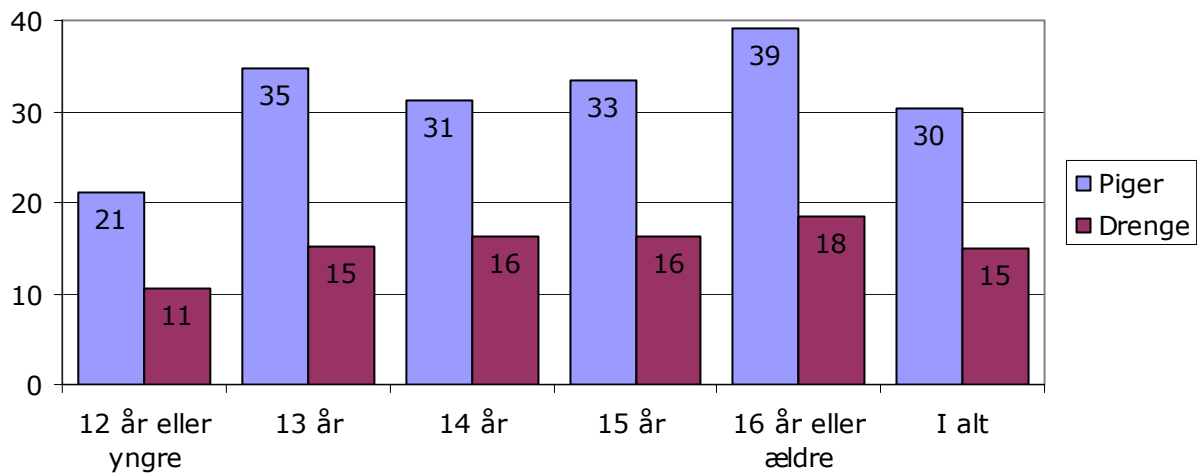
- at jeg somme tider føler mig ensom, og at jeg nogle gange er utryk ved, om mine venner kan lide den, jeg er.

Pige på 15 år.

- at jeg er overvægtig, og jeg er nogen gange ret ensom.

Pige på 13 år.

**Figur 4.1. Har du i løbet af den sidste måned følt dig ensom?
Alder og køn. Pct. n=1228**

Ensomhed

Fastholdelse af sociale relationer til familie og dannelsen af nære relationer til jævnaldrende er en central del af ungdomslivet, men stiller også store krav og kan være en udfordring som ung. Følelsen af ensomhed og mangel på nære sociale relationer er vigtige indikatorer på trivselsproblemer blandt unge.

Ensomhed er en følelse, der kan beskrives som det at være eller føle sig alene, uden selv at have valgt eller ønsket det (Lasgaard 2007). I spørgeskemaet har vi spurgt de unge, om de har følt sig ensomme i løbet af den sidste måned. Hvor dybt følelsen stikker, eller hvor ofte de unge føler sig ensomme, ved vi ikke. Vi kan kun konstatere, at følelsen er aktuel for de unge.

Der er 30 pct. af pigerne og 15 pct. af drengene, der har følt sig ensomme inden for den sidste måned. Andelen af unge, der har følt sig ensomme, stiger med alderen. Der er en klar sammenhæng mellem alder og udbredelsen af ensomhed blandt pigerne.

Det viser sig, at følelsen af ensomhed hænger sammen med andre tegn på mistrivsel. F.eks. er der både sammenhæng mellem ensomhed og et negativt forhold til egen krop og vægt, og mellem ensomhed og at blive mobbet, hvilket vil blive uddybet i de respektive afsnit om disse problemfelter senere i kapitlet.

Unge, der har følt sig ensomme, har gennemgående et dårligere forhold til deres forældre. Flere svarer, at deres forældre ikke bor sammen (27 mod 21 pct.), at deres forældre sjældent eller aldrig har tid til dem (18 mod 7 pct.), at forholdet til deres far er dårligt eller meget dårligt (16 mod 6 pct.), og at forholdet til deres mor er dårligt eller meget dårligt (10 mod 2 pct.). Der er ligeledes en sammenhæng mellem ensomhed og ikke at have nogen voksne at tale med, når der er personlige

problemer. 29 pct. af de unge, der har følt sig ensomme, oplever ikke, at de har nogle voksne at tale med, når de har personlige problemer. Mens andelen blandt unge, der ikke har følt sig ensomme, er 19 pct.

Ensomheden kommer ikke overraskende til udtryk i forhold til de unges sociale relationer med andre unge. De unge, der har følt sig ensomme inden for den seneste måned, har færre venner og oplever oftere end andre unge, at de har mere overfladiske relationer til deres nærmeste venner. Der er også en sammenhæng mellem at have følt sig ensom og ikke at mødes med sine venner hjemme hos sig selv. Blandt de unge, der har følt sig ensomme, oplever 16 pct., at de ikke har andre unge at tale med, når de har personlige problemer. Det gælder for 10 pct. af de unge, der ikke har følt sig ensomme.

Umiddelbart kan det virke overraskende, at der blandt de unge, som føler sig ensomme, er flere, som har drukket alkohol, flere, der ryger, og flere, der har prøvet at sniffe. Men det kan hænge sammen med, at unge, der føler sig ensomme, vil være mere indstillet på at have risikoadfærd end andre unge, hvis det kan virke socialt integrerende og åbne for adgang til ungdomskulturens sociale fællesskaber (jf. Nielsen og Sørensen 2006).

Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...

- at jeg får tit lyst til at skære i mig selv, men jeg ved, at min mor bliver bekymret, så jeg prøver at skjule det.
Pige på 14 år.
- der er alt for mange ting, min far, min mor, søster, mig selv, jeg ryger, jeg drikker for meget, jeg tænker på at gøre skade på mig selv.
Pige på 15 år.
- at jeg har skåret i mig selv, og at min mor har en depression, og at det er svært for mig at gå på gaden fordi at jeg er blevet overfaldet af nogle piger.
Pige på 14 år.

Selvskadende handlinger

Leder af Center for Selvmordsforskning, Lillian Zøllner, der har beskæftiget sig med unge, der skader sig selv, har defineret selvskadende adfærd således: "En bevidst og villet handling, som individet har foretaget for at skade sig selv, og som individet ikke kunne være helt sikker på at overleve, men hvor skaden ikke har medført døden. Selvskadende handlinger er udover overdreven brug af medicin eller alkohol, at skære sig i håndleddet eller på anden måde at udføre selvdestruktiv adfærd" (Zøllner 2002). Selvskadende adfærd er generelt set heldigvis en minoritetsadfærd blandt unge, men samtidig er der visse former for selvskadende adfærd som ser ud til at have en stigende udbredelse. Et af disse fænomener er cutting, dvs. at snitte eller skære i sig selv, oftest som et forsøg på at håndtere psykiske problemer og mistrivsel, men også i nogle tilfælde fordi unge har set eller hørt om andre unge, der har gjort det, f.eks. på MTV. Det er dog meget sjældent unge

med gode sociale relationer og psykisk velbefindende, der afprøver et sådant fænomen (Møhl 2006)

I spørgeskemaet har vi spurgt de unge, om de nogensinde har forsøgt at skade sig selv.

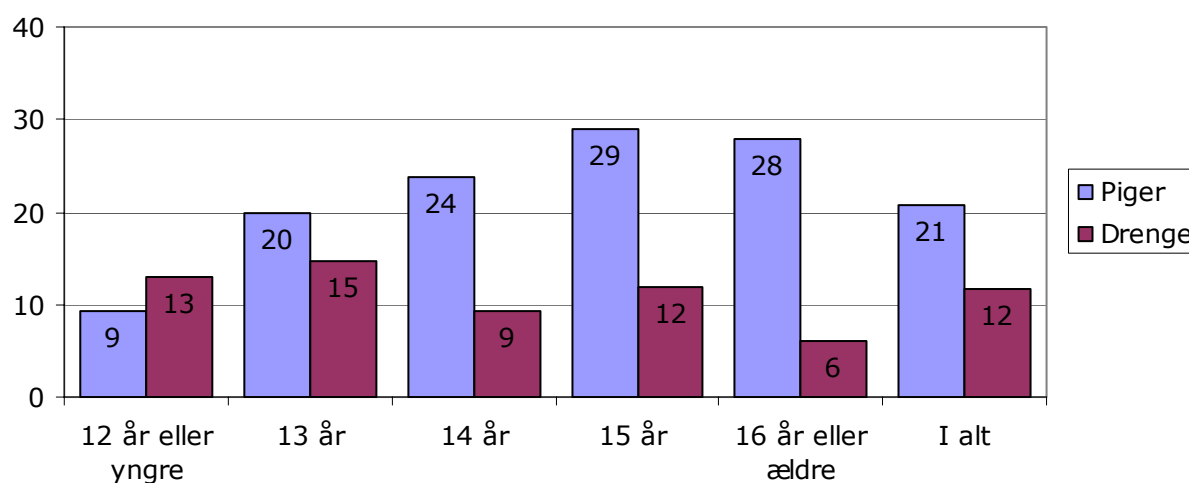
Derfor ved vi ikke, om unge, der svarer JA, har udøvet cutting eller andre former for selvskadende handlinger, og om det har været et engangstilfælde, eller om det er noget, de unge foretager sig oftere. I de åbne spørgsmål omkring de største problemer og udfordringer aktuelt i de unges liv er der dog flere unge, som af sig selv fortæller, at de skærer i sig selv, og at det er udtryk for, at de har store vanskeligheder i deres liv.

Det er 21 pct. af pigerne og 12 pct. af drengene, der nogensinde har forsøgt at skade sig selv. Udbredelsen af selvskadende handlinger blandt pigerne stiger med alderen. Blandt de 15-årige og ældre piger er det mere end hver fjerde, der har forsøgt at skade sig selv. Unge med anden etnisk baggrund end dansk svarer oftere end unge med etnisk dansk baggrund, at de har forsøgt at skade sig selv.

Selvskadende adfærd øger risikoen for, at de unge har andre former for mistrivsel. Der er både forøget risiko for, at de unge har et negativt forhold til egen krop og vægt, og for, at de har mobbet andre eller selv er blevet mobbet (uddybes i de respektive afsnit om disse former for mistrivsel).

Der er sammenhæng mellem selvskadende adfærd og hvordan de unge vurderer, at de henholdsvis generelt har det og klarer sig i skolen. Flere, der har forsøgt at skade sig selv, svarer, at de klarer sig nogenlunde, ikke så godt eller dårligt i skolen - 49 pct. mod 28 pct. blandt unge, der ikke har forsøgt at skade sig selv. En majoritet af de unge, der har forsøgt at skade sig selv, vurderer, at deres liv lige nu er nogenlunde,

**Figur 4.2. Har du nogensinde forsøgt at skade dig selv?
Alder og køn. Pct. n=1235**

ikke så godt eller dårligt – 55 pct. mod 15 pct. blandt unge, der ikke har forsøgt at skade sig selv.

Unge, der har forsøgt at skade sig selv, har gennemgående et dårligere forhold til voksne, og flere kommer fra brudte familier. De svarer oftere end andre unge, at deres forældre sjældent eller aldrig har tid til dem (25 mod 7 pct.), at forholdet til deres far er dårligt eller meget dårligt (24 mod 5 pct.), at forholdet til deres mor er dårligt eller meget dårligt (16 mod 2 pct.), og at de ikke har nogle voksne at tale med, når de har problemer (39 mod 18 pct.).

De unge, der har forsøgt at skade sig selv, har dårligere sociale relationer. En større andel har ingen venner, og færre mødes med venner hjemme hos dem selv. Der er en sammenhæng mellem selvskadende adfærd, og om de unge har haft kæresteforhold. Færre, der har forsøgt at skade sig selv, har ikke haft en kæreste, og flere har haft mere end tre kærester. Det kan hænge sammen med, at problemer i et kæresteforhold eller kærestesorger i nogle tilfælde kan være en udløsende faktor for en selvskadende handling.

Blandt de unge, som har forsøgt at skade sig selv, er der flere som ryger, har været fulde inden for den sidste måned og har haft dårlige oplevelser med alkohol. Ligesom en større andel har prøvet at ryge hash og prøvet at sniffe. Unge, der har fore-

taget selvskadende handlinger, ser ud til at være mere villige til at have risikoadfærd end andre unge.

Tanker om selvmord

Der er selvfølgelig stor forskel på at tænke på selvmord, forsøge at begå selvmord og så rent faktisk begå selvmord, og der er for de fleste unge heldigvis meget langt fra tanke til handling. Der er dog de senere år registreret en stigning i antallet af selvmordsforsøg blandt unge piger. Der er flere dog flere unge mænd end kvinder, som begår selvmord, mens der er flere unge kvinder end mænd, som forsøger at begå selvmord. Egen psykisk sygdom, psykisk sygdom eller selvmord i familien er de væsentligste risikofaktorer blandt unge (Zølner 2002 og Agerbo, Nordentoft og Mortensen 2002).

I spørgeskemaet har vi spurgt, om de unge har haft tanker om at begå selvmord, og det er der 20 pct. af pigerne og 9 pct. af drengene, som svarer JA til. For pigerne er der en sammenhæng mellem alder og at have tanker om at begå selvmord. Jo ældre pigerne er, jo flere svarer, at de har haft tanker om at begå selvmord.

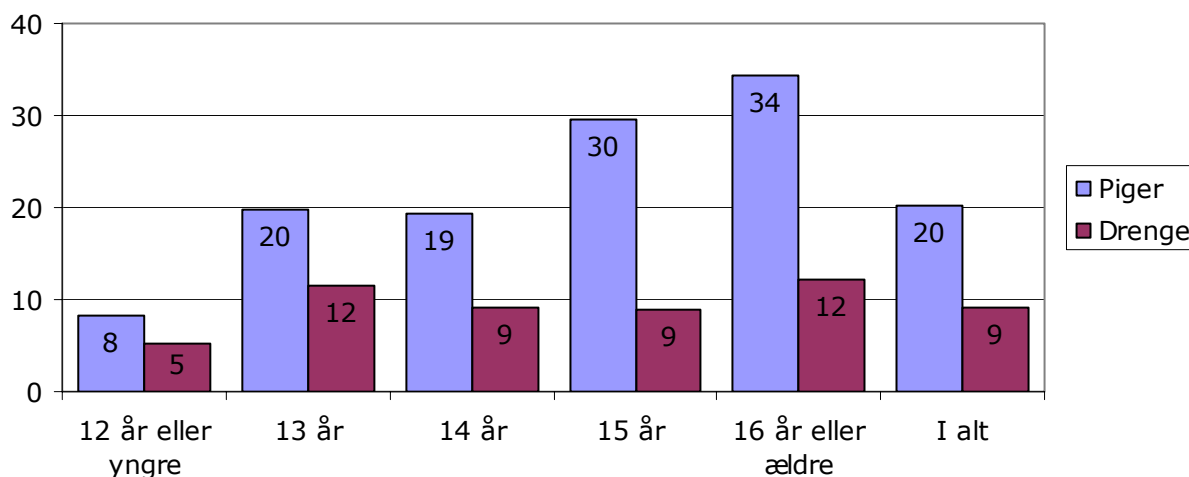
Vi kan se sammenhænge mellem selvmordstanker og tegn på anden mistrivsel blandt de unge. Flere af de unge, der haft selvmordstanker, har et problematisk forhold til egen krop og vægt, og flere er blevet mobbet eller har mobbet andre (uddybes senere i kapitlet).

Der er en sammenhæng mellem tanker om selvmord og hvordan de unge vurderer, at de har det.

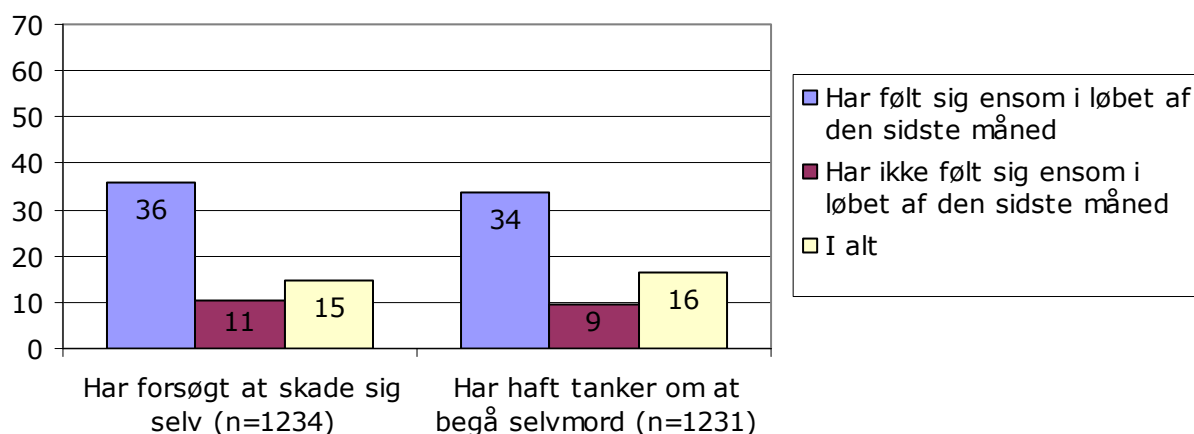
Flere vurderer, at deres liv aktuelt er nogenlunde, ikke så godt eller dårligt. Og unge, der har haft selvmordstanker, svarer oftere, at de klarer sig nogenlunde, ikke så godt eller dårligt i skolen.

.....
 .....
 Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...
 - at jeg har lidt problemer med mine lærere over i skolen. Mine tætte venner bor langt væk. Jeg er deprimeret og har haft mange selvmordstanker på det sidste.
 Pige på 13 år.

Figur 4.3. Har du haft tanker om at begå selvmord? Alder og køn. Pct. n=1231

Figur 4.4. Udbredelse af forsøg på selvskadende handlinger eller tanker om selvmord blandt unge der føler sig ensomme. Pct.

Flere blandt de unge, der har haft tanker om at begå selvmord, oplever at deres forældre sjældent eller aldrig har tid til dem (20 mod 8 pct.), at forholdet til deres far er dårligt eller meget dårligt (26 mod 5 pct.) og at forholdet til deres mor er dårligt eller meget dårligt (15 mod 2 pct.). Blandt de unge, der har haft tanker om at begå selvmord, er der også en større andel, der oplever, at de ikke har nogle voksne at tale med, når de har personlige problemer (35 mod 19 pct.). Det må siges at være et problem, at relativt mange unge, der er selvmordstruede, ikke har voksne i deres nærhed, som de oplever, at de kan betro sig til.

Unge, der har haft tanker om at begå selvmord, svarer oftere end andre, at de ikke har nogen venner, at forholdet til deres nærmeste ven eller veninde er overfladisk, og at de ikke mødes med venner hjemme hos dem selv. Der er desuden sammenhæng mellem selvmordstanker og kærester. Flere unge, der har haft selvmordstanker, har haft en kæreste, og flere har haft

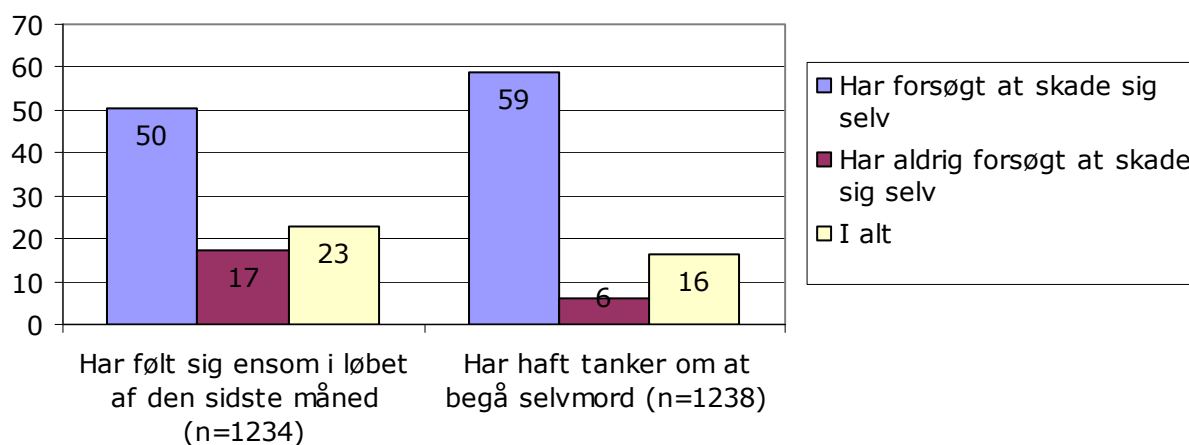
tre kærester eller mere. Kærestesorger og problemer i kæresteforhold kan være en udløsende eller stærkt medvirkende faktor til, at unge overvejer at tage deres eget liv.

Endvidere bruger unge, der haft selvmordstanker, i højere grad tobak, alkohol og hash. Flere af de unge ryger, flere har drukket alkohol, har været fulde inden for den sidste måned og har haft dårlige oplevelser med alkohol. Ligesom flere har røget hash og har prøvet at sniffe.

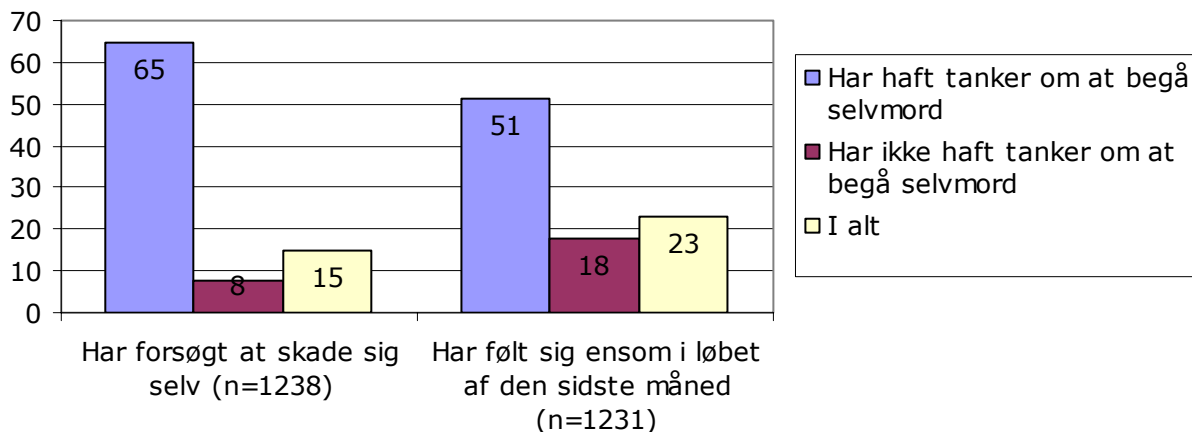
Sammenhænge mellem de tre former for mistrivsel

Undersøgelsen viser en række sammenhænge mellem at have følt sig ensom, at have forsøgt at skade sig selv og at have haft tanker om at begå selvmord. Sammenhænge der er uafhængige af køn og alder. Som det fremgår af figur 4.4, figur 4.5 og figur 4.6 er der flere, af de unge, som har haft tanker om eksempelvis selvmord, som også har følt sig ensomme og har forsøgt at skade sig selv. Sammenhængen er mest

Figur 4.5. Udbredelse af følelse af ensomhed eller tanker om selvmord blandt unge der har forsøgt selvskadende handlinger. Pct.

Figur 4.6. Udbredelse af forsøg på selvskade eller følelse af ensomhed blandt unge der har haft tanker om selvmord. Pct.

markant blandt de unge, som har haft tanker om selvmord, eller som har forsøgt at skade sig selv. Her der flere, som også svarer bekræftende på de to øvrige former for mistrivsel. Mens unge, der har følt sig ensomme, ikke i lige så høj grad svarer JA til, at de har forsøgt at skade sig selv, eller at de har haft tanker om selvmord. Sammenhængene viser sig også i de foregående analyser, hvor det er mange af de samme sammenhænge, der går igen på tværs af de tre former for mistrivsel.

Vi har undersøgt, hvor mange der svarer JA til et, to eller tre af de tre spørgsmål. Her viser det sig, at der er stor forskel på, hvordan de unge svarer, afhængigt af køn og alder (se tabel 4.1). Det er værd at bemærke, at det generelt set er en majoritet af

både drenge og piger, som svarer NEJ til alle tre spørgsmål, men langt flere drenge end piger. I alt svarer 76 pct. af drengene og 57 pct. af pigerne NEJ til alle tre spørgsmål.

Mens følelser af ensomhed, selvskadende handlinger og selvmordstanker eller en kombination af de nævnte er en klar minoritetsadfærd blandt drengene, er det blandt pigerne på 15 år og ældre (pigerne i 9. og 10. klasse) en majoritetsadfærd, idet over halvdelen svarer JA til et eller flere af de tre spørgsmål. Over 10 pct. af pigerne på 13, 15 og 16 år har svaret JA til alle tre spørgsmål (fordelt på klasser er der over 10 pct. af pigerne i 7., 9. og 10. klasse) – og disse må siges at udvise alvorlige symptomer på indadvendt risikoadfærd i forhold til mistrivsel.

Tabel 4.1. Optælling af mistrivselfaktorer. Alder og køn. Pct. n=1239

		Ingen af de tre former for mistrivsel	En af de tre former for mistrivsel	To af de tre former for mistrivsel	Alle de tre former for mistrivsel
12 år eller yngre	Piger	71	22	5	2
	Drenge	79	15	5	2
13 år	Piger	55	27	7	11
	Drenge	74	15	8	3
14 år	Piger	54	25	14	7
	Drenge	75	16	7	1
15 år	Piger	48	23	18	11
	Drenge	76	15	5	4
16 år eller ældre	Piger	45	22	22	12
	Drenge	77	8	8	4
I alt	Piger	57	24	12	8
	Drenge	76	15	6	3

.....
 .....
 Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...

- at jeg vil tabe mig og kan bare ikke, det er altid min største udfordring.
 Pige på 15 år

- at jeg hele tiden føler mig fed og tyk.
 Pige på 12 år

- at jeg er overvægtig og meget gerne vil tabe mig.
 Dreng på 13 år

Forhold til egen krop og vægt

Der er stadig større fokus på overvægt blandt børn og unge. Flere undersøgelser har vist, at andelen af overvægtige børn og unge stiger, og at der også er (eller på sigt vil være) en sammenhæng mellem overvægt og sociale problemer blandt unge (Jespersen og Sivertsen 2005). Samtidig møder de unge et kropsideal, der i stigende grad baserer sig på sundhed, skønhed og ungdom. Den perfekte krop er den slanke krop (Andersen 2005). For nogle kan ønsket om at få den perfekte krop tydeliggøre en divergens mellem noget, der på den ene side synes let opnåeligt, men på den anden side er smerteligt uopnåeligt (Nielsen og Sørensen 2006).

Undersøgelser peger på, at omkring hver fjerde unge kvinde i Danmark har risiko for at udvikle spiseforstyrrelser som anoreksi og bulimi. Mange har et lavt selvværd, der kommer til udtryk ved en utilfredshed med deres udseende og vægt. De forsøger ofte at slanke sig, og de har dårlig samvittighed, når de spiser søde sager (Waadegaard 2002).

Dette afsnit handler om de unges syn på egen vægt. Vi har spurgt de unge, hvad de synes om deres vægt, hvor ofte de tænker på deres vægt, om de nogensinde har været på slan-

kekur, om de har følt sig skyldige og nervøse over at spise, om de har følt behov for at kontrollere det antal kalorier, de spiser, og om de har tvunget sig selv til at kaste mad op, efter de har spist. Det er altså de unges egen opfattelse af egen vægt og ikke de unges faktiske vægt, som den følgende analyse tager udgangspunkt i. Spørgsmålene omkring spisning og vægt indikerer, hvor mange af de unge, der kan sige at være i risikozonen for at udvikle en spiseforstyrrelse.

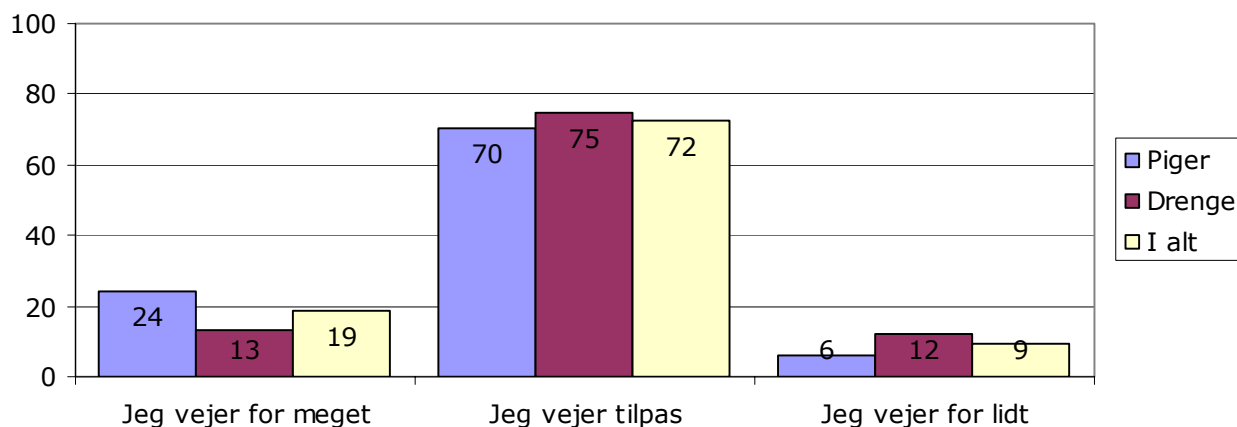
Det er de fleste unge, der vurderer, at deres vægt er tilpas. 70 pct. af pigerne og 75 af drengene svarer, at de synes, at de har en tilpas vægt. Det er gennemgående for alle spørgsmålene om vægt, at der er flere piger, der synes, at de vejer for meget, tænker mere på deres vægt og udviser problematisk adfærd i forhold til vægt, overvægt og mad. En tendens der også er at finde i andre undersøgelser (se f.eks. Sundhedsstyrelsen 2007).

Figur 4.7 viser, at der er en majoritet af de unge, der synes deres vægt er tilpas. Men altså også, at flere piger end drenge synes, at de vejer for meget. Drengene er til gengæld overrepræsenteret blandt de unge, der synes, at de vejer for lidt. Det kan især blandt drenge opleves som et meget stort problem ikke at være lige så fysisk udviklet som sine jævnaldrende (Kofod og Nielsen 2005).

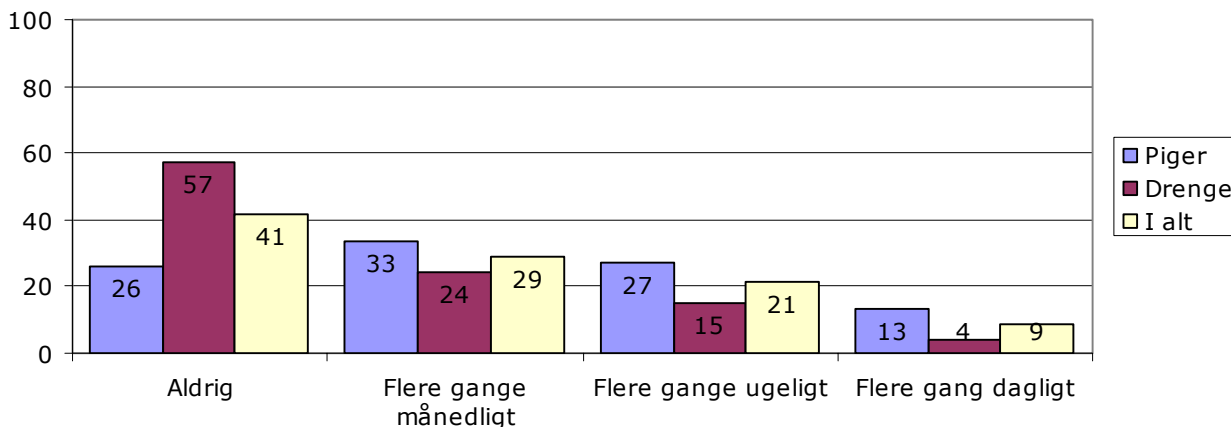
Pigerne tænker oftere på deres vægt. Det er en majoritet af drengene, der i undersøgelsen svarer, at de aldrig tænker på deres vægt (se figur 4.8.), hvor det er en majoritet af pigerne, der tænker på den flere gange månedligt, ugentligt eller dagligt. 13 pct. af pigerne tænker flere gange dagligt på, hvad de vejer. Jo ældre pigerne er, jo oftere svarer de, at de tænker på deres vægt.

Ikke overraskende har flere piger end drenge været på en slankekur, hvad 36 pct. af pigerne har været. Det er dog også 16 pct. af drengene, der har været på slankekur. 27 pct. af pi-

Figur 4.7. Hvad synes du om din vægt? Køn. Pct. n=1233

Figur 4.8. Hvor ofte tænker du på din vægt? Køn. Pct. n=1233

gerne og 10 pct. af drengene svarer, at de nogensinde har følt sig nervøse og skyldige over at spise. 30 pct. af pigerne og 15 pct. af drengene har nogensinde følt behov for at kontrollere det antal kalorier, de spiser. Ligeledes er der flere piger end drengene, der nogensinde har tvunget sig selv til at kaste mad op, efter de har spist. Det gælder for 8 pct. af pigerne, men kun 2 pct. af drengene. Jo ældre respondenterne er, jo flere har følt sig nervøse eller skyldige over at spise. Figur 4.9 viser, at der er tydelige forskelle på andelen af drengene og pigerne, der udviser tegn på et problematisk forhold til vægt og mad.

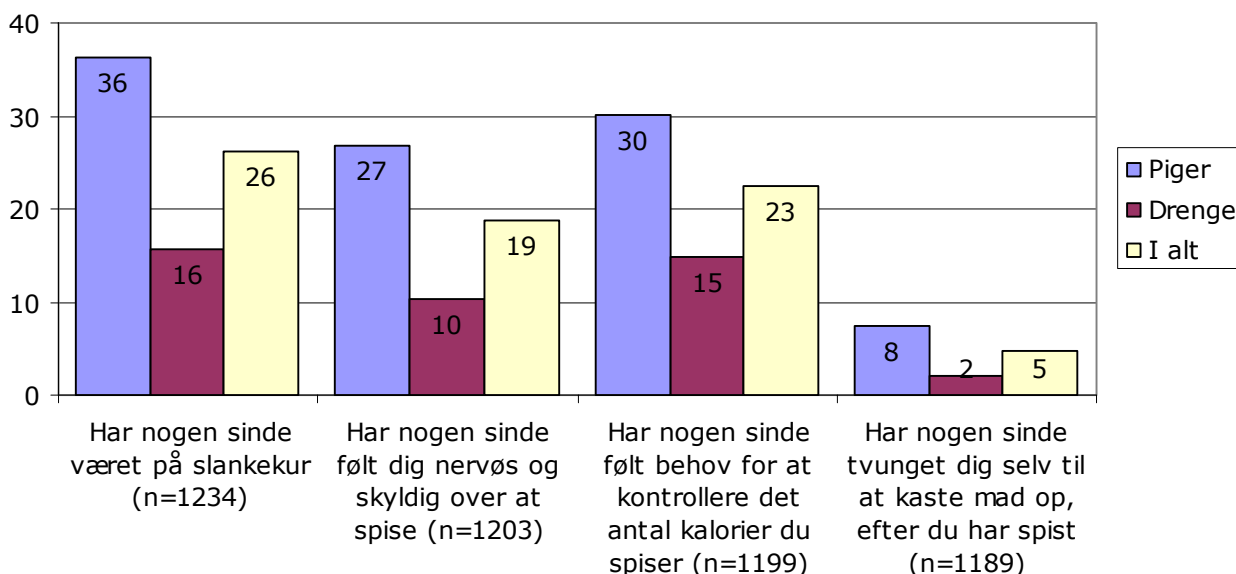
Langt det største flertal af drengene (71 pct.) svarer NEJ til alle fire spørgsmål, mens det er under halvdelen af pigerne (44 pct.), der kan svare af bekræftende på alle spørgsmål. Det er dog kun 2 pct. af pigerne og mindre end 1 pct. af drengene, der har svaret JA til alle fire spørgsmål. Meget peger på, at disse unge kunne have eller har haft en spiseforstyrrelse.

Men også blandt de relativt mange unge, der svarer JA til to eller flere af spørgsmålene, kan det være værd at være opmærksomme på de unges forhold til egen krop og vægt, da de udviser tegn på at have eller have haft mistro på dette område. Blandt pigerne er der en sammenhæng mellem alder og hvor mange spørgsmål de har svaret JA til. Jo ældre pigerne er, desto større andele svarer JA til flere af spørgsmålene.

Undersøgelsen peger på, at der er en sammenhæng mellem forholdet til ens vægt og de tre former for indikatorer på mistro, der tidligere er beskrevet i kapitlet: følelsen af ensomhed, forsøg på selvskade og selvmordstanker.

Både blandt unge, som har følt sig ensomme den sidste måned, unge, der har forsøgt at skade sig selv, og unge, som har haft tanker om selvmord, er der flere som oplever, at de vejer for meget, og flere, der tænker på deres vægt dagligt. Lige-

Figur 4.9. Indikatorer på unges problematiske forhold til vægt og mad. Køn. Pct.

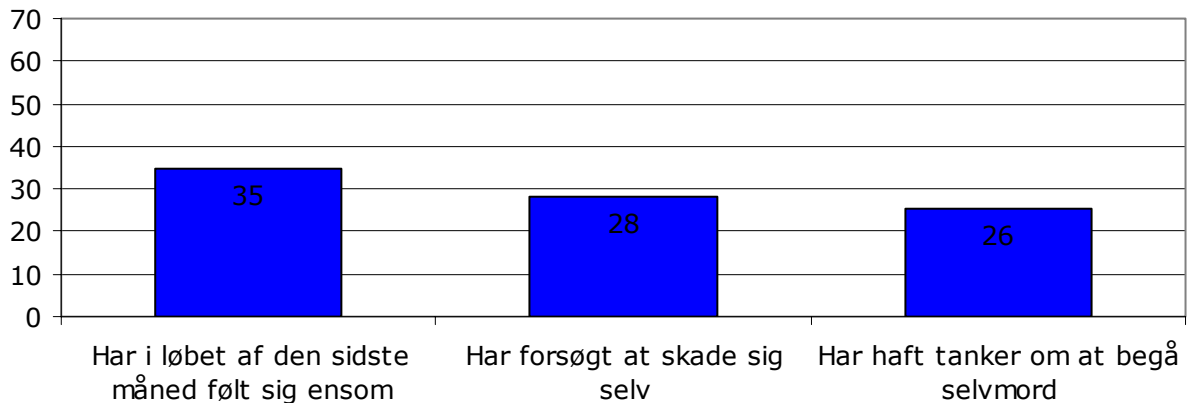
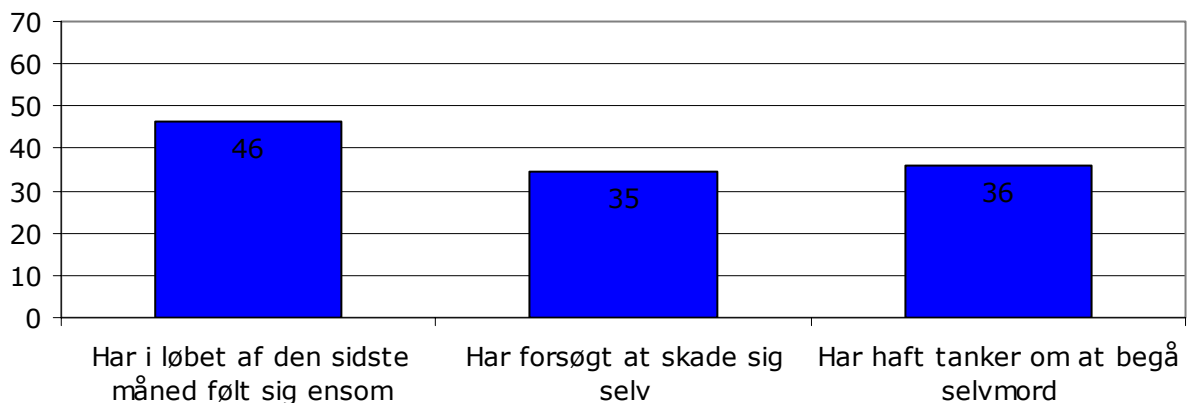
Tabel 4.2. Optælling af indikatorer på et problematisk forhold til vægt og mad blandt unge. Køn. Pct. n=1242

	Piger	Drenge	I alt
Har svaret nej til alle fire spørgsmål	47	71	59
Har svaret ja til et af de fire spørgsmål	24	19	22
Har svaret ja til to af de fire spørgsmål	15	5	10
Har svaret ja til tre af de fire spørgsmål	12	4	8
Har svaret ja til alle fire spørgsmål	2	0	1

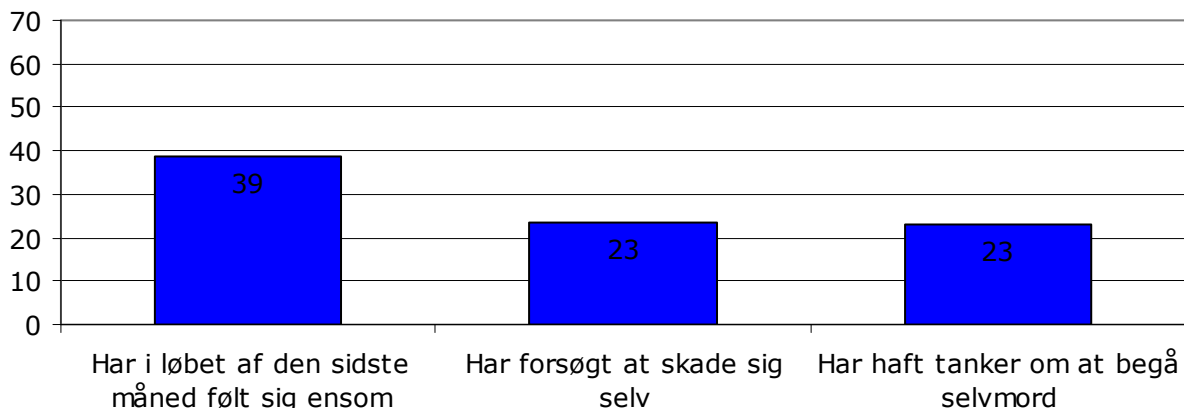
som de svarer bekræftende på hvert af de fire spørgsmål, der indikerer et problematisk forhold til vægt og mad. De har i højere grad været på slankekure, følt sig nervøse og skyldige over at spise, følt behov for at kontrollere det antal kalorier, de spiser, og har tvunget sig selv til at kaste mad op, efter de har spist. Sammenhængene er vist i figurerne 4.10 - 4.13. Blandt de unge, der har tvunget sig selv til at kaste op, er det

værd at bemærke, at såvel forsøg på selvskaade som tanker om selvmord er majoritetsfænomener.

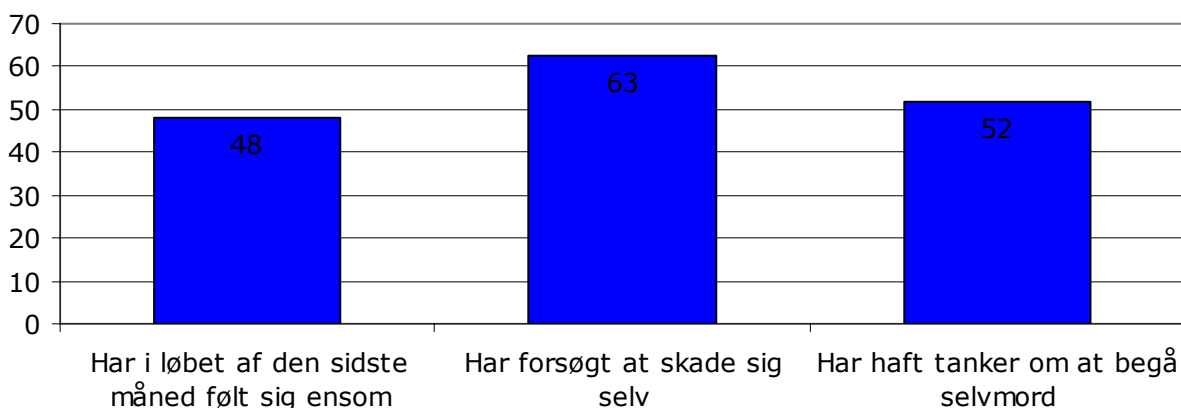
Pigerne er stærkt overrepræsenteret i forhold til drengene, både når det gælder tegn på mistrivsel og spørgsmålene om vægt. Men sammenhængene mellem de tre tegn på mistrivsel og vægt gør sig gældende for både piger og drenge. De eneste steder, hvor sammenhængen kun er at finde for pigerne,

Figur 4.10. Har du nogensinde været på slankekur? Mistrivsel. Pct. n=320**Figur 4.11. Har du nogensinde følt dig nervøs og skyldig over at spise? Mistrivsel. Pct. n=225**

Figur 4.12. Har du nogensinde følt behov for at kontrollere det antal kalorier du spiser? Mistrivsel. Pct. n=270

Figur 4.13. Har du nogensinde tvunget dig selv til at kaste mad op efter du har spist? Mistrivsel. Pct. n=56

.....

Det bedste ved at være dig lige nu er ...

- at mobningen er stoppet, at jeg er begyndt at passe bedre ind, og at jeg er begyndt at få flere venner.
Pige på 12 år.

Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...

- at komme over at have været mobbet fra 4.-6., jeg er stadig bange for at gå på gaden. Jeg føler mig stadig utryg. Jeg er bange for at møde dem der mobbede mig. Jeg lærte mig selv at kaste op, men bruger det ikke mere. Jeg har svært ved at styre mit temperament, så jeg er sjov at drille.
Pige på 14 år.
- at jeg bliver mobbet.
Dreng på 12 år.

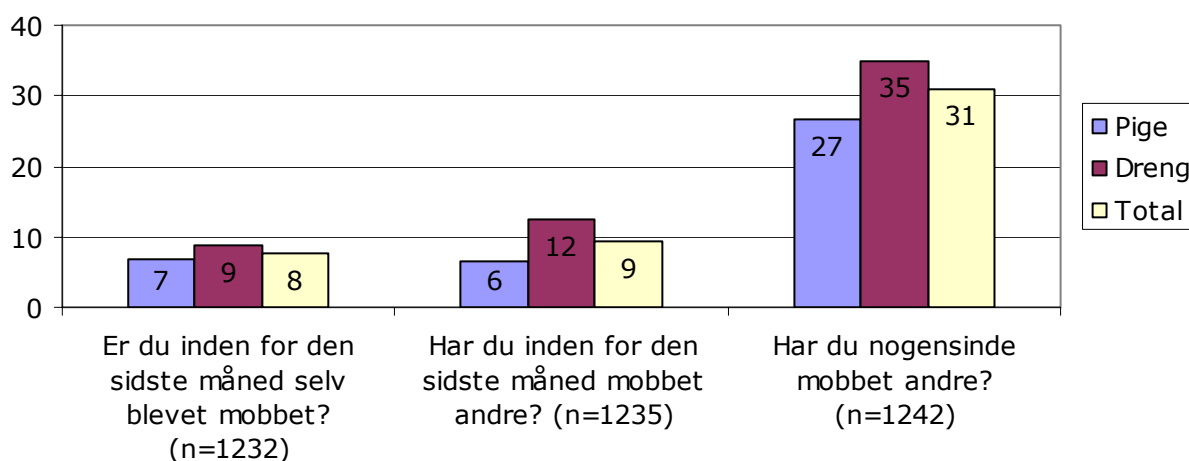
er sammenhængen mellem slankekur og ensomhed, slankekur og selvmordstanker og i behovet for at kontrollere kalorier og selvmordstanker.

Mobning

Det følgende afsnit handler om mobning. Først i afsnittet refereres kort til andre undersøgelser om unge og mobning. Derefter ser vi nærmere på de unges oplevelser af og besvarelser af spørgsmålene om mobning.

Mobning blandt børn og unge

Der er lavet en række undersøgelser, der afdækker mobning blandt de større skoleelever i Danmark. De peger på, at mobning er almindeligt blandt børn og unge – og særligt blandt drenge. Det anslås, at mellem 25 og 35 pct. er blevet mobbet, mens mellem 30 og 40 pct. har mobbet andre. Kort skitseret

Figur 4.14. Mobning. Køn. Pct.

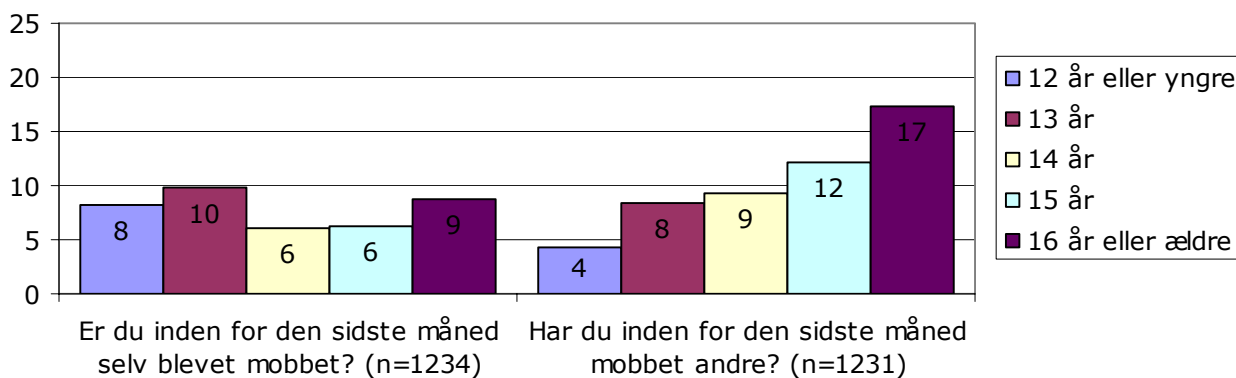
viser undersøgelserne, at mobning er en alvorlig helbreds- og trivselsmæssig belastning for de implicerede børn og unge, at ofre for mobning ofte har dårlig selvopfattelse, at ofre for mobning ryger og drikker mindre end elever, der ikke har været udsat for mobning, at børn fra svage sociale baggrunde mobbes mere, at der er en sammenhæng mellem at blive mobbet og at mobbe andre, at mobningen ofte foregår i skolegården eller i klasseværelset og ofte finder sted i frikvartererne eller i timerne (Due, Holstein og Jørgensen 1999, Jespersen og Sivertsen 2005, Rasmussen og Due 2007, Villumsen og Willer 2006, Willer og Hansen 2004 og Rabøl Hansen 2005).

Når vi behandler fænomenet mobning, er det vigtigt at skelne mellem drilleri, konflikt og mobning. Mobning kan både rumme elementer af drillerier og konflikter, mens drillerier og konflikter ikke nødvendigvis indbefatter mobning (Rabøl Hansen og Christensen 2003). Mobning defineres af Due, Holstein og Jørgensen som "en gentagen eller langvarig udsættelse for negative handlinger. Den kan være verbal, f.eks. trusler, forhå-

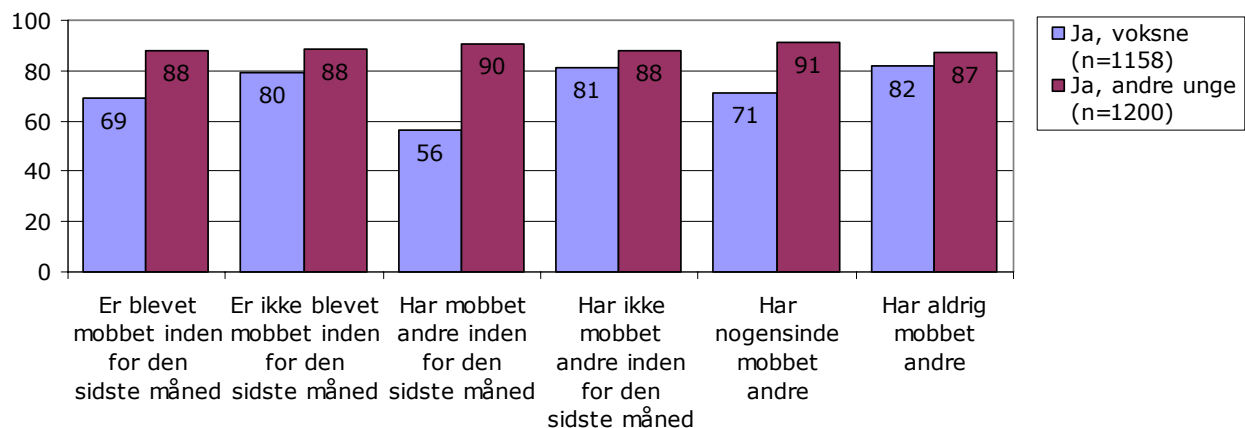
nelser og nedvurderende øgenavne, eller fysisk, f.eks. korporlige overgreb eller at blive frataget sine ejendele. Den kan være direkte som de nævnte eksempler eller indirekte i form af social isolation eller udelukkelse fra gruppen. Mobning kan udføres af en person eller en gruppe, og den kan rettes mod enkelte personer eller grupper" (Due, Holstein og Jørgensen 1999).

Mobning blandt de unge på Frederiksberg

I spørgeskemaet er der formuleret seks spørgsmål, som handler om mobning. De unge er blevet spurgt, om de henholdsvis inden for den sidste måned eller nogensinde har mobbet andre, og om de selv inden for den sidste måned er blevet mobbet, samt hvor mobningen foregik. Vi har også spurgt ind til, om de unge synes, at de voksne gør nok for at forhindre mobning, og om de er enige eller uenige i, at det er i orden at mobbe andre. I det følgende redegør vi dels for de unges besvarelser af disse spørgsmål, dels de sammenhænge der er mellem mobning og andre former for mistrivsel og risi-

Figur 4.15. Mobning. Alder. Pct.

Figur 4.16. Oplever du, at du har nogle at tale med når du har personlige problemer?
Pct.

koadfærd. Endelig ser vi nærmere på, om der er særlige forhold, der karakteriserer de unge, der er blevet mobbet og/eller har mobbet andre.

Når de unge svarer på spørgsmål om mobning, kan vi ikke være helt sikre på, om de unge formår at skelne klart mellem konstant og vedvarende mobning, mere eller mindre grove drillerier eller større eller mindre konflikter. Mobning er dog et fænomen, som vil have været diskuteret i de fleste skoleklasser, og som de unge kan forventes at have et vist kendskab til. Det er da også tydeligt, at der blandt besvarelsene på, hvad unge oplever som værende det største problem eller den største udfordring i deres liv aktuelt, er meget stærke og rammende beskrivelser af mobning og oplevelser af at være blevet holdt systematisk uden for jævnaldrende relationers fællesskaber.

8 pct. af de unge er blevet mobbet, og 9 pct. har været med til at mobbe andre inden for den sidste måned. Der er markant flere drenge end piger, der svarer JA til, at de har mobbet andre. Mens der ikke er stor kønsforskel på, hvor mange drenge og piger, der selv er blevet mobbet inden for den sidste måned. Ser vi på, hvor mange der nogensinde har mobbet andre, er der 31 pct. af de unge, som har været med til at mobbe, og heriblandt flere drenge end piger.

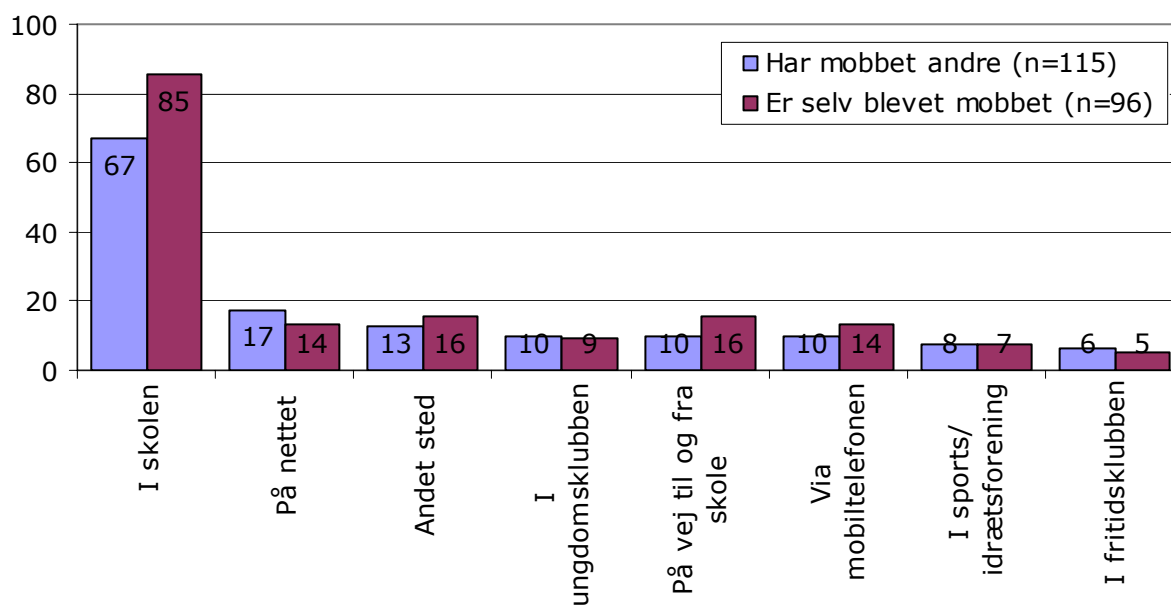
Der er sammenhæng mellem de unges alder, og om de har mobbet andre. Jo ældre de unge er, jo oftere svarer de JA til, at de har mobbet andre inden for den sidste måned. Denne sammenhæng gælder også, hvis vi opdeler på klassetrin. Der er flere elever i 9. og 10. klasse, der har mobbet andre inden for den sidste måned. Der er ikke en sammenhæng mellem de unges alder, og om de selv er blevet mobbet inden for den sidste måned. Der er lidt flere unge, som oplyser, at de ikke er født i Danmark og at deres etniske herkomst er andet end dansk, som har mobbet andre eller selv er blevet mobbet inden for den sidste måned.

Når vi taler om løsning af mobning, er det interessant, men også lidt af en udfordring, at de unge, der har været involveret i mobning, oplever, at de bedre kan tale med jævnaldrende end med voksne om personlige problemer. Unge, der har været involveret i mobning, oplever oftere, at de ikke har voksne, de kan tale med om personlige problemer. For de unge, der aktuelt har været involveret i mobning af andre unge, er det 44 pct., der ikke oplever at have voksne, de kan tale med om personlige problemer.

Mobningen ser især ud til at forekomme i skolen. 85 pct. af de unge, der er blevet mobbet inden for den sidste måned, fortæller, at mobningen foregik i skolen. Dette er også en tendens i andre undersøgelser om mobning. Det hænger bl.a. sammen med, at skolen udgør et rum, hvor de unge i højere grad er tvunget til at være sammen, end det gælder for fritidsaktiviteterne, som i højere grad er selvvalgte. Det er umiddelbart lettere at fravælge en fritidsaktivitet, hvis du som ung ikke oplever at blive inkluderet i fællesskabet med jævnaldrende og måske ligefrem oplever at blive mobbet, end det er at skifte skole. Udover mobningen i selve skolen, er der også en del unge, som oplever at blive mobbet på vej til eller fra skolen. Det gælder for 16 pct.

Men mobning kan også foregå mange andre steder, selvom mobningen ofte hænger sammen med den mobning, der finder sted i skolen (Rabøl Hansen og Christensen 2003). En del mobning foregår virtuelt på nettet eller via mobiltelefonen. 14 pct. oplever at være blevet mobbet på nettet. Lige så mange oplever at være blevet mobbet via mobiltelefonen. Det viser sig også, at der er en sammenhæng mellem mobning og at blive truet på sms – se mobbeprofilerne i tabel 4.3.

57 pct. af de unge, som har mobbet andre inden for den sidste måned, og 72 pct. af de unge, som er blevet mobbet inden for den sidste måned, vurderer ikke, at voksne gør nok for at forhindre mobning. Til sammenligning svarer 47 pct. af alle respondenter, at de voksne ikke gør nok for at forhindre mobning. Det er majoriteten af de unge, der er berørt af mobning,

Figur 4.17. Hvor foregik mobningen? Pct.

der oplever, at voksne ikke gør nok for at forhindre mobning. Mens det er en minoritet blandt de øvrige unge, selvom der stadig er mange, der oplever, at voksne burde gøre mere for at forhindre mobning.

Generelt er mobning et fænomen, som langt de fleste unge ikke mener, burde finde sted. Blandt alle unge er det kun 1 pct. af pigerne og 6 pct. af drengene, der synes, at det er i orden at mobbe andre. Andelen er noget højere blandt unge, der rent faktisk har mobbet andre. 27 pct. af unge, der har mobbet andre og selv er blevet mobbet, og 20 pct. blandt unge, der har mobbet andre og ikke selv er blevet mobbet, finder det i orden at mobbe andre – se mobbeprofilerne i tabel 4.3.

Det er et gennemgående tema i fokusgruppeinterviewene, at de unge vedkender, at det kan være svært for lærere, pædagoger og andre voksne at vurdere, hvad der er mobning, og hvad der er drilleri, fordi mobningen ikke foregår åbenlyst i timerne og fordi det er let for de unge at skjule mobningen. Samtidig oplever de interviewede unge, at de voksne har begrænsede handlemuligheder i forbindelse med mobning. Enten kan de unge, der bliver mobbet vælge at skifte skole, stoppe i klubben eller til sportsaktiviteten, eller også kan de voksne pædagoger i klubben eller sportsklubben vælge at smide de unge, der mobber andre, ud. De unge fortæller, at de oplever, at lærere eller pædagoger meget ofte ender med at skælde ud eller at råbe af dem, der mobber, frem for at indgå i dialog om konfliktløsning med både dem, der mobber, og dem, der bliver mobbet.

Mobning og andre tegn på mistrivsel

Der er sammenhæng mellem at blive mobbet og at have mobbet andre. Det er derfor ikke muligt entydigt at tale om mobbere og ofre for mobning, da en stor del af de unge, som selv bliver mobbet, også mobber andre (jf. Due, Holstein og Jørgensen 1999 og Rabøl Hansen 2005). I det følgende skelnes

mellem fire forskellige grupperinger: 1) unge der er blevet mobbet og ikke har mobbet andre, 2) unge der er blevet mobbet og selv har mobbet andre, 3) unge der har mobbet andre og ikke selv er blevet mobbet, og 4) unge som hverken er blevet mobbet eller har mobbet andre. Denne skelnen mellem kendes også fra undersøgelser om mobning (f.eks. Rabøl Hansen og Christensen 2003). For alle fire kategorier gælder det, at de unge har svaret på spørgsmål om mobning inden for den sidste måned – se i øvrigt tabel 4.3.

Det er langt de fleste unge i undersøgelsen, som hverken er blevet mobbet eller oplever at have mobbet andre inden for den sidste måned. Men for de tre andre grupper, viser det sig, at det er sammenhænge mellem mobning og en række andre trivselsproblemer.

Der er både positive og negative sammenhænge mellem mobning og ensomhed. Unge, der er blevet mobbet inden for den sidste måned – uanset om de selv har mobbet andre eller ej – svarer oftere end unge, der ikke har været involveret i mobning, at de har følt sig ensomme i løbet af den sidste måned. Mens færre unge, der har mobbet andre og ikke selv er blevet mobbet, har følt sig ensomme inden for den sidste måned. Mobning kan således ikke bare medvirke til, at dem der bliver mobbet føler sig ekskluderet, men måske også til en bevidsthed om, at det at mobbe andre omvendt kan inkludere én i det sociale fællesskab.

Unge, der har været involveret i mobning, svarer oftere end unge, der ikke har været involveret i mobning, at de har forsøgt at skade sig selv. 13 pct. af de unge, der ikke har været involveret i mobning, har forsøgt at skade sig selv, mod hele 46 pct. af de unge, der både har mobbet andre og selv er blevet mobbet, og lidt over 30 pct. af såvel de unge, der er blevet mobbet, som de unge, der har mobbet andre. Der er også en

Tabel 4.3. Mobbe profiler - mobning inden for den sidste måned. Pct.

Andelen af unge der	er blevet mobbet og ikke har mobbet andre	er blevet mobbet og har mobbet andre	har mobbet andre og ikke selv er blevet mobbet	ikke har mobbet andre og ikke selv er blevet mobbet
Udgør af alle	5	3	6	85
Piger/Drenge	57/43	27/73	39/61	52/48
13 år eller yngre/15 år eller ældre	62/20	34/47	21/46	46/30
Anden etnisk baggrund end dansk	37	26	30	20
Rygere	20	33	43	14
Har drukket alkohol	62	78	86	60
Har været fulde inden for den sidste måned	28	55	59	31
Har prøvet at ryge hash	7	31	33	11
Har prøvet at sniffe	3	19	10	2
Går med kniv	2	23	21	3
Er blevet truet over sms	22	53	29	13
Har følt sig ensom i løbet af den sidste måned	50	39	14	21
Har forsøgt at skade sig selv	33	46	31	13
Har haft tanker om at begå selvmord	34	36	23	12
Har følt sig nervøs og skyldig over at spise	37	26	17	18
Har tvunget sig selv til at kaste mad op, efter at have spist	5	17	12	4
Har ikke voksne at tale med, når de har personlige problemer	25	39	47	19
Har ikke andre unge at tale med, når de har personlige problemer	13	13	9	12
Synes det er i orden at mobbe andre	0	27	20	2
Synes ikke, at de voksne gør nok for at forhindre mobning	74	68	53	44

højere forekomst af unge, der har haft tanker om selvmord blandt dem, der har været involveret i mobning; 36 pct. blandt unge, der har mobbet andre og selv er blevet mobbet, 34 pct. blandt unge, der er blevet mobbet, og 23 pct. blandt unge, der har mobbet andre, men kun 12 pct. af de unge, der ikke har været involveret i mobning.

Der er endvidere sammenhæng mellem mobning og unges forhold til vægt og mad. Blandt unge, som er blevet mobbet, er der flere, som svarer, at de har følt sig nervøse og skyldige over at spise, og at de følt behov for at kontrollere det antal kalorier, de spiser. Mens der blandt unge, som har mobbet andre er flere, der svarer, at de har tvunget sig selv til at kaste mad op, efter de har spist.

Unge, der har mobbet andre – uanset om de selv har eller er blevet mobbet eller ej – har oftere røget, drukket eller prøvet stoffer, end såvel unge, der er blevet mobbet og ikke har mobbet andre, som unge, der slet ikke har været involveret i mobning. Blandt de, der har mobbet andre, finder vi oftere unge, der ryger tobak, der drikker alkohol, der har været fulde inden for den sidste måned, der har røget hash, og som har prøvet at sniffe. Unge, der mobber andre, ser ud til generelt at have en større risikoadfærd på disse områder.

Opsamling

I dette kapitel har vi undersøgt de unges trivsel og mistrivsel. Det er hovedparten af de unge, som trives og har det godt, men samtidig er der forskellige former for trivselsproblemer, der gør sig gældende blandt de unge i større eller mindre grad. Fokus har i kapitlet især været på de indadvendte og ofte mere diskrete former for mistrivsel blandt de unge. De fleste unge har få trivselsproblemer, men en minoritet af de unge ser dog ud til ofte at have flere af disse former for mistrivsel inde på livet. Sammenfattende kan vi konstatere:

- Majoriteten af de unge på Frederiksberg har ikke følt sig ensomme i løbet af den sidste måned. Men et stort mindretal har følt sig ensomme. Det drejer sig om 30 pct. af pigerne og 15 pct. af drengene. Andelen af piger, der har følt sig ensomme, stiger med alderen.

- De fleste unge på Frederiksberg har aldrig forsøgt at skade sig selv, men et relativt stort mindretal har. Således har 21 pct. af pigerne og 12 pct. af drengene forsøgt at skade sig selv. Andelen af piger, der forsøger at skade sig selv, stiger med alderen.

- Det er de færreste unge på Frederiksberg, der har haft tanker om selvmord, men et stort mindretal på 20 pct. af pigerne og 9 pct. af drengene har. Andelen af piger, der har haft tanker om selvmord, stiger med alderen.

- I alt har 76 pct. af drengene og 57 pct. af pigerne hverken følt sig ensomme, forsøgt at skade sig eller haft selvmordstanker. Men blandt pigerne er der 8 pct., der har svaret JA til alle tre spørgsmål, og 12 pct., der har svaret JA til to af spørgsmålene.

De unge, der har to eller flere af disse tegn på mistrivsel, er det værd at være meget opmærksom på.

- Over 70 pct. af de unge er tilfredse med deres vægt. Det er primært pigerne, som vurderer, at de vejer for meget, ofte tænker på deres vægt og har været på slankekure. Ligesom der blandt piger er en del, der har følt sig nervøse og skyldige over at spise, har følt behov for at kontrollere det antal kalorier, de spiser, og har tvunget sig selv til at kaste mad op, efter de har spist. Der er sammenhæng mellem at have et dårligt forhold til egen vægt og følelser af ensomhed, selvskadende handlinger og selvmordstanker. Andelen af piger, der har disse trivselsproblemer, er større end andelen af drenge, men sammenhænge gør sig gældende uanset køn.

- Næsten 85 pct. af de unge på Frederiksberg har hverken mobbet andre eller er selv blevet mobbet inden for den sidste måned, mens næsten 70 pct. ikke oplever, at de nogensinde har mobbet andre. Mobning er altså en minoritetsadfærd, men det er en stor minoritet, som er eller har været involveret i mobning. Der er flere drenge end piger, som har været involveret i mobning. Der er sammenhæng mellem at blive mobbet og at mobbe andre. Og der er desuden sammenhæng mellem mobning og andre former for mistrivsel. Skolen er den mest udbredte arena for mobning, mens mobning på virtuelle medier er det næstmest udbredte.

KAPITEL 5: ALKOHOL, ILLEGALE RUSMIDLER OG RYGNING

Danske unges brug af rusmidler vækker samfundsmæssig bekymring. De unge drikker for meget. De unge tager for mange euforiserende stoffer. De unge ryger for meget. De unge udsætter sig i det hele taget for alt for mange sundhedsrisici. Det er dog i vid udstrækning bestemte grupper af unge, der udsætter sig for forskellige former for sundhedsrisici – det er ofte de samme unge, der drikker, ryger og tager illegale stoffer (se bl.a. Balvig 2005).

I dette kapitel belyses brug af alkohol, illegale stoffer og rygevaner blandt Frederiksbergs unge. I første del af kapitlet behandles de unges alkoholvaner: Hvor mange har drukket alkohol? Hvor mange har været fulde inden for den sidste måned? Hvor drikker de? Og har de haft dårlige oplevelser med alkohol? Dernæst sættes der fokus på de unges brug af illegale rusmidler: Hvor mange har røget hash? Hvor mange har prøvet at sniffe? Hvor mange er blevet tilbudt stoffer? Og opfatter de unge selv stoffer som et stort problem på Frederiksberg? Til sidst i kapitlet belyses de unges rygevaner: Hvor udbredt er rygning? Endeligt ser vi nærmere på eventuelle sammenhænge mellem rygning og forbrug af rusmidler.

Unge alkoholvaner

Det er en tilbagevendende historie i medierne, at danske unge har en europæisk rekord i druk. Undersøgelser har vist, at danske unge drikker oftere og mere end unge i andre europæiske lande (Jespersen og Sivertsen 2005). Og hermed slægter de unge de voksne på. For sammenlignet med andre

europæiske lande har den danske befolkning et ganske højt forbrug af alkohol.

Der er lavet en række undersøgelser, der afdækker danske unges alkoholvaner. De viser bl.a., at den mest almindelige debutalder for alkoholindtag blandt unge er 13 år, at unges alkoholforbrug stiger med alderen, at drengene drikker mere end pigerne, og at danske unge drikker store mængder af alkohol på en gang. Undersøgelserne peger også på, at der er en række problemer og risici forbundet med stort alkoholindtag. Dels kan det være skadeligt for helbredet, dels kan det påvirke de unges sociale relationer negativt. Derudover er der større risiko for at komme ud i farlige eller strafbare situationer, som eksempelvis at komme i slagsmål, tage stoffer, blive involveret i ulykker og have uønsket samleje (Aaen og Nielsen 2006, Jespersen og Sivertsen 2005, Rasmussen og Due 2007, Rheinländer og Nielsen 2007 og Sundhedsstyrelsen 2007).

Omvendt kan der også være ulemper ved ikke at drikke. Unge mænd, som ikke drikker alkohol, oplever oftere at være upopulære på deres uddannelse, de har færre venner og sjældnere en intim fortrolighed med andre (jf. Pedersen 2006). Og unge, der drikker, karakteriseres af deres klassekammerater som de mest populære unge i klassen (jf. Balvig m.fl. 2006). Unge er ofte bekendt med risici ved at drikke og mangler sjældent viden om farerne. Men samtidigt oplever unge også, at alkohol kan være socialt integrerende og en mulighed for at signalere, at de er ved at tilegne sig voksenadfærd og altså ikke længere er at regne som børn. Derfor bør oplysning om

.....
 .....
 Det bedst ved at være dig lige nu er ...
 - at man kan drikke og gå til fester.
 Pige på 14 år.
 - at jeg ikke drikker mere, jeg er næsten stoppet med at ryge, jeg er rykket tilbage til min gamle skole og venner og bliver ikke overfaldet nu.
 Pige på 13 år.
 Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...
 - at klare mig godt rent sportsmæssigt, og finde ny gode venner, der ikke drikker sig stang stive hver lørdag.
 Pige på 14 år
 - at gemme over for mine forældre, at jeg ryger og drikker.
 Dreng på 14 år

måned. Blandt eleverne i 6. kl. er der under 1 pct. af de unge, som har været fulde inden for den seneste måned, hvor det blandt 10. klasses elever er 63 pct. I 7. kl. er det stadig en relativ lille gruppe, der har været fulde. Men der vil stadig være et par elever i hver klasse, der indenfor den seneste måned har været fulde. I 8. kl. er det steget til hver fjerde af de unge. Og fra 9. kl. er det værd at bemærke, at det er en majoritet, der har været fulde indenfor den seneste måned. De unge på Frederiksberg adskiller sig hermed dog ikke fra andre danske unge, hvis forbrug af alkohol også stiger med alderen (Rasmussen og Due 2007).

Der er færre unge med anden etnisk baggrund end dansk, der svarer JA til, at de har drukket alkohol, hvad halvdelen har gjort. 51 pct. af de unge med anden etnisk baggrund end dansk - mod 64 pct. med etnisk dansk baggrund - svarer JA til, at de har drukket alkohol. Forskellen gør sig særligt gældende for de unge i 8., 9. og 10. klasse, hvor markant færre unge med anden etnisk baggrund end dansk svarer NEJ til nogensinde at have drukket alkohol.

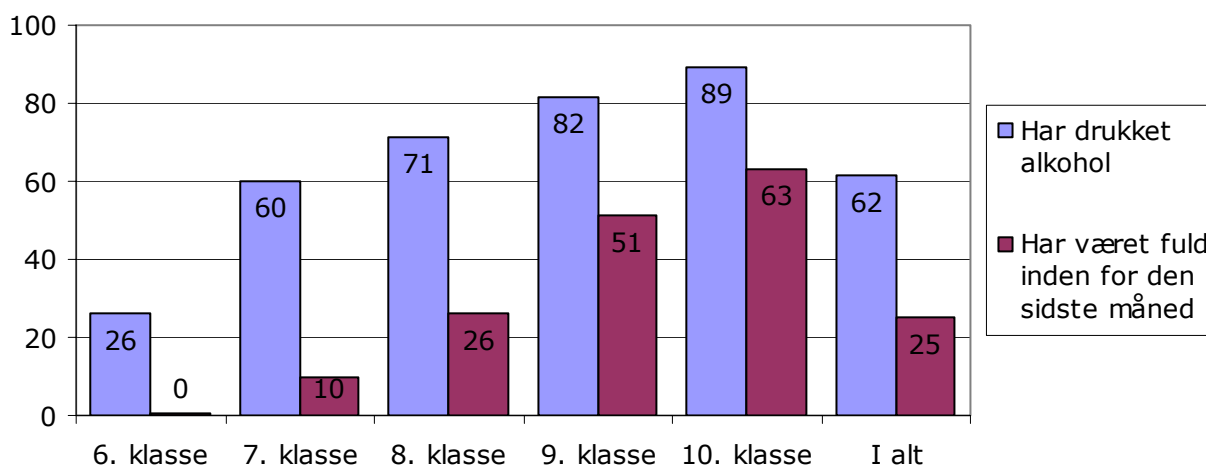
alkohol i større grad fokusere på, hvilken rolle alkohol har i de unges sociale fællesskaber og hvilke forestillinger de unge gør sig om alkohol.

Hvordan ser det så ud blandt Frederiksbergs unge?

Det er majoriteten af de unge på Frederiksberg, der har drukket alkohol. 62 pct. af de unge har nogensinde prøvet at drikke alkohol. Blandt elever i 6. klasse er det en minoritet, der nogensinde har drukket alkohol. For de øvrige klassetrin er det et majoritetsfænomen at have prøvet at drikke alkohol. Vi har for at få et billede af de unges aktuelle brug af alkohol og potentielt mere risikobetonedede indtag spurgt, om de har været fulde inden for den sidste måned. Det har 25 pct. af de unge. Igen viser der sig store aldersforskelle. Jo højere klassetrin de unge går på, jo flere har været fulde inden for den sidste

Blandt unge, der har drukket alkohol og været fulde indenfor den seneste måned, er der stor variation på, hvor mange genstande de unge drak, sidste gang de var fulde. 54 pct. drak mellem 1-6 genstande, sidste gang de var fulde, mens 46 pct. drak over 6 genstande. 25 pct. drak så meget som 10 eller flere genstande, sidste gang de var fulde, hvor andre 30 pct. kun drak mellem 1 og 3 genstande. En stor undersøgelse af danske skoleelever i 2006 viser, at drenge generelt drikker flere genstande end piger (Rasmussen og Due 2007). Denne tendens går også igen på Frederiksberg. Flere drenge end piger har drukket mere end 10 eller flere genstande, mens flere piger har drukket mindre end 10 genstande. Der er klar sammenhæng mellem antallet af genstande og alder. Jo yngre de unge er, jo færre genstande drak de, sidste gang de var fulde.

Figur 5.1. Alkohol. Klassetrin. Pct. n=1226

Tabel 5.1. Antal genstande de unge drak sidste gang de var fulde. Køn. Pct.

	Piger (n=299)	Drenge (n=298)	I alt (n=601)
1-3 genstande	34	25	30
4-6 genstande	28	20	24
7-9 genstande	23	20	22
10-12 genstande	9	17	13
13-15 genstande	3	5	4
Over 15 genstande	3	12	8

Hvor er det så, de unges indtag af alkohol finder sted? Først og fremmest hos venner og bekendte, der også dækker over festlige aftener og privatfester i jævnaldrende unges private hjem. Eller rettere oftest deres forældres hjem. Næsten to tredjedele af de unge drikker alkohol hos venner og bekendte, lidt over en tredjedel drikker hjemme, og en tredjedel drikker udenfor, f.eks. på veje, pladser og parker. I Danmark skal man være 16 år for at købe alkohol i butikker og 18 år for at købe alkohol på offentlige bekvæmligheder, hvilket burde være med til at sætte grænser for de unges drikkemønstre. Men det er stadig hver fjerde, der angiver, at de drikker alkohol på diskoteker, cafeer, barer el.lign.

Vi har spurgt de af undersøgelsens unge, der har erfaringer med alkohol om, hvor ofte de unge har haft dårlige oplevelser med alkohol, som f.eks. at kaste op eller komme i slagsmål. En klar majoritet, der udgør 64 pct., har aldrig haft dårlige oplevelser med alkohol. 30 pct. har haft mellem 1-3 dårlige oplevelser, 3 pct. har haft 4-6 dårlige oplevelser, og 3 pct. har haft mere end 6 dårlige oplevelser. Det er således et fåtal af de unge, som har mange dårlige oplevelser med alkohol. Ikke desto mindre er det værd at være opmærksomme på unge, der gentagne gange har dårlige oplevelser med alkohol.

Der er sammenhæng mellem dårlige oplevelser med alkohol og alder. Jo ældre de unge er, desto flere har haft dårlige oplevelser med alkohol.

Hash og andre illegale rusmidler

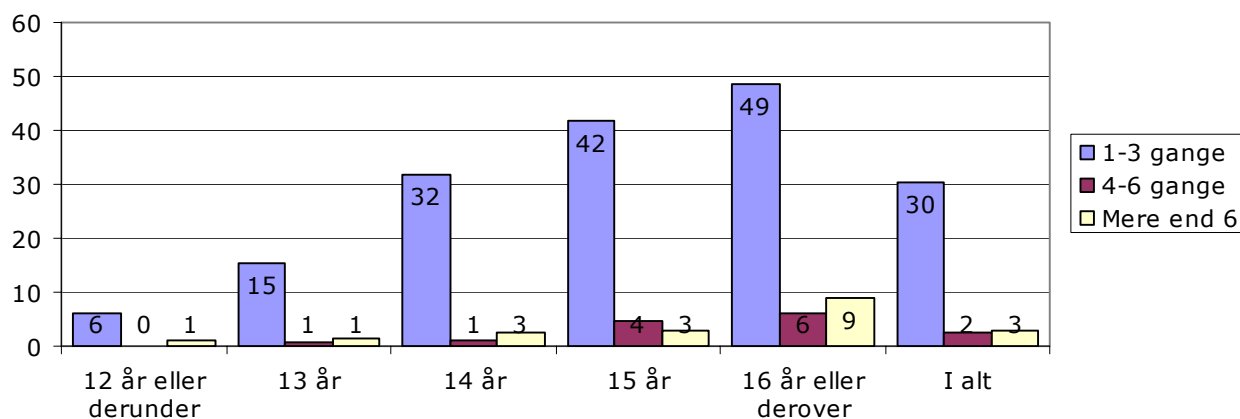
Fra slutningen af 1990'erne og til begyndelsen af 2000 steg danske unges forbrug af illegale rusmidler. Unges forbrug er de seneste år stagneret – dog på et højt niveau. Sammenlignet med andre europæiske unge ligger danske unges forbrug af stoffer i midten af den europæiske rangliste (Rheinländer og Nielsen 2007).

Hash er der mest udbredte illegale stof blandt unge. I danske undersøgelser af udbredelse er det 8-10 pct. af eleverne i 9. klasse, der har røget hash inden for den sidste måned (Jespersen og Sivertsen 2005). I denne undersøgelse er det 13 pct. af alle unge, der har prøvet at ryge hash. Tallet dækker over, at det er 6 pct., der har røget hash inden for den sidste måned, 5 har røget hash inden for det sidste år, men ikke inden for den sidste måned og 2 pct. har røget hash tidligere, men ikke inden for det sidste år. Der er tydelig sammenhæng mellem køn og om de unge har røget hash. Dobbelt så mange drenge som piger har røget hash inden for den sidste måned.

Tabel 5.2. Hvor drikker du? Køn. Pct.

	I alt (n=766)
Det har været muligt at sætte mere end et kryds.	
Hos venner og bekendte	65
Hjemme	36
Udenfor (f.eks. på veje, pladser, parker)	34
Andre steder	31
På diskotek, cafe, bar el.lign.	28
Til skolefester	11
I ungdomsklubben	1
I fritidsklubben	1

Figur 5.2. Hvor ofte har du haft dårlige oplevelser med alkohol? Alder. Pct. n=777

Der er en tydelig sammenhæng mellem alder og om de unge har prøvet at ryge hash. Jo ældre, jo flere har prøvet at ryge hash. Samlet set har 6 pct. af alle unge røget hash inden for den sidste måned, men det tal dækker over store forskelle på tværs af alder og køn, idet 24 pct. af drengene og 13 pct. af pigerne i 10. klasse har røget hash inden for den sidste måned, mens ingen elever i 6. klasse har røget hash inden for den sidste måned.

Som tidligere nævnt anslås det, at mellem 8-10 pct. af danske skole elever i 9. klasse har røget hash inden for den sidste måned. På Frederiksberg er andelen af elever i 9. klasse, der har røget hash inden for den sidste måned 13 pct. Selvom procentsatsen er lidt højere, er forskellen ikke så stor, at der er statistisk sikkerhed for, at de unge på Frederiksberg har et væsentligt større forbrug end landsgennemsnittet. De 13 pct. dækker over store kønsforskelle. Dobbelt så mange drenge som piger – henholdsvis 19 pct. og 9 pct. - har røget hash inden for den sidste måned.

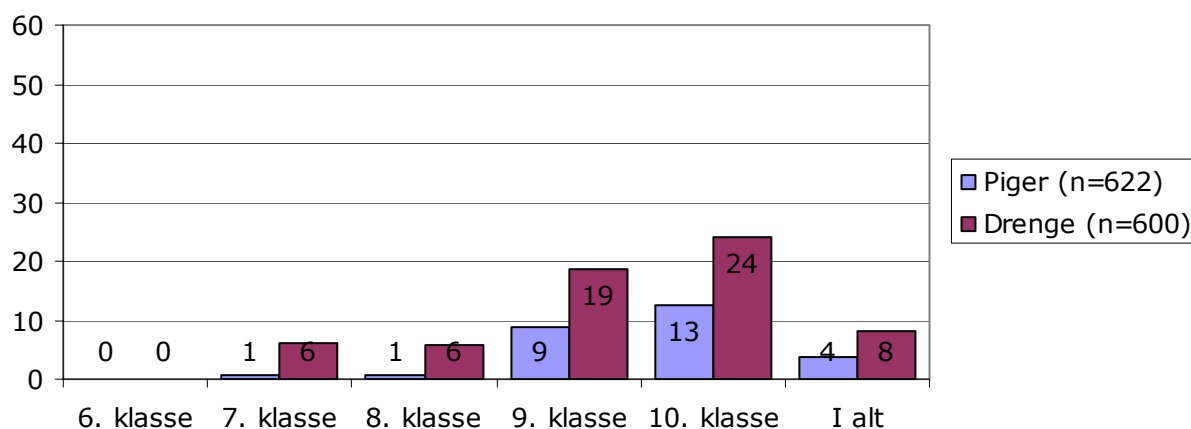
Blandt danske skoleelever er det 12 pct. af de 15-årige piger og 21 pct. af de 15-årige drenge, der har røget hash mindst én

gang nogensinde (Rasmussen og Due 2007). På Frederiksberg er det til sammenligning 21 pct. af de 15-årige piger og 27 pct. af de 15-årige drenge. Tallene ligger højere end landsgennemsnittet, men forskellen er ikke så markant, at den er statistisk sikker. Men det er stadig høje tal og mange unge, der har prøvet at ryge hash. Når vi ser på klassetrin er det faktisk halvdelen af drengene i 10. kl., som har prøvet at røge hash. Det er således ikke et minoritetsproblem for denne gruppe elever. Men det er også et rusmiddel-fænomen, der tydeligt vokser med de unges alder. Blandt elever i 6. kl. er der ingen piger, som har prøvet at røge hash, og kun 1 pct. af drengene, hvor det blandt eleverne i 9. kl. er relativt mange, der har prøvet at ryge hash: 33 pct. af drengene og 19 pct. af pigerne.

Men der er også andre former for illegale rusmidler, de unge kan misbruge. Vi har i undersøgelsen spurgt, hvor mange af de unge som nogensinde har prøvet at sniffe, f.eks. lim eller lighthergas. Et fænomen der har en vis udbredelse blandt danske unge. Det skønnes, at mellem 7-9 pct. unge i alderen 15-17 år har prøvet at sniffe. I alt svarer 3 pct. af alle unge i undersøgelsen, at de har prøvet at sniffe. De 3 pct. dækker over, at 1 pct. aktuelt har prøvet at sniffe inden for den sidste måned, 1

Tabel 5.3. Hash. Køn. Pct.

	Piger (n=626)	Drenge (n=604)	I alt (n=1235)
Har ikke røget hash	90	85	87
Har røget hash inden for den sidste måned	4	8	6
Har røget hash inden for det sidste år	5	5	5
Har røget hash tidligere	1	3	2

Figur 5.3. Har røget hash inden for den sidste måned. Klassestrin og køn. Pct.

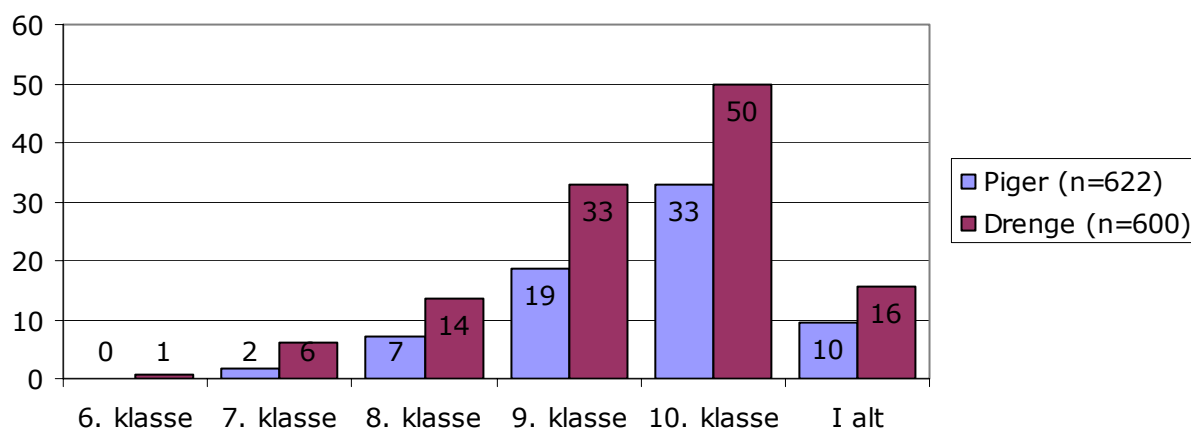
pct. har prøvet at sniffe inden for det sidste år, og 1 pct. har prøvet at sniffe før det. Snifning er således udbredt blandt langt færre unge end hash.

Figur 5.6. viser besvarelsene på, om de unge selv er blevet tilbudt stoffer, og hvorvidt de unge synes, at stoffer er et stort problem på Frederiksberg. I alt er 22 pct. af de unge blevet tilbudt stoffer. Der er flere drenge (26 pct.) end piger (19 pct.), der er blevet tilbudt stoffer. Der er en sammenhæng mellem de unges alder og hvor mange der er blevet tilbudt stoffer. 51 af eleverne i 10. klasse er blevet tilbudt stoffer, mens det er 4 pct. af eleverne i 6. klasse, der er blevet tilbudt stoffer. Dette hænger naturligvis sammen med, at jo ældre de unge er, desto mere bevæger de sig selv rundt i bylivet og går

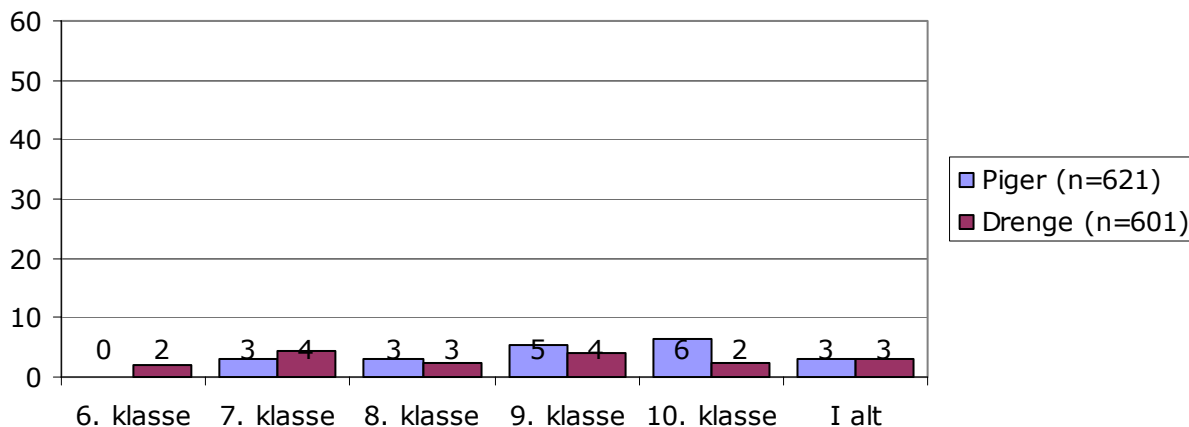
til fester og på diskoteker og andre steder, hvor sandsynligheden for at blive tilbudt stoffer er større.

Men oplever de unge så, at stoffer er et stort problem i deres hverdag i kommunen? Hovedparten af de unge gør ikke, men 31 pct. oplever, at stoffer er et stort problem på Frederiksberg. Der er markant flere piger blandt de unge, der synes at stoffer er et stort problem, mens alder ikke har betydning for ens syn på, om stoffer er et stort problem på Frederiksberg.

Sammenholder vi tallene for unge i undersøgelsen, der har røget hash, er blevet tilbudt stoffer, eller som synes, at stoffer er et stort problem på Frederiksberg, kan vi se, at andelen af unge, der tager og bliver tilbudt stoffer, stiger med alderen.

Figur 5.4. Har nogensinde røget hash. Klassestrin og køn. Pct.

Figur 5.5. Har nogensinde sniffet (f.eks. lim eller lighergas). Klassetrin og køn. Pct.

Men at skoleelever på 12 år i lige så høj grad som skoleelever på 16 år synes, at stoffer er et problem.

Rygning

Danske børn og unge er blandt de mindst rygende i Europa. 12 pct. af de 11-15-årige ryger. 4 pct. ryger dagligt, mens 8 pct. kun ryger ved festlige lejligheder (Sundhedsstyrelsen 2007). Blandt de unge på Frederiksberg ryger i alt 17 pct., fordelt på 8 pct., der ryger hver dag, og 9 pct., der ryger til fester. Der er ikke forskel på pigers og drenges rygevaner. Til gengæld stiger antallet af både hverdags- og festrygere med alderen. Der er således ingen af eleverne i 6. klasse, der ryger hver dag, mens 24 pct. af eleverne i 10. klasse ryger hver dag.

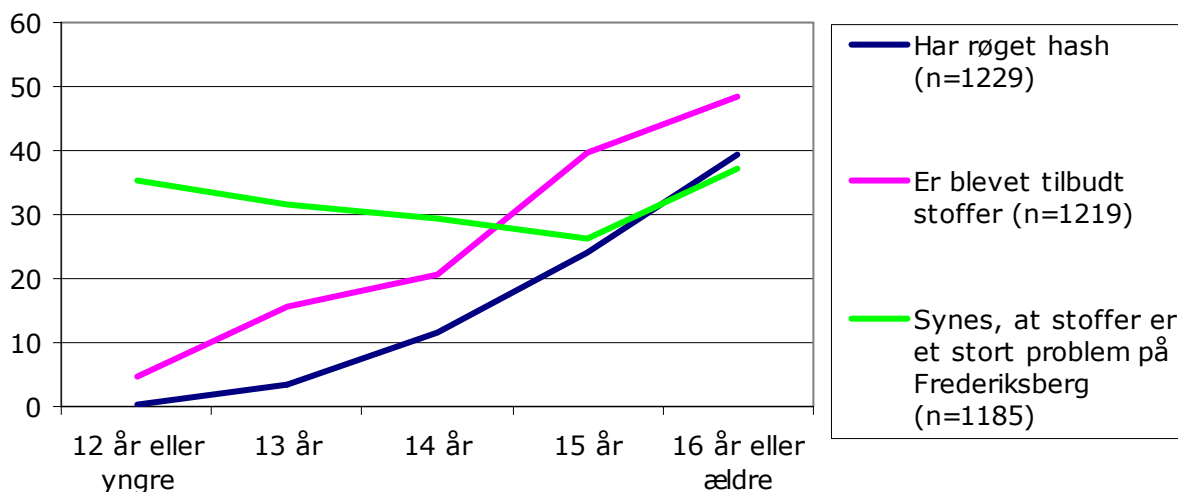
Blandt danske skoleelever er det 0 pct. af de 11-årige elever, der ryger dagligt, hvor det er 11 pct. af de 15-årige (Rasmussen og Due 2007). I nærværende undersøgelse er der altså ingen

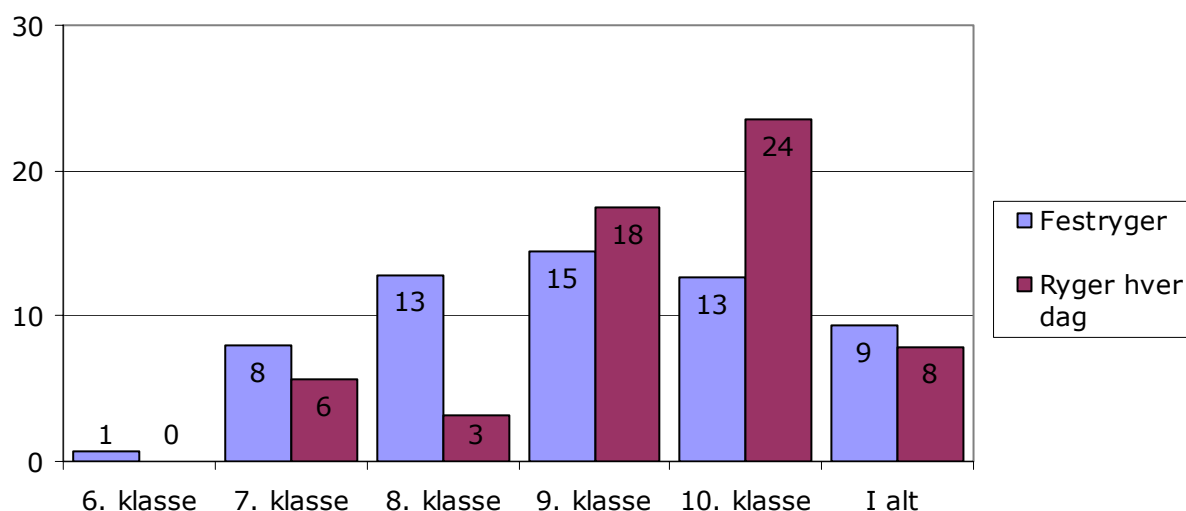
af eleverne i 6. klasse der ryger hver dag, men 1 pct. er festrygere. Blandt eleverne i 10. klasse er det 24 pct., der ryger hver dag, og 13 pct. er udelukkende festrygere. Andelen af elever, der ryger hver dag, stiger drastisk i 9. klasse og 10. klasse. For alle klassetrin er det værd at bemærke, at rygning er et mindretalsfænomen.

Flere undersøgelser har vist, at der er en sammenhæng mellem rygning og andre typer af risikabel sundhedsadfærd, eksempelvis er der flere rygere blandt elever med stort forbrug af alkohol (Jespersen og Sivertsen 2005). Denne sammenhæng viser sig også blandt unge på Frederiksberg.

Blandt de unge på Frederiksberg er der tydelige sammenhænge mellem rygning og brug af rusmidler. Således har 98 pct. af alle rygere drukket alkohol, mens 55 pct. af ikke-rygerne har drukket alkohol. Næsten 80 pct. af rygerne har væ-

Figur 5.6. Illegale rusmidler. Alder. Pct.

Figur 5.7. Rygning. Klassestrin. Pct. n=1229

ret fulde inden for den sidste måned, mens det gælder for lidt over 20 pct. af ikke-rygerne. Der er også flere rygere end ikke-rygere, der har drukket mere end 10 genstande, sidste gang de var fulde, og flere har haft dårlige oplevelser med alkohol.

Der er også en sammenhæng mellem rygning og brug af illegale rusmidler. Over ti gange så mange rygere som ikkerygere har prøvet at ryge hash, mens otte gange så mange rygere som ikke-rygere har prøvet at sniffe. Det er 63 pct. af rygerne, der er blevet tilbudt stoffer, mod 14 pct. af ikke-rygerne. Rygning øger risikoen for anden risikoadfærd som f.eks. stort alkoholindtag, kriminalitet og hash (Balvig m.fl. 2005). Sammen-

hængen er ikke kausal, men den er der. Det illustreres tydeligt af tabel 5.4, at risiko for anden risikoadfærd er markant større for rygere.

Tabel 5.4. Rygning og rusmidler. Pct.

	Rygere (n=212)	Ikkerygere (n=1028)
Har nogensinde drukket alkohol	98	55
Har været fuld inden for den sidste måned	79	21
Drak 10 genstande eller mere sidste gang man var fuld	39	18
Har haft dårlige oplevelser med alkohol	65	25
Har prøvet at ryge hash	51	5
Har prøvet at sniffe f.eks. lim eller lightergas	12	1
Er blevet tilbudt stoffer	63	14

Opsamling

I dette kapitel er de unges brug af alkohol, tobak og illegale rusmidler blevet belyst. Sammenfattende kan vi sige, at:

- En majoritet på 62 pct. af de unge på Frederiksberg har nogensinde drukket alkohol, mens 25 pct. har været fulde inden for den sidste måned. Andelen af unge, der har drukket alkohol og har været fulde inden for den sidste måned, stiger med alderen. Blandt 10. klasses elever har 63 pct. været fulde inden for den sidste måned.

- Lidt over halvdelen af de unge drak mellem 1 og 6 genstande, sidste gang de var fulde, mens lidt under halvdelen af de unge drak mere end 6 genstande, sidste gang de var fulde. Drengene drikker mere end pigerne, og de ældre drikker mere end de yngre. Det er værd at bemærke, at hver fjerde af de unge, der har været fulde indenfor den seneste måned, drak 10 eller flere genstande, sidste gang de var fulde. Majoriteten af de unge har dog aldrig haft dårlige oplevelser med alkohol, men 30 pct. har haft 1-3 dårlige oplevelser og 6 pct. har haft mere end 3 dårlige oplevelser med alkohol.

- De mest udbredte steder at drikke alkohol er hos venner og bekendte, hjemme og udenfor (f.eks. på veje, pladser, pladser). 28 pct. af de unge drikker alkohol på diskoteker, cafeer, barer og lign., selvom unge skal være fyldt 18 år for at kunne købe eller indtage alkohol på en offentlig beværtning.

- Generelt oplever unge ikke, at stoffer er et stort problem på Frederiksberg. 69 pct. vurderer ikke, at det er stort problem, mens 31 pct. vurderer, at det er. Det er få af de unge, som reelt er blevet tilbudt stoffer, men andelen blandt de ældste er langt højere end blandt de yngste. Blandt eleverne i 10. klasse er det 51 pct. af de unge og altså et flertal, der er blevet tilbudt stoffer. Det er de færreste af undersøgelsens unge, der har prøvet hash eller at sniffe. 87 pct. af de unge har aldrig rø-

get hash. Det er således et minoritetsfænomen. Blandt de 13 pct., som har røget hash, er der flere drenge end piger, og andelen af unge, der har røget hash, er markant større blandt de ældste. Ingen af pigerne og 1 pct. af drengene i 6. klasse har røget hash, mens 50 pct. af drengene og 33 pct. af pigerne i 10. klasse har prøvet at ryge hash. Ligeledes har meget få af de unge prøvet at sniffe. De udgør i alt 3 pct. af de unge.

- En majoritet på 83 pct. af de unge i undersøgelsen ryger ikke. I alt ryger 8 pct. af de unge hver dag og 9 pct. ryger til festlige lejligheder. Andelen af unge, der ryger hver dag, stiger med alderen. Der er sammenhæng mellem rygning og brug af både legale og illegale rusmidler, således har flere rygere end ikke rygere nogensinde drukket alkohol, været fulde inden for den sidste måned, drukket mere end 10 genstande, sidste gang de var fulde, og haft dårlige oplevelser med alkohol. Ligeledes har flere prøvet at ryge hash eller prøvet at sniffe, og flere er blevet tilbudt stoffer.

KAPITEL 6: TRYGHED OG KRIMINALITET

Ordet tryghed bruges dagligt i mange forskellige sammenhænge. I denne undersøgelse fokuserer vi på tryghed i forbindelse med kriminalitet eller frygten for at blive udsat for kriminelle handlinger såsom overfald og trusler. Tryghed hænger sammen med at have en følelse af sikkerhed. Følelsen af tryghed er relativ og vil afhængig af ens erfaringer betyde noget forskelligt for hver enkelt. Situationer og steder, som opleves som trygge af nogle, vil opleves som utrygge af andre. At færdes et bestemt sted kan føles trygt om dagen, men utrygt om natten. Utryghed har mange årsager og kommer til udtryk på mange forskellige måder.

Dette kapitel vil først behandle om de unge er trygge, når de færdes på Frederiksberg: Hvor trygge er de unge i deres fær-

den på Frederiksberg? Hvor og hvornår føler de sig utrygge? Og hvad er de bange for, når de bevæger sig rundt i byrummet? Derefter vil vi se nærmere på de unges kriminalitet og deres holdninger til en række ulovlige handlinger. Til sidst i kapitlet vil sammenhænge mellem ulovlige handlinger og brug af rusmidler blive belyst.

Tryghed

Hovedparten af de unge oplever Frederiksberg som et trygt sted at leve. Der er i alt 81 pct. af de unge, som svarer JA til, at Frederiksberg er et trygt sted at leve. Samlet set er der ikke forskel på, hvordan piger og drenge, og hvordan 13-årige og 16-årige vurderer Frederiksberg. Men drenge med anden etnisk baggrund end dansk svarer oftere end alle andre, at de ikke synes, at Frederiksberg er et trygt sted at leve.

Men selvom de unge overordnet føler sig trygge, kan der godt være steder og tidspunkter, hvor de føler sig utrygge. Direkte adspurgt svarer 50 pct. af pigerne og 66 pct. af drengene, at de aldrig føler sig utrygge. Det er således en majoritet af alle unge, der føler sig trygge i hverdagen.

Af de unge som føler sig utrygge er svarene hovedsageligt, at de føler sig utrygge på vej til og fra venner, fritidsaktiviteter eller skole, mens ganske få svarer at de føler sig utrygge i skolegården, i ungdomsklubben eller i fritidsklubben.

.....

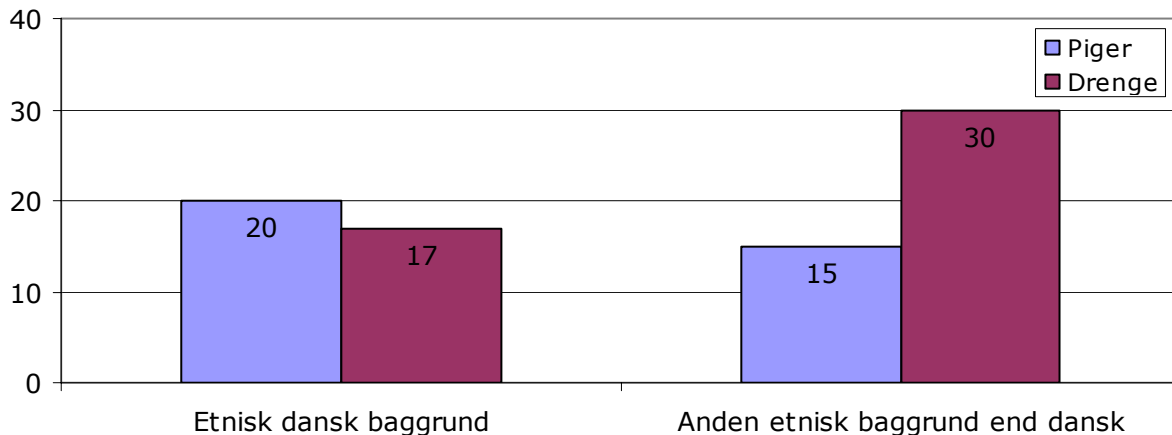
Det bedste ved at være dig lige nu er ...

- at jeg føler mig tryk og ikke er bange for noget.
Pige på 13 år.

Det største problem eller udfordring i dit liv lige nu er ...

- at jeg føler mig utryk når jeg går rundt på gaden, jeg har svært ved at afgøre, hvor jeg har forskellige folk i mit liv, jeg har dårlig selvtillid og dårlig selvværd, jeg er generelt meget usikker på mig selv.
Dreng på 15 år.

Figur 6.1. Synes ikke, at Frederiksberg er et trygt sted at leve. Køn og etnicitet. Pct. n=1146

Den største gruppe svarer dog, at de føler sig utrygge et andet sted end de oplyste muligheder. For dem, der har svaret andet, har det været muligt at udfylde, hvornår og hvor de føler sig utrygge. De mest udbredte svar er: På gaden, på gaden om aftenen eller natten, på vej hjem fra fester eller byture, når det er mørkt udenfor, når de er alene hjemme og derhjemme.

De unge er blevet spurgt, om de er bange for at blive truet, overfaldet, frarøvet f.eks. mobil eller iPod, få ubehagelige seksuelle tilbud og at blive voldtaget, når de færdes på Frederiksberg om henholdsvis dagen og aftenen/natten. Gennemgående er de unge mindre bange for at færdes på Frederiksberg om dagen end om aftenen/natten. Drengene er generelt mindre bange end pigerne. De fleste er ikke bange for at færdes på Frederiksberg om dagen, men de unge, der af og til er bange, frygter mest at blive udsat for røveri, dernæst

følger at blive overfaldet, at blive truet, at få ubehagelige seksuelle tilbud og til sidst at blive voldtaget. Om natten er flest unge bange for at blive overfaldet og at blive truet.

Der er en sammenhæng mellem alder og hvad de unge er bange for. Jo yngre de unge er, jo flere er bange for at blive overfaldet om dagen, at blive udsat for røveri om dagen, at blive overfaldet om aften/natten og at blive truet om natten.

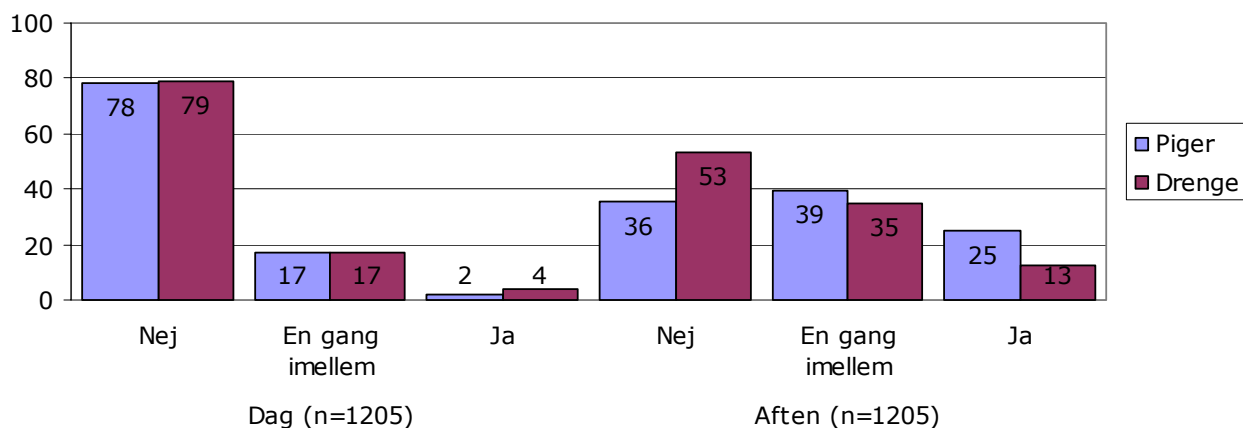
Se i øvrigt figurerne 6.2. - 6.6.

49 pct. af pigerne og 66 pct. af drengene er ikke bange for at blive udsat for nogle af de fem hændelser om dagen, mens 12 pct. af pigerne og 36 pct. af drengene ikke er bange for at blive udsat for nogle af hændelserne om aftenen/natten.

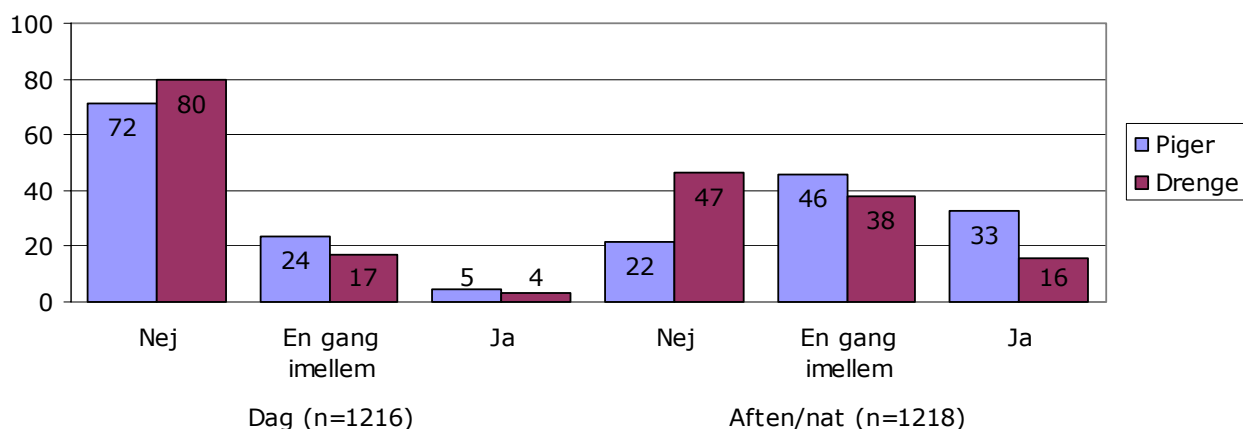
Tabel 6.1. Hvornår og hvor føler du dig utryg? Køn. Pct. n=1242

	Piger	Drenge
Jeg føler mig ikke utryg	50	66
På vej til og fra venner	16	8
På vej til og fra fritidsaktiviteter	8	2
På vej til og fra skole	4	3
I skolegården	2	3
I ungdomsklubben	1	2
I fritidsklubben	1	1
Andet	18	12

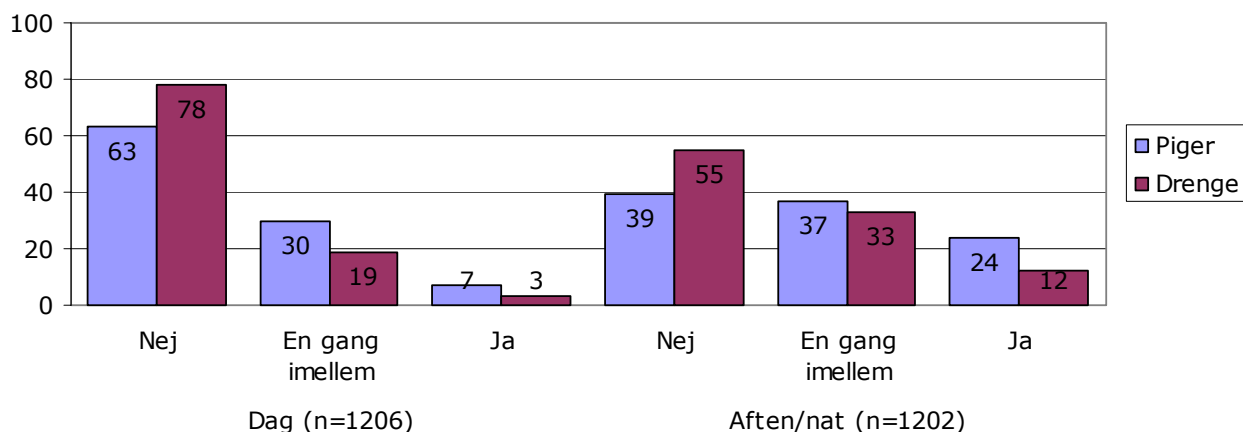
Figur 6.2 Når du færdes på Frederiksberg hhv. om dagen og om aftenen/natten, er du så bange for at blive truet? Køn. Pct.

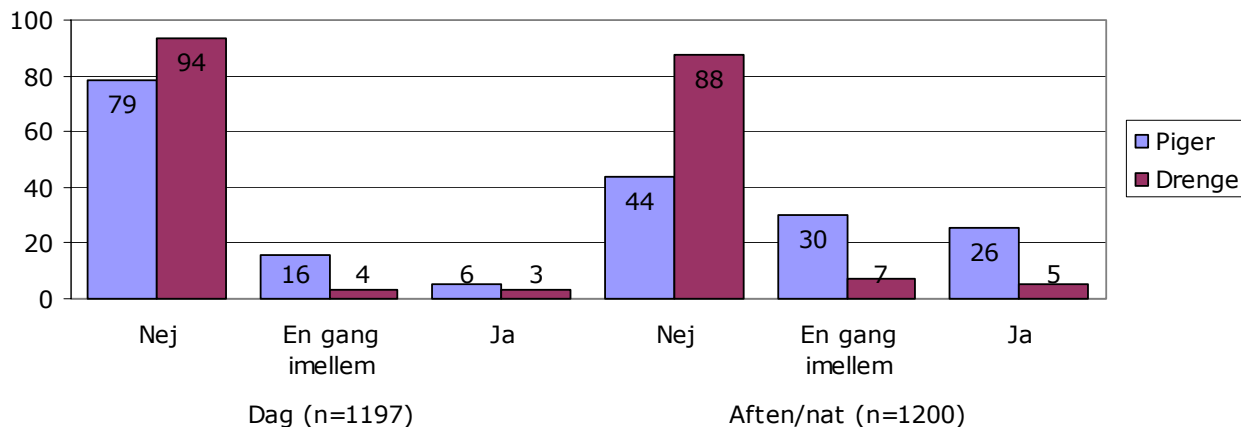
Figur 6.3. Når du færdes på Frederiksberg hhv. om dagen og om aftenen/natten, er du så bange for at blive overfaldet? Køn. Pct.

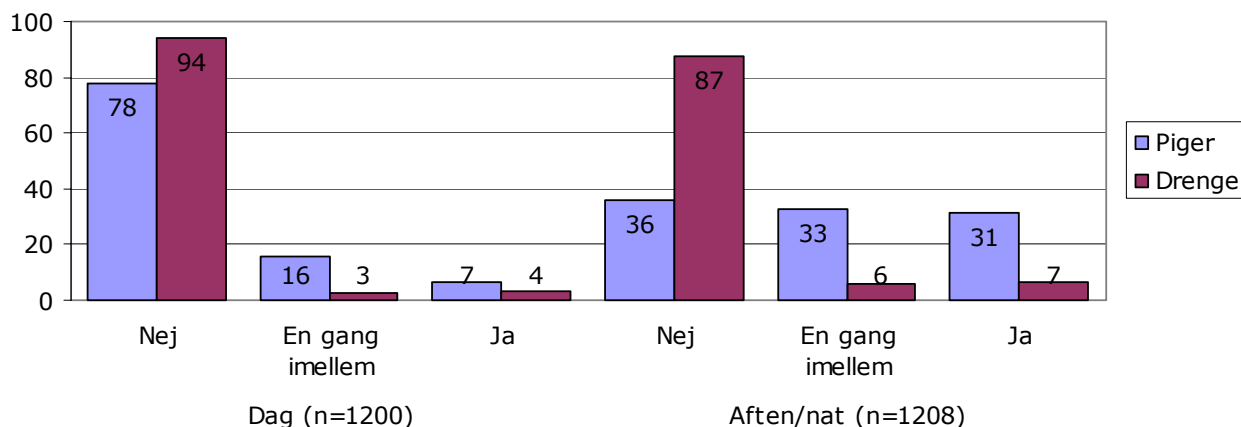
Figur 6.4. Når du færdes på Frederiksberg hhv. om dagen og om aftenen/natten, er du så bange for at blive udsat for røveri (f.eks. af mobil, iPod)? Køn. Pct.

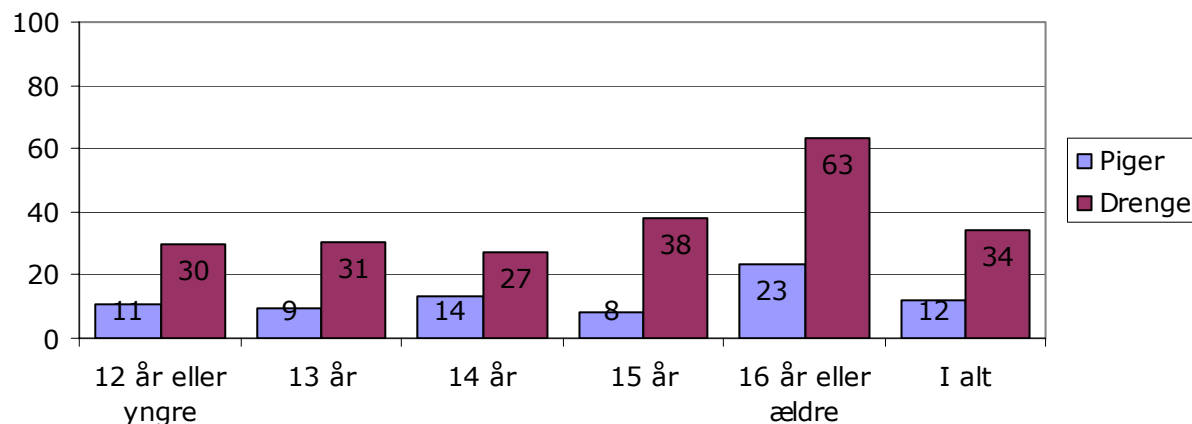
Figur 6.5. Når du færdes på Frederiksberg hhv. om dagen og om aftenen/natten, er du så bange for at få ubehagelige seksuelle tilbud? Køn. Pct.

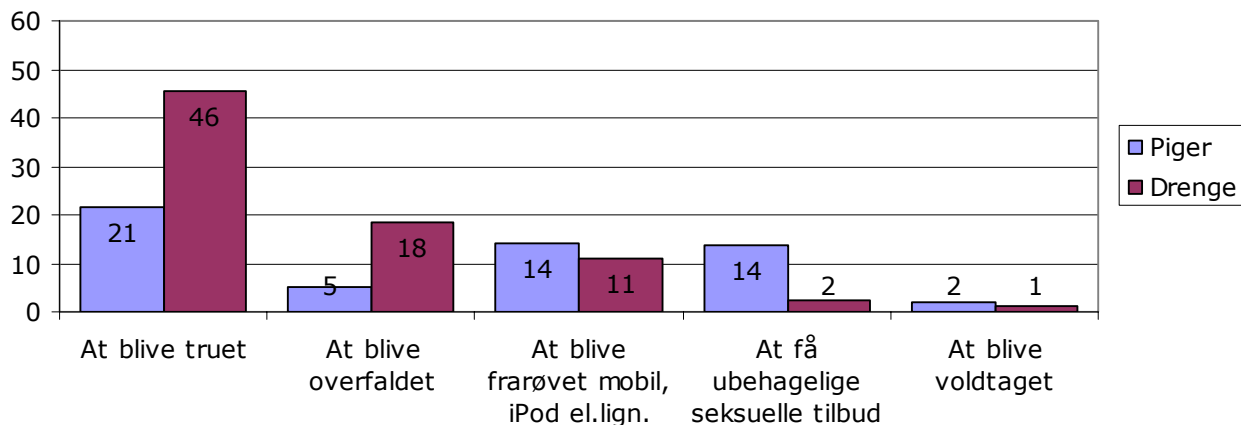

Figur 6.6. Når du færdes på Frederiksberg hhv. om dagen og om aftenen/natten, er du så bange for at blive voldtaget? Køn. Pct.

Figur 6.7. Er ikke bange for nogle af de nævnte hændelser på noget tidspunkt af døgnet. Fordelt på alder og køn. Opgjort i pct. n=1239

Figur 6.8. Har du selv oplevet noget af følgende? Køn. Pct. n=1242

Samlet set er 12 pct. af piger og 34 pct. af drengene ikke bange for at blive udsat for nogle af de nævnte hændelser på noget tidspunkt af døgnet. Tallene dækker dog over betydelige aldersforskelle, således er der 23 pct. af pigerne og 63 pct. af drengene på 16 år eller ældre, som ikke er bange for at blive udsat for nogle af hændelserne.

Ud over at spørge ind til, hvad de unge er bange for, når de færdes på Frederiksberg om dagen og aftenen/natten, så er de unge blevet spurgt, om de selv har oplevet noget af det nævnte, og om nogle af deres venner har oplevet noget af det nævnte.

Det er de færreste, der har oplevet at blive overfaldet, at blive frarøvet mobil, iPod eller lignende, at få ubehagelige seksuelle tilbud eller at blive voldtaget, men 46 pct. af drengene og 21 pct. af pigerne svarer, at de har oplevet at blive truet. Der er flere drenge end piger, der har oplevet at blive truet og at blive overfaldet, mens flere piger end drenge har oplevet at få frarøvet deres mobil, iPod eller lignende, at få ubehagelige seksuelle tilbud og at blive voldtaget. Det er dog meget få, som har oplevet at blive voldtaget: 2 pct. af pigerne og 1 pct. af drengene.

Der er en svag sammenhæng mellem de unges alder og om de har oplevet noget af det nævnte. Jo ældre de unge er, jo flere har fået ubehagelige seksuelle tilbud, er blevet overfaldet og er blevet truet. Det modsatte gør sig gældende i forhold til at have været udsat for røveri; jo yngre de unge er, jo flere har været udsat for at blive frarøvet mobil, iPod eller lignende.

Der er flere unge, der har venner som har oplevet noget af det nævnte, end unge, der selv har oplevet at blive udsat for nogle af de nævnte forhold. Også i forhold til, hvad venner har oplevet, er der flest drenge, som svarer, at deres venner er blevet truet, eller at de er blevet overfaldet, mens der er flest piger, der svarer, at deres venner har oplevet at blive frarøvet noget, at få ubehagelige seksuelle tilbud eller at blive voldtaget.

Der er igen en sammenhæng med alder. Jo ældre de unge er, jo flere svarer, at en eller flere af deres venner er blevet truet, er blevet overfaldet, har været udsat for røveri, har fået ubehagelige seksuelle tilbud og/eller er blevet voldtaget.

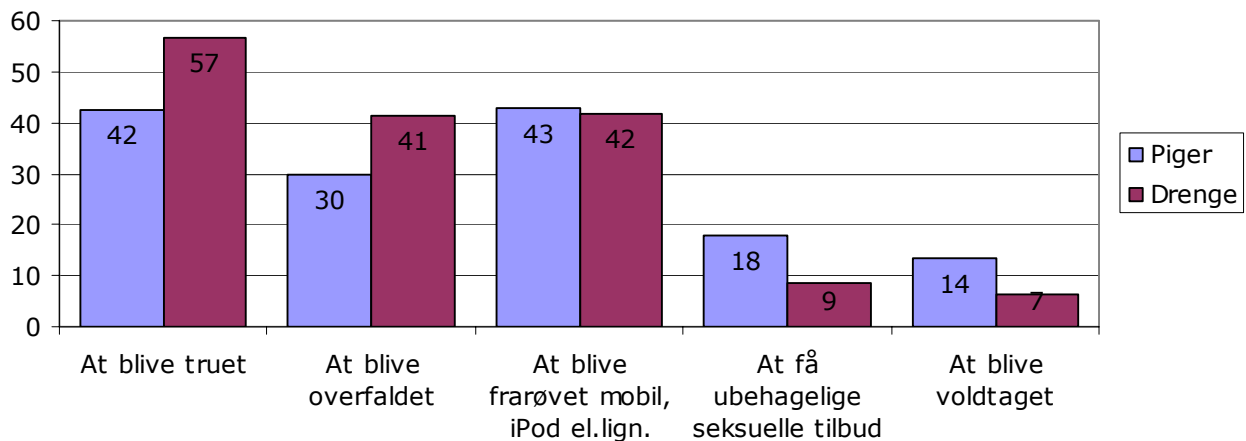
Sammenfattende forholder det sig sådan, at jo yngre de unge er, des flere frygter at blive udsat for trusler, overfald, røveri, ubehagelige seksuelle tilbud og voldtægt. Men jo ældre de unge er, jo flere svarer, at de eller deres venner har oplevet det.

Det er værd at bemærke, at det i det foregående beskrives, hvad de unge siger, de og deres venner har været udsat for, og ikke hvad der er blevet anmeldt til politiet, eller hvad der rent faktisk er sket. Undersøgelsen peger dog på, at frygten for at blive udsat for en kriminel handling, når de færdes på Frederiksberg (særligt om aftenen/natten), fylder noget i de unges bevidsthed.

Trusler i den virtuelle verden

Som det fremgår af det foregående afsnit svarer en del af de unge, at de har været udsat for trusler, og/eller at de er bange for at blive udsat for trusler, når de færdes på Frederiksberg. Men unge udsættes ikke kun for trusler i det fysiske rum. Internettet og mobiltelefonens relative anonymitet skaber nye muligheder for afprøvning af identitetsroller og fortrolighed, men også nye rum for utryghed og mistrivsel. Internettet og mobiltelefonen kan altså føre nye farer med sig såsom mobning på mobil og piger, der flasher på profilsider. De unge kan sidde på deres eget værelse og leve et virtuelt liv, som hverken er underlagt forældres eller venners uformelle sociale kontrol. I det følgende fokuseres der på trusler over sms, samt trusler og ubehagelige seksuelle tilbud på Arto. Samlet set er der ikke forskel på, hvor mange drenge og piger, der har oplevet at blive truet på Arto eller at blive truet over sms. Men der er flere piger end drenge, der har oplevet at få ubehagelige seksuelle tilbud på Arto. For både piger og drenge er der en sammenhæng mellem alder og virtuelle trus-

Figur 6.9. Har nogle af dine venner oplevet noget af følgende? Køn. Pct. n=1242

ler. Jo ældre de unge i undersøgelsen er, jo flere er blevet truet eller har fået ubehagelige seksuelle tilbud på Arto.

Det er til en vis grad de samme unge, der har været udsat for de tre forskellige former for virtuelle trusler. Således er der flere unge, som både har modtaget ubehagelige seksuelle tilbud og er blevet truet på Arto eller over sms. Ligesom der er flere unge, som er blevet truet på Arto, som også er blevet truet over sms. Værd at bemærke er det dog, at der er en klar majoritet af de unge, som ikke har oplevet nogen af de tre trusler. 73 pct. af de unge er slet ikke blevet truet, 16 har været udsat for en af de tre typer af trusler, 9 pct. har været udsat for to af de tre, og 2 pct. har været udsat for alle tre.

Der er en sammenhæng mellem at have været udsat for virtuelle trusler og andre tegn på mistrivsel. Således svarer unge, der har været udsat for en eller flere af de tre typer af trusler, oftere end unge, der ikke har været udsat for trusler, at de har følt sig ensomme i løbet af den sidste måned, at de har forsøgt at skade sig selv, og at de har haft tanker om selvmord. Sammenhængene gør sig både gældende for piger og drenge. Vi kan ikke sige noget om årsag og virkning i forbindelse med virtuelle trusler og mistrivsel, men tallene indikerer, at virtuelle trusler har indflydelse på de unges trivsel. Ved hjælp af mobiltelefoner og internettet kan virtuel mobning, trusler og overgreb både foregå i skolen og i fritiden helt uden for forældres, læreres og pædagogers kontrol. Opmærksomhed på unges virtuelle fritidsliv og trivsel er derfor vigtig – og stiller nye krav til skole og fritidstilbud.

Tabel 6.2. Hvor mange på hvert alderstrin har oplevet virtuelle trusler. Pct. Køn og alder.

Alder	Køn	Er blevet truet over sms (n=1221)	Er blevet truet på Arto (n=899)	Har fået ubehagelige seksuelle tilbud på Arto (n=903)
		12 år eller yngre	Piger	8
	Drenge	10	15	1
13 år	Piger	21	19	13
	Drenge	11	17	3
14 år	Piger	16	26	25
	Drenge	16	26	9
15 år	Piger	17	26	22
	Drenge	15	25	7
16 år eller ældre	Piger	25	23	29
	Drenge	25	35	13
I alt	Piger	16	21	19
	Drenge	14	22	3

Tabel 6.3. Hvor mange har oplevet trusler på sms eller Arto. Pct.

	Piger (n=630)	Drenge (n=612)	I alt (n=1248)
Har ikke været udsat for trusler	70	77	73
Har været udsat en af de tre typer af trusler	17	14	16
Har været udsat to af de tre typer af trusler	9	8	9
Har været udsat for alle tre typer af trusler	4	1	2

Tabel 6.4. Hvor mange der har været udsat for virtuelle trusler viser andre tegn på mistrivsel. Pct.

	Har følt sig ensom	Har forsøgt at skade sig selv	Har haft tanker om selvmord
Har ikke været udsat for trusler (n=714)	19	10	10
Har været udsat for en af de tre typer af trusler (n=343)	28	25	21
Har været udsat for to af de tre typer af trusler (n=118)	35	43	34
Har været udsat for alle tre typer af trusler (n=73)	58	52	58

Lovlydighed og kriminalitet

Frem for at spørge bredt ind til, om de unge har begået kriminelle handlinger, har vi valgt at belyse emnet i forhold til en række konkrete ulovlige handlinger, som spænder lige fra at have gået over for rødt lys til at have stjålet i butikker. Der er i spørgeskemaet både spurgt ind til de unges holdninger og handlinger.

Undersøgelser fra Det Kriminalpræventive Råd har vist, at gruppen af unge, der er helt lovlydige og aldrig har gjort noget kriminelt, er blevet større, mens gruppen af unge, der har begået hårdere kriminalitet, er stagneret. Der er altså færre unge, som har begået nogen form for kriminalitet, mens en lille gruppe unge gentagende gange begår kriminelle handlinger – der er dermed risiko for marginalisering og for, at forskellen på minoriteten og majoriteten bliver større (Balvig 2006). At begå grove kriminelle handlinger er en klar minoritetsadfærd, men hvordan ser det ud blandt de unge på Frederiksberg i forhold til at begå mindre ulovligheder?

De unge er blevet spurgt ind til, om de har gået over for rødt lys, om de har kørt uden cykellygter, når det er mørkt, om de har downloadet musik og film ulovligt, om de har taget en ulåst cykel, om de har stjålet i butikker, om de har malet graffiti, og om de har købt ulovligt fyrværkeri. Hertil svarer 10 pct. af alle unge, at de ikke har gjort nogle af de nævnte ting, mens 4 pct. har sat kryds ved alle syv handlinger. De 4 pct. dækker

dog over visse forskelle i forhold til køn og etnicitet, idet 0 pct. af pigerne og 6 pct. af etnisk danske drenge og 11 pct. af drengene med anden etnisk baggrund end dansk har svaret, at de har gjort alle syv ting. Generelt er der en sammenhæng mellem de unges køn og hvor mange kryds de har sat. Drengene svarer, at de har gjort flere ting end pigerne. Således er der flere piger end drenge, der har svaret, at de har gjort mellem nul og tre ting, mens flere drenge end piger har svaret, at de har gjort mellem fire og syv ting. Gennemgående har flere drenge end piger foretaget sig nogle af de ulovlige handlinger.

Hvad er så de unges holdninger til de ulovlige handlinger? Flest svarer, at det er orden at downloade musik og film ulovligt. Det er faktisk en majoritet af drengene, som synes, at det er en rimelig handling. Dernæst følger for pigerne at gå over for rødt lys og at male graffiti, mens drengene oftere svarer, at det er i orden at gå over for rødt lys og at køre uden cykellygter, når det er mørkt. Det er absolut de færreste, der svarer, at det er i orden at stjæle i butikker.

Der er sammenhæng med alder. Jo ældre de unge er, jo flere synes, at det er i orden at foretage sig de nævnte ulovlige handlinger.

Undersøges sammenhængen mellem at sige, at noget er i orden, og så selv at gøre det, viser det sig, at der er en klar sammenhæng mellem at have gjort noget og at synes, at det er i orden at gøre det. Således svarer 77 pct. af alle, der har down-

Tabel 6.5. Har du nogensinde gjort nogle af følgende ting? Køn. Pct. n=1234

	Piger	Drenge
Gået over for rødt lys	78	83
Kørt uden cykellygter, når det er mørkt	69	75
Downloadet musik og film ulovligt	48	61
Taget en ulåst cykel	13	26
Stjålet i butikker	10	15
Malet graffiti	7	20
Købt ulovligt fyrværkeri	3	23

Tabel 6.6. Er enige i følgende udsagn. Køn. Pct. n=1216

	Piger	Drenge
Det er i orden at downloade musik og film ulovligt	49	54
Der er i orden at gå over for rødt lys	26	41
Det er i orden at male graffiti	22	29
Det er i orden at køre uden cykellygter, når det er mørkt	19	38
Det er i orden at tage en ulåst cykel	11	18
Det er i orden at købe ulovligt fyrværkeri	9	31
Det er i orden at stjæle i butikker	2	5

Tabel 6.7. Sammenhænge mellem handling og holdning: Hvor mange der har gjort en ulovlig handling synes det er i orden. Alle. Pct.

Har downloadet musik og film ulovligt og synes det er i orden	77
Har købt ulovligt fyrværkeri og synes det er i orden	74
Har malet graffiti og synes det er i orden	68
Har taget en ulåst cykel og synes det er i orden	51
Er gået over for rødt lys og synes det er i orden	41
Har kørt uden cykellygter og synes det er i orden	37
Har stjålet i butikker og synes det er i orden	16

loadet musik og film ulovligt, at de synes, at det er i orden, mens 74 pct. af alle, der har købt ulovligt fyrværkeri, synes, at det er i orden. Hvor det er hovedparten af de unge som har downloadet film og musik, købt ulovligt fyrværkeri og malet graffiti, der synes, at det er en handling, de kan forsvare, så er det for butikstyveri de færreste unge, der har gjort det, som synes, at det er en handling, der kan forsvares. Se tabel 6.7.

At gå med kniv

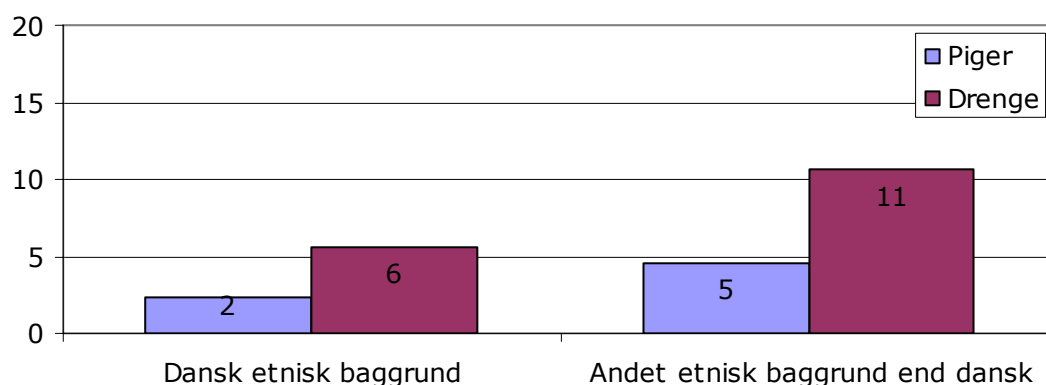
I medierne tales der meget om knivoverfald i det københavnske natteliv. Men selvom det umiddelbart virker overraskende, på grund af den massive pressedækning emnet får, så er der ifølge Det Kriminalpræventive Råd ikke en stigning i

antallet af knivoverfald (se i øvrigt Det Kriminalpræventive Råds hjemmeside www.dkr.dk).

For at få et billede af, hvor mange unge der går med kniv på Frederiksberg, er de unge blevet spurgt ind til, om de går med kniv, og hvorfor de går med kniv, og vi kan dermed ikke sige noget om, hvornår og hvor ofte de unge går med kniv.

I alt svarer 5 pct. af alle, at de går med kniv. Der er flere drenge end piger, der går med kniv, idet 7 pct. af drengene og 3 pct. af pigerne går med kniv. Der er sammenhæng mellem etnisk baggrund og at gå med kniv, således svarer 11 pct. af drengene med anden etnisk baggrund end dansk, at de går

Figur 6.10. Går du med kniv? Etnisk baggrund. Køn. Pct. n=1160

med kniv. Blandt pigerne er det særligt de 13-årige, som svarer, at de går med kniv, og blandt drengene er det særligt de 14-årige og yngre, som svarer, at de går med kniv.

Der er flest, der svarer, at de går med kniv for at kunne forsvare sig og for at føle sig trygge, mens færrest svarer, at de går med kniv for at skræmme andre.

Lovbrud og rusmidler

For både drenge og piger er der klare sammenhænge mellem at begå de forskellige former for ulovlige handlinger og brug af rusmidler. Unge, der har stjålet i butikker, malet graffiti, taget en ulåst cykel, købt ulovligt fyrværkeri, og/eller som går med kniv, har i langt højere grad end øvrige unge drukket alkohol, været fulde inden for den sidste måned, haft dårlige oplevelser med alkohol, røget hash og/eller prøvet at sniffe.

Sammenligner vi pigerne og drengene, viser det sig, at de har lidt forskellige mønstre i forhold til brug af rusmidler. For drengene er der særligt en overrepræsentation af unge, som

har røget hash og foretaget sig noget andet ulovligt. Mens der blandt pigerne er en overrepræsentation af unge, der har sniffet og går med kniv, har købt ulovligt fyrværkeri, har malet graffiti eller har taget en ulåst cykel. Derudover udviser drenge, der har købt ulovligt fyrværkeri, også i højere grad end piger, der har købt fyrværkeri, risikoadfærd i forhold til brug af rusmidler.

Blandt drengene er det en majoritet af de unge, der har taget en ulåst cykel som også har været fulde inden for den sidste måned eller haft dårlige oplevelser med alkohol. Og blandt de drenge, der går med kniv, er der mange, som har røget hash eller sniffet, i forhold til hvad der gælder for de andre unge drenge. Hos pigerne er der en høj frekvens, der har taget en ulåst cykel og har haft dårlige oplevelser med alkohol eller har røget hash.

Det skal til sidst bemærkes, at nogle af procentsatserne dækker over et meget lille antal respondenter. Som det fremgår af tabel 6.9 og tabel 6.10, er det eksempelvis kun 3 pct. af pigerne, der har købt ulovligt fyrværkeri. Og andelen af unge,

Tabel 6.8. Hvorfor går du med kniv? Pct. n=57

Det har været muligt at sætte mere end et kryds.

For at kunne forsvare mig	51
For at føle mig tryk	46
Andet	40
For at være sej	16
Fordi mine venner går med kniv	16
For at skræmme andre	8

Table 6.9. Sammenhænge mellem ulovlige aktiviteter og brug af rusmidler. Piger. Pct.

	Nogensinde drukket alkohol	Været fuld inden for den sidste måned	Haft dårlige oplevelser med alkohol	Prøvet at ryge hash	Prøvet at sniffe
Stjålet i butikker	91	55	51	30	13
Malet graffiti	93	67	56	36	14
Taget en ulåst cykel	88	64	56	40	11
Købt ulovligt fyrværkeri	78	40	39	22	17
Går med kniv	82	40	29	12	29
Alle piger	59	34	36	10	3

Table 6.10. Sammenhænge mellem ulovlige aktiviteter og brug af rusmidler. Drengene. Pct.

	Nogensinde drukket alkohol	Været fuld inden for den sidste måned	Haft dårlige oplevelser med alkohol	Prøvet at ryge hash	Prøvet at sniffe
Stjålet i butikker	90	63	54	45	12
Malet graffiti	89	57	56	43	8
Taget en ulåst cykel	87	65	61	44	6
Købt ulovligt fyrværkeri	86	60	56	39	7
Går med kniv	77	60	47	46	18
Alle drenge	65	33	36	15	3

der går med kniv, er kun 7 pct. for drengenes vedkommende og 3 pct. for pigerne.

Opsamling

I dette kapitel er lovligheden blandt Frederiksbergs unge blevet undersøgt, og sammenfattende kan vi sige, at:

- Det er 81 pct. af alle unge, og altså en klar majoritet, der synes, at Frederiksberg er et trygt sted at leve. Der er dog lidt færre drenge med anden etnisk baggrund end dansk, der synes, at Frederiksberg er trygt sted at leve.

- De fleste unge er ikke bange for at færdes på Frederiksberg om dagen, og drengene er generelt mindre bange end pigerne. Det, flest unge frygter at blive udsat for om dagen, er røveri og at blive overfaldet. De unge er gennemgående mere bange for at færdes på Frederiksberg om aftenen/natten end om dagen. Om aftenen/natten er flest unge bange for at blive overfaldet, at blive truet og at blive udsat for røveri. Men også en stor del af især pigerne er bange for at blive voldtaget.

- 46 pct. af drengene og 21 pct. af pigerne har oplevet at blive truet, mens langt de færreste har oplevet at blive overfaldet, at blive frarøvet genstande, at få ubehagelige seksuelle tilbud og at blive voldtaget. Der er gennemgående flere, der svarer, at deres venner har været udsat for noget, end de selv har. Oftest har deres venner har været udsat for at blive truet.

- Ud over trusler i det fysiske rum har en af de unge oplevet trusler via de virtuelle medier. 16 pct. piger og 14 pct. drenge har prøvet at blive truet over sms. Blandt de unge, der har en profil eller har haft en profil på Arto, er det 21 pct. af pigerne og 22 pct. af drengene, der har oplevet at blive truet. Og 19 pct. af pigerne og 6 pct. af drengene har oplevet at få ubehagelige seksuelle tilbud på Arto. Det er dog en klar majoritet af de unge, der ikke har oplevet nogen af de nævnte trusler, når de færdes på nettet eller bruger deres mobiltelefon. 73 pct. af de unge har ikke været udsat for nogen af de nævnte virtuelle trusler, 16 pct. har været udsat for en, 9 pct. har været udsat for to, og 2 pct. har været udsat for alle tre.

- Det er et markant flertal, der svarer, at de har gået over for rødt lys og kørt uden cykellygter. Men også lidt mere end halvdelen af de unge har downloadet musik og film ulovligt. Blandt pigerne er det langt de færreste, der har taget en ulåst cykel, stjålet i butikker, malet graffiti eller købt ulovligt fyrværkeri. Disse lovovertrædelser er mere udbredte blandt drengene. Blandt drengene er det 26 pct., der har taget en ulåst cykel, 23 pct., der har købt ulovligt fyrværkeri, 20 pct., der har malet graffiti, og 15 pct., der har stjålet i butikker.

- Det er 5 pct. af de unge, der går med kniv. Der er flere drenge end piger blandt disse unge, og særligt er der flere drenge af anden etnisk herkomst end dansk, der går med kniv.

- De unge, der har gjort noget ulovligt, har et større forbrug af rusmidler, end unge, der ikke har gjort noget ulovligt. Således har langt flere af de unge, der har stjålet i butikker, malet graffiti, taget en ulåst cykel eller købt ulovligt fyrværkeri, også været fulde inden for den sidste måned, haft dårlige oplevelser med alkohol, røget hash eller prøvet at sniffe.

KAPITEL 7: KONKLUSION

Hovedspørgsmålene for denne rapport har været: Hvad laver de unge på Frederiksberg i deres fritid? Hvordan trives de unge på Frederiksberg? Og føler de unge på Frederiksberg sig trygge i hverdagen? Ud fra de unges egne oplevelser og besvarelser af disse spørgsmål er der i rapporten blevet tegnet en profil af de unge på Frederiksberg.

Dette kapitel vil indledningsvist give en samlet opsummerende karakteristik af de unges fritidsliv og deres trivsel og tryk i hverdagen med udgangspunkt i de tidligere kapitlers hovedpointer. Derefter vil der blive sat fokus på risikofærd blandt de unge på Frederiksberg på tværs af de enkelte kapitlers analyser og konklusioner. Afslutningsvist vil der blive peget på nogle af de udfordringer og problematikker, som de unge står overfor, og som det kan være vigtigt at have stor opmærksomhed omkring.

Flertallet af unge er glade for at være unge på Frederiksberg og for deres ungdomsliv

Overordnet set er de unge 6. – 10. klasses skoleelever i Frederiksberg Kommune godt tilfredse med deres liv, som det aktuelt former sig, og med at være unge i Frederiksberg Kommune. 95 pct. af de unge er meget tilfredse eller tilfredse med at være unge i kommunen. Hovedparten af de unge giver også positivt udtryk for, at de har et godt liv. 79 pct. af de unge synes, at deres liv er meget godt eller godt. Relativt få synes, deres liv er dårligt eller ikke så godt, hvilket er vurderingen af deres liv for 6 pct. af de unge. Uagtet et generelt positivt billede af hvordan det er at være ung på Frederiksberg,

og hvordan de unge har det, så er ungdomslivet heller ikke problemfrit. De unge har mange muligheder og valg, f.eks. af fritidsliv, men står også over for en del store udfordringer i relation til bl.a. skole, uddannelsesvalg, etablering af egne venskabsrelationer og identitetsdannelse.

De fleste unge har en varieret og aktiv fritid

De fleste unge i undersøgelsen har et aktivt og varieret fritidsliv. De går til organiserede fritidsaktiviteter, bruger byens kommercielle fritidstilbud og har selvorganiseret samvær med venner i byrum og hjem. Derudover bruger de unge også fritiden på skolelektier, fritidsjob og pligter i hjemmet. Flertallet går til en eller flere faste organiserede fritidsaktiviteter på en normal uge, der er dog 13 pct. af de unge, som ikke går til en fast fritidsaktivitet. Der er generelt en tendens til, at antallet af organiserede fritidsaktiviteter er større blandt de yngste.

Karakteristisk for de unges fritidsaktiviteter er, at de sociale relationer med jævnaldrende unge fremstår som centrale. Det er venskaberne med andre unge, som fremhæves som den mest udbredte og primære fritidsaktivitet. Samværet med venner i fritiden foregår ofte i uformelle rammer - på de unges værelser, i hjemmet, foran fjernsynet eller computeren, eller i byrummet, når de unge f.eks. shopper eller går på (computer)café. De fleste unge har deres eget værelse og mødes med andre unge i hjemmet. Det gælder dog i mindre grad for unge med etnisk minoritetsbaggrund.

Fritidslivet er for de unges vedkommende også virtuelt. Det foregår foran fjernsynet eller computerskærmen - enten hjemme, hos venner eller på computercafé. 77 pct. af de unge har computer med internetadgang på deres eget værelse. Mobiltelefonen er et andet centralt medie i de unges fritidsliv. 98 pct. har en mobil, og 94 pct. bruger den dagligt. For halvdelen har den stor betydning for deres kontakt med venner, mens kun 6 pct. svarer, at den ikke har nogen betydning.

De fleste unge har et godt forhold til deres forældre og venner

Majoriteten af de unge på Frederiksberg har et godt forhold til deres forældre. 84 pct. har et meget godt eller godt forhold til begge deres forældre. 2 pct. har et dårligt eller meget dårligt forhold til begge deres forældre. Generelt har de unge forældre, som har tid til dem i hverdagen. 90 pct. har forældre, som altid eller ofte tager sig tid i hverdagen. Kun 1 pct. har forældre, der aldrig tager sig tid, og 9 pct. har forældre, som sjældent har tid.

De unge på Frederiksberg er meget bevidste om betydningen af at have gode venner. Langt de fleste har en eller flere venner, de betegner som gode eller nære venner, mens meget få unge siger, at de ingen venner har. I de unges beskrivelser af, hvad der aktuelt er det bedste i deres liv, fremstår det tydeligt, at venner og nære venskaber med andre jævnaldrende har en meget stor betydning i de unges hverdag. Det er samværet med vennerne, der fremhæves som centralt i de fleste fritidsaktiviteter, men også i relation til hverdagen i skolen. Omvendt er nogle af de største problemer for de unge, hvis de oplever konflikter med deres venner, eller hvis de har svært ved at få gode sociale relationer til andre unge i skole og fritid.

Undersøgelsen viser, at det overordnede billede er, at de fleste unge både har voksne og andre unge at tale med om personlige problemer. Det er dog mere end hver fjerde ung, der oplever ikke at have voksne at kunne tale med om personlige problemer, og mere end hver tiende, der ikke oplever at have andre unge, de kan betroe sig til. 4 pct. oplever hverken at have voksne eller andre unge at tale med om personlige problemer. Det er et fåtal af de unge, men en gruppe hvis trivsel det kan være meget vigtigt at få rettet opmærksomheden på, da det er unge som potentielt vil have meget svært ved at håndtere mistrivsel. Det er værd at bemærke, at drengene er stærkt overrepræsenteret blandt de unge, der ikke oplever at have sociale relationer, de kan betroe sig til om personlige problemer.

Majoriteten af de unge trives, men en stor del unge viser tegn på mistrivsel

Selvom den overordnede fortælling er, at det er hovedparten af de unge, som trives og har det godt, er der også en mindre gruppe unge, som har trivselsproblemer. I undersøgelsen har vi spurgt de unge, om de har følt sig ensomme inden for den sidste måned, om de har forsøgt at skade sig selv, og om de har haft selvmordstanker. 76 pct. af drengene og 57 pct. af pi-

gerne svarer NEJ til alle de tre indikatorer på mistrivsel. Men store mindretal af især pigerne viser tegn på disse mere diskrete eller indadvendte former for mistrivsel. Således har 30 pct. af pigerne og 15 pct. af drengene følt sig ensomme inden for den sidste måned. 21 pct. af pigerne og 12 pct. af drengene har forsøgt at skade sig selv, og 20 pct. af pigerne og 9 pct. af drengene har haft tanker om at begå selvmord. Blandt pigerne i 9. og 10. klasse er det over halvdelen, der udviser et eller flere af disse tre tegn på mistrivsel. Og hver tiende pige i 9. og 10. kl. fortæller, at de både har følt sig ensomme, har forsøgt at skade sig selv og har haft selvmordstanker. Så der er med andre ord over 10 pct. af pigerne i 9. og 10. klasse eller mere end en pige i hver 9. og 10. klasse, som viser tegn på alvorlig risikoadfærd og mistrivsel.

Mobning er en minoritetsadfærd, men alvorligt for dem som er direkte involveret

Næsten 85 pct. af de unge på Frederiksberg oplever hverken, at de har mobbet andre eller selv er blevet mobbet inden for den sidste måned. 70 pct. mener aldrig, at de har mobbet andre. Mobning er altså en minoritetsadfærd, men det er en stor minoritet, som er eller har været involveret i mobning. 8 pct. er blevet mobbet inden for den seneste måned, og 9 pct. har været med til at mobbe andre. Der er flere drenge end piger, som har været involveret i mobning. Der er sammenhæng mellem at blive mobbet og at mobbe andre. Og der er desuden en klar sammenhæng mellem at have været involveret i mobning og vise tegn på andre former for mistrivsel og risikoadfærd.

Alkohol har de fleste unge smagt, men ellers er rusmidler en minoritetsadfærd

En majoritet på 62 pct. af de unge på Frederiksberg har erfaringer med at drikke alkohol. Mens 25 pct. været fulde inden for den sidste måned. Andelen af unge, der har drukket alkohol og har været fulde inden for den sidste måned, stiger med alderen. Lidt over halvdelen af de unge drak mellem 1 og 6 genstande, sidste gang de var fulde, mens lidt under halvdelen af de unge drak mere end 6 genstande, sidste gang de var fulde. Drengene drikker mere end pigerne, og de ældre respondenter drikker mere end de yngre respondenter.

Generelt oplever unge ikke, at stoffer er et stort problem på Frederiksberg. Det er få af de unge, der er blevet tilbudt stoffer, men blandt eleverne i 10. klasse er det 51 pct. af de unge og altså et flertal, der er blevet tilbudt stoffer. Det er de færreste af undersøgelsens unge, der har prøvet hash eller at sniffe. 87 pct. af de unge har aldrig røget hash og 97 pct. har aldrig sniffet. Det er således et minoritetsfænomen. Blandt de 13 pct., som har røget hash, er der flere drenge end piger. Og andelen af unge, der har røget hash, er markant større blandt de ældste. Ingen af pigerne og 1 pct. af drengene i 6. klasse har røget hash, mens 50 pct. af drengene og 33 pct. af pigerne i 10. klasse har prøvet at ryge hash.

En klar majoritet på 83 pct. af de unge i undersøgelsen ryger ikke. I alt ryger 8 pct. af de unge hver dag, og 9 pct. ryger til

festlige lejligheder. Der er en sammenhæng mellem rygning og brug af både legale og illegale rusmidler, således har flere rygere end ikkerygere nogensinde drukket alkohol, været fulde inden for den sidste måned, drukket mere end 10 genstande, sidste gang de var fulde, og haft dårlige oplevelser med alkohol. Ligeledes har flere prøvet at ryge hash, prøvet at sniffe og flere er blevet tilbudt stoffer.

De fleste unge er trygge i deres hverdag og færden på Frederiksberg

Det er en majoritet på 81 pct. af alle unge, der synes, at Frederiksberg er et trygt sted at leve, og langt de fleste unge er da heller ikke bange for at færdes på Frederiksberg om dagen. Det, flest unge frygter at blive udsat for om dagen, er røveri. De unge er gennemgående mere bange for at færdes på Frederiksberg om aftenen/natten end om dagen. Om aftenen/natten er flest unge bange for at blive overfaldet. 46 pct. af drengene og 21 pct. af pigerne har oplevet at blive truet, mens langt de færreste har oplevet at blive overfaldet eller at blive frarøvet genstande.

De fleste unge er trygge i deres virtuelle fritidsliv, men en del har oplevet trusler

En del af de unge har oplevet trusler via mobiltelefon og internettet. De unge er blevet spurgt, om de har oplevet trusler på sms eller på Arto. Desuden er de blevet spurgt, om de har været udsat for ubehagelige seksuelle tilbud på Arto. Der er flest piger, som har oplevet at få ubehagelige seksuelle tilbud. Af de unge, der har en profil eller har haft en profil på Arto, er det 19 pct. af pigerne, der har været udsat for at ubehagelige seksuelle tilbud, hvor det kun er 6 pct. af drengene. Lidt flere har oplevet at få trusler på Arto: Det gælder 21 pct. af pigerne og 22 pct. af drengene. Endelig er det 16 pct. piger og 14 pct. drenge, der har prøvet at blive truet over sms. En majoritet på 73 pct. af de unge har ikke oplevet nogen af de nævnte trusler, når de færdes på nettet eller bruger deres mobiltelefon.

De fleste unge er lovlige, men en del har foretaget ulovlige handlinger

De unge er blevet spurgt ind til en række konkrete ulovlige handlinger. De fleste unge har gået over for rødt lys og kørt uden cykellygter efter mørkets frembrud. Mere end halvdelen af de unge har downloadet musik og film ulovligt. Blandt pigerne er det langt de færreste, der har taget en ulåst cykel, stjålet i butikker, malet graffiti eller købt ulovligt fyrværkeri. Disse lovovertrædelser er mere udbredte blandt drengene. 26 pct. har taget en ulåst cykel, 23 pct. har købt ulovligt fyrværkeri, 20 pct. har malet graffiti, og 15 pct. har stjålet i butikker. Det er 5 pct. af de unge, der går med kniv. Denne minoritet af de unge består primært af drenge, og der er flere drenge af anden etnisk herkomst end dansk, som går med kniv.

De unge, der har foretaget sig noget ulovligt, har også et større forbrug af rusmidler, end de øvrige unge. Således har flere af de unge, der har stjålet i butikker, malet graffiti, taget en ulåst cykel eller købt ulovligt fyrværkeri, også drukket al-

kohol, været fulde inden for den sidste måned, haft dårlige oplevelser med alkohol, røget hash eller prøvet at sniffe.

Risikoadfærd blandt Frederiksbergs unge

I denne undersøgelse tegner der sig et billede af et relativt stort mindretal af de unge på Frederiksberg, der udviser forskellige former for risikoadfærd og mistrivsel, samt at der er sammenhænge mellem de forskellige former for trivselsproblemer.

Undersøgelsen peger altså på, at majoriteten af de unge ikke udviser risikoadfærd, men at en mindre gruppe gør. Det er ikke sådan, at enkelte unge svarer JA til alle spørgsmål, der indikerer risikoadfærd eller tegn på mistrivsel. Men en del af de unge svarer JA til mere end et af disse spørgsmål. Det indikerer både, at der er en gruppe unge, som er i risiko for at udvikle alvorlige former trivselsproblemer og at der er grupper af unge på Frederiksberg, der er risikovillige. Spørgsmålet er så, om de unge udviser en adfærd, som man bør være bekymret for – og hvad kommunen kan gøre? Hænger risikoadfærd sammen med risikovillighed, eller er det udelukkende tegn på mistrivsel og hvor går grænsen?

En minoritet af især de ældste drenge har en udadventt risikoadfærd

Mindretal af varierende størrelser blandt de unge i undersøgelsen har begået forskellige former for kriminalitet, de drikker voldsommere end deres jævnaldrende alkohol og tager i højere grad illegale rusmidler. Der er unge, især drenge og især på de ældste klassetrin, der viser tydelig tegn på risikovillighed i form af indtag af store mængder af alkohol og ved at eksperimentere med illegale stoffer.

Generelt virker de unge som har risikoadfærd godt inkluderet i fællesskaber med andre unge. Ofte kan risikoadfærd også være adgangsgivende til ungdomskulturelle fællesskaber, f. eks. når unge drikker sammen. Men samtidigt rummer disse fællesskaber også øget risici for på sigt at udvikle misbrug eller at blive involveret i alvorlig kriminalitet. Ikke mindst hvis en risikobetonet adfærd er omdrejningspunktet for unges fællesskab, og de unge samtidigt ikke har andre velfungerende ungdomsfællesskaber, de er godt socialt integreret i. Derfor er det også interessant, at der blandt disse unge er færre, som oplever at have voksne at tale med, når de har personlige problemer. Det kan derfor være vanskeligt for disse at få en fortrolig dialog med og støtte fra voksne til deres personlige problemer, hvis de ikke oplever at have voksne i deres nærhed, de kan være fortrolige overfor.

Ikke desto mindre er det en udfordring for voksenverdenen at få skabt en dialog med disse unge og finde måder, hvormed de kan inkluderes i andre og bedre fællesskaber, der ikke bidrager til en øgning, men en mindsning af risikoadfærd.

En minoritet af især de ældste piger har en indadvendt risikoadfærd

Når der tales om unge med tegn på indadvendt risikoadfærd eller mistrivsel, karakteriseres de ofte som diskrete problembærere. Det skyldes, at former for mistrivsel som især ensomhed og selvmordstanker, men også spiseforstyrrelser og selvskadende handlinger, ofte er noget, de unge holder eller forsøger at holde skjult for andre mennesker. I undersøgelsen er der en del unge, som er bærere af indadvendt risikoadfærd. Det drejer sig særligt om pigerne, hvor følelsen af ensomhed, forsøg på selvskade og selvmordstanker er mere udbredt. Og oftere har disse unge også et dårligere selvbillede i forhold til egen krop og vægt, f.eks. har flere prøvet at kaste mad op, efter de har spist.

Blandt de unge med indadvendt risikoadfærd er der flere, som har få eller ingen venner, og der er også flere, som beskriver forholdet til deres bedste ven eller veninde som overfladisk. De har oftere et dårligt forhold til begge deres forældre, og de oplever i mindre grad, at de har voksne, som de kan tale med om personlige problemer. I de unges beskrivelser af de største aktuelle udfordringer og problemer i deres liv, er der flere eksempler på unge, der fortæller, at de har skadet sig selv eller haft selvmordstanker, men også på, at det er tanker og handlinger, som de unge forsøger at holde skjult for voksne og især deres forældre – nogle gange fordi de ikke vil gøre dem bekymrede.

Det er derfor vigtigt, at voksne dels er opmærksomme på tegn på indadvendte former for risikoadfærd, dels ikke har berøringsangst over for at tage en snak med de unge om deres eventuelle risikoadfærd og de forhold, der måtte ligge bag. Forskning i forebyggelse peger på, at det netop kan have en meget positiv betydning for de unge, hvis voksne tager fat i dem, lytter til dem, og på den baggrund går i dialog med dem om deres risikoadfærd.

Opmærksomhed om unges risikoadfærd og udfordringer – et par pejlemærker

Afslutningsvis vil vi pege på nogle af de udfordringer, som voksenverdenen - skole og fritidsliv især – skal være opmærksom på med henblik på at øge unges trivsel og tryghed i hverdagen på Frederiksberg.

Unge trivsel og sociale integration kan forebygge risikoadfærd

Løsninger på unges risikoadfærd skal ikke nødvendigvis findes i relation til selve risikoadfærden, men også i hvordan de unge generelt trives og er integreret i sociale fællesskaber i skole og fritid. Det er som skole og fritidsinstitution vigtigt at være opmærksom på, om de unge trives og føler sig godt tilpas, f.eks. at der ikke er unge som bliver mobbet eller ofte føler sig utrygge. Det kan være vigtigt at have et stærkt fokus på, at lærere og elever, voksne og unge, har eller får udviklet kompetencer til at tage hånd om den sociale trivsel.

Forebyg inden risikoadfærden for alvor er begyndt

Det kan være svært at vide, hvor meget man skal oplyse om forskellige typer af risikoadfærd, og på hvilke klasse- og alderstrin det er formålstjenligt, sådan at man ikke skaber øget interesse blandt unge for at ville afprøve risici. Men det er af stor betydning, at voksenverdenen og dens institutioner har politikker og praksisser for, hvordan man skal og kan forholde sig til unges risikoadfærd – både forebyggende, og når der er tegn på, at risikoadfærd er ved at opstå. Ligesom det blandt forældre kan være af stor betydning, at der er rum for at tale sammen om og søge at afstemme holdninger til de unges risikoadfærd, f.eks. omkring rygning og alkohol.

Imødekom sociale overdrivelser - giv de unge et realistisk billede af minoritets- og majoritetsadfærd

I de sociale sammenhænge, unge indgår i – det være sig skole, forening, ungdomsklub eller anden fritidsaktivitet – er der gode muligheder for at sætte ind over for unges risikoadfærd og deres forestillinger om samme. Unge er ofte præget af overdrevne forestillinger om, hvad der er normaladfærd blandt andre unge, når det gælder risikoadfærd. De har ofte et billede af, at langt flere unge drikker, ryger hash og tager stoffer, end hvad der reelt er tilfældet. Der kan derfor være en risiko for, at de oplever, at det er noget de selv skal gøre for at blive accepteret og få status. Arbejdes der bevidst med de unges sociale overdrivelser, så er der muligheder for at ændre og mindske unges risikoadfærd. Unge kan derigennem rustes til at kunne hjælpe hinanden, og en skærpet bevidsthed om, hvad der er majoritetsadfærd, kan gøre de unge mere immune overfor gruppepres.

At turde dialogen med unge om risikoadfærd er svært, men nødvendigt

Som voksen kan det være svært at skulle henvende sig til unge, som man frygter, udviser risikoadfærd. Men for unge har det faktisk stor betydning, hvis der er voksne, som tør spørge ind til, hvordan de har det. Det er også en måde at vise de unge opmærksomhed, og at der er nogen, som interesserer sig for deres velbefindende og trivsel. Hvis der er problemer, så er det naturligvis også vigtigt at vide, hvordan man kan tage sig af de unge, og hvem de unge eventuelt skal henvendes til, hvis de unge f.eks. går med selvmordstanker eller har misbrugsproblemer.

LITTERATUR

Aagre, Willy (2003): Ungdomskunnskap – hverdagslivet kulturelle former. Fagbokforlaget.

Agerbo, Esben, Merete Nordentoft og Preben Bo Mortensen, (2002): "Selvmord blandt unge – familiemæssige, psykiatriske og socioøkonomiske risikofaktorer". I: Ugeskrift for læger, årgang 164, nr. 49.

Andersen, Dines og Mai Heide Ottosen (red.) (2002): Børn som respondenter. Om børns medvirken i survey. Socialforskningsinstituttet.

Andersen, Michael (2005): "Unge og fedme – om krop og forbrug i det danske velfærdssamfund". Artikel bragt i Ungdomsforskning, nr. 1, april 2005, årgang 4. Center for Ungdomsforskning. Learning Lab Denmark. Danmarks Pædagogiske Universitet.

Balvig, Flemming (2006): Den ungdom! Det Kriminalpræventive Råd.

Balvig, Flemming, Lars Holmberg og Anne-Stina Sørensen (2005): Ringstedforsøget. Jurist- og Økonomforbundet.

Balvig, Flemming og Lars Holmberg (2006): "Er forebyggelse risikabel?". I: Ungdomsforskning, nr. 4, december 2006, årgang 5. Center for Ungdomsforskning. Learning Lab Denmark. Danmarks Pædagogiske Universitet.

Bille, Trine og Erik Wulff (2006): Tal om børnekultur - en børnekulturstatistik. AKF Forlaget.

Bille, Trine, Torben Fridberg, Svend Storgaard og Erik Wulff (2005). Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004 – med udviklingslinjer tilbage til 1964. AKF Forlaget

Danmarks Statistik: Statistikbanken. Kan findes på www.statistikbanken.dk.

Det Kriminalpræventive Råd: Diverse statistikker om unge og kriminalitet på www.dkr.dk.

Due, Pernille; Holstein, Bjørn E.; Jørgensen, Per Schultz (1999): "Mobning som sundhedstrussel blandt store skolelever". Ugeskrift for læger, årgang 161, nr. 15.

Frederiksberg Kommune (2006): Elevstatistik 2006-07. Kulturdirektoratet. Frederiksberg Kommune.

Frederiksberg Kommune (2007): Nøgletal. En sammenligning med udvalgte kommuner, hovedstadsområdet og hele landet. Frederiksberg Kommune.

Hansen, Niels-Henrik M. (2004): Hvad har de gang i? En profilanalyse af Gentoftes unge 2004. Center for Ungdomsforskning.

- Hansen, Niels-Henrik M. (2003): Hvad har de gang i? En profilanalyse af Holbæks unge 2003. Center for Ungdomsforskning.
- Heggen, Kåre og Tormod Øia (2005): Ungdom i endring – mestring og marginalisering. Abstrakt Forlag.
- Henriksen, Claus Syberg (2002): Børn og unges fritid i Høje Taastrup Kommune. Center for Alternativ Samfundsanalyse.
- Høg, Vibeke, Torben Isager og Anne Mette Skovgaard (2002): "Suicidaladfærd hos børn – en deskriptiv undersøgelse". Ugeskrift for læger, årgang 164, nr. 49.
- Jespersen, Cathrine og Morten Behrens Sivertsen, (2005): Unge sociale problemer. En forskningsoversigt. Socialforskningsinstituttet.
- Kofod, Anne og Jens Christian Nielsen (2005): Det normale ungdomsliv. Hverdagsliv, fællesskab, trivsel og fremtid. Center for Ungdomsforskning. Learning Lab Denmark. Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Kofod, Anne; Nielsen og Niels Ulrik Sørensen (2006): Unge og biblioteker. Roskilde Bibliotek og Danmarks Biblioteksforning.
- Lasgaard, Mathias (2007): "Et ungdomsliv på egen hånd – introduktion til forskning i ensomhed blandt unge". I: Annette Wiborg (red.): Der er bare ikke rigtig nogen... - en antologi om unge og ensomhed. Ventilen Danmark.
- Mehlbye, Jill og Ulla Højmark Jensen (2003): Børn og unges fritid i Frederiksberg Kommune. AKF Forlaget.
- Møhl, Bo (2006): At skære smerten bort - en bog om cutting og anden selvskadende adfærd. PsykiatriFondens Forlag.
- Nielsen, Jens Christian, Andy Højholdt og Birgitte Simonsen (2004): Ungdom og foreningsliv. Demokrati, fællesskab og læreprocesser. Roskilde Universitetsforlag.
- Nielsen, Jens Christian og Niels Ulrik Sørensen (2006): "Livet i nuet". I: Ungdomsforskning, nr. 4, december 2006, årgang 5. Center for Ungdomsforskning. Learning Lab Denmark. Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Pedersen, Willy (2006): Bittersøtt. Ungdom, socialisering og rusmidler. Universitetsforlaget.
- Rabøl Hansen, Helle (2005): Grundbog mod mobning. Gyldendal Uddannelse
- Rabøl Hansen, Helle og Birk Christensen (2003): Mobbeland. Gyldendal.
- Rasmussen, Mette og Pernille Due (2007): Skolebørnsundersøgelsen 2006. Forskningsgruppen for Børn og Unge Sundhed. Institut for Folkesundhedsvidenskab. Københavns Universitet.
- Rheinländer, Thilde og Gert Allan Nielsen (2007): Unge livsstil og dagligdag. MULD-rapport nr. 6. Sundhedsstyrelsen og Kræftens Bekæmpelse. Kan læses på www.sst.dk.
- Schultz Jørgensen, Per, Bjørn E. Holstein og Pernille Due red. (2004): Sundhed på vippen. En undersøgelse af de store skolebørns sundhed, trivsel og velfærd.
- Sundhedsstyrelsen: Diverse statistikker om unge og sundhed på www.sst.dk.
- Sundhedsstyrelsen (2007): Undersøgelse af 11-15-åriges livsstil og sundhedsvaner 2005 – samt udviklingen fra 1997-2005. Sundhedsstyrelsen. Kan læses på www.sst.dk.
- Villumsen, Karin og Thomas Willer (2006): Mobning og konflikt 2006 – en undersøgelse i 9. klasse. Børnerådet.
- Waadegaard, Mette (2002): Risk behaviour related to eating disorders among Danish adolescents. Statens Institut for Folkesundhed.
- Wellendorf, Rie og Metin Cakmak (2007): Gadedrenge – yngre etniske drenge i gadebilledet og deres møder med politi og borgere. Center for Ungdomsforskning, Learning Lab Denmark, Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Willer, Thomas og Søren Gade Hansen, (2004): Mobning 2004 – En undersøgelse af mobning i 7. klasse. Børnerådet.
- Zøllner, Lillian (2007): Når unge skader sig selv. Komiteen for Sundhedsoplysning.
- Zøllner, Lillian (2002): Unge (mis)trivsel. Center for Selvmordsforskning.

APPENDIKS A: KARAKTERISTIK AF RESPONDENTERNE

I dette kapitel vil der blive redegjort for, hvem der indgår i undersøgelsen med udgangspunkt i respondenternes køn, alder, klasstrin, forældres uddannelsesniveau og etnisk baggrund. På den baggrund gives til sidst i kapitlet en samlet vurdering af undersøgelsens repræsentativitet.

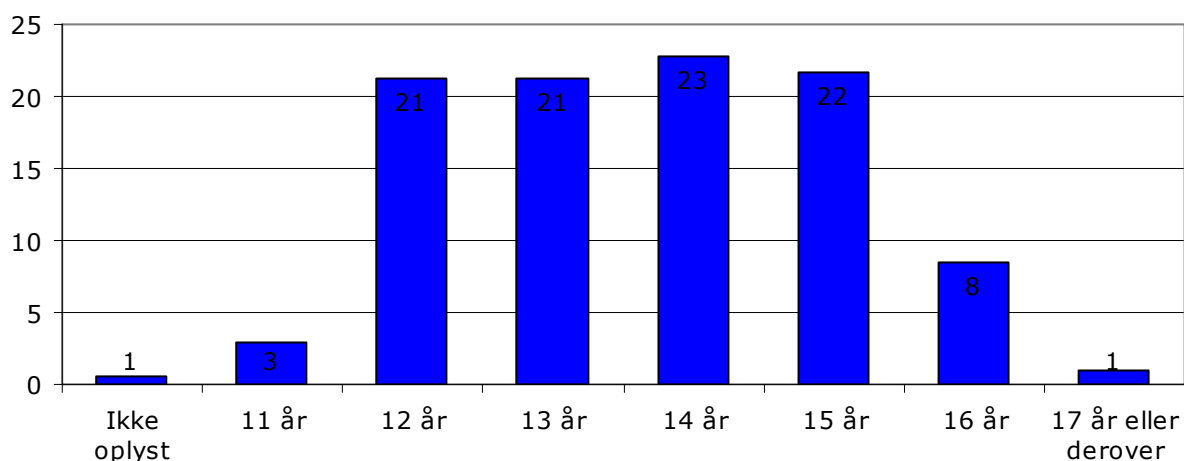
Svarprocent

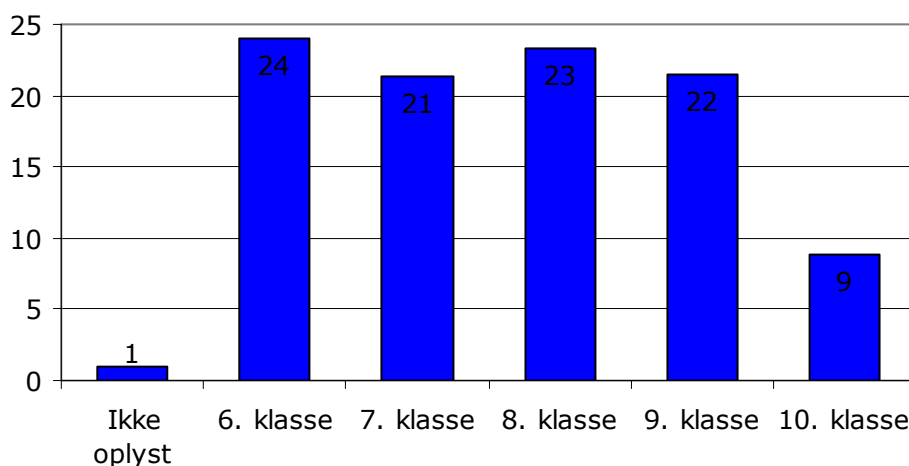
Spørgeskemaet er udsendt til 68 grundskoleklasser fra 6. til 10. klasse på alle folkeskoler samt en privatskole i Frederiksberg Kommune. 66 af de udvalgte klasser har deltaget i un-

dersøgelsen. Det har været et kriterium, at alle folkeskoler skulle deltage i undersøgelsen, og der er foretaget en stratificeret udvælgelse på klasstrinsniveau på baggrund af kriterier om skolestørrelse, geografisk spredning og klasstrinsfordeling. Spørgeskemaet er omdelt i papirform til klasserne og er udfyldt i skoletiden.

I alt er spørgeskemaet udleveret til 1480 elever, og der er 1248 elever, der har udfyldt spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 85 pct. Svarprocenten dækker dog over for-

Figur A.1. Aldersfordeling. Pct. N=1248

Figur A.2. Respondenter fordelt på klassetrin. Pct. N=1248

skelle på tværs af klassetrin, idet 92 pct. af alle udvalgte 6. klasseelever har udfyldt spørgeskemaet, mens 71 pct. af de udvalgte 10. klasseelever har svaret. Pr. 1. januar 2008 er der ifølge Danmarks Statistik 3263 unge mellem 12-16 år i Frederiksberg kommune, så der er 37 pct. af de unge i aldersgruppen, der har udfyldt spørgeskemaet.

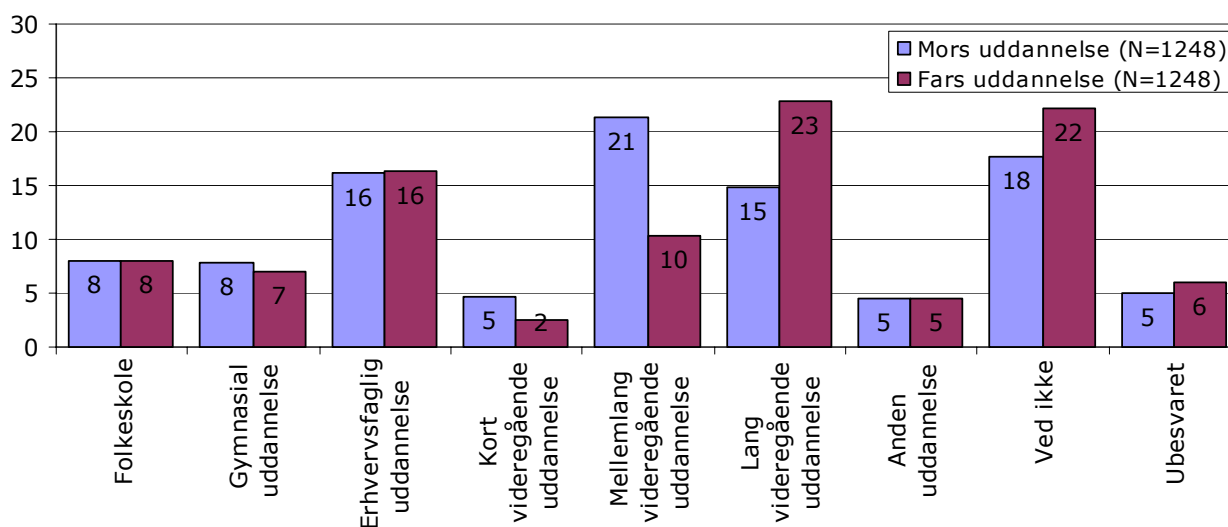
Køn

Af de 1248 respondenter er 50,5 pct. piger, 49 pct. drenge og resten uoplyst. Kønsfordelingen er forskellig på tværs af alder. Der er således flere piger end drenge på 11 og 12 år, der har udfyldt spørgeskemaet, mens der er flere drenge end pi-

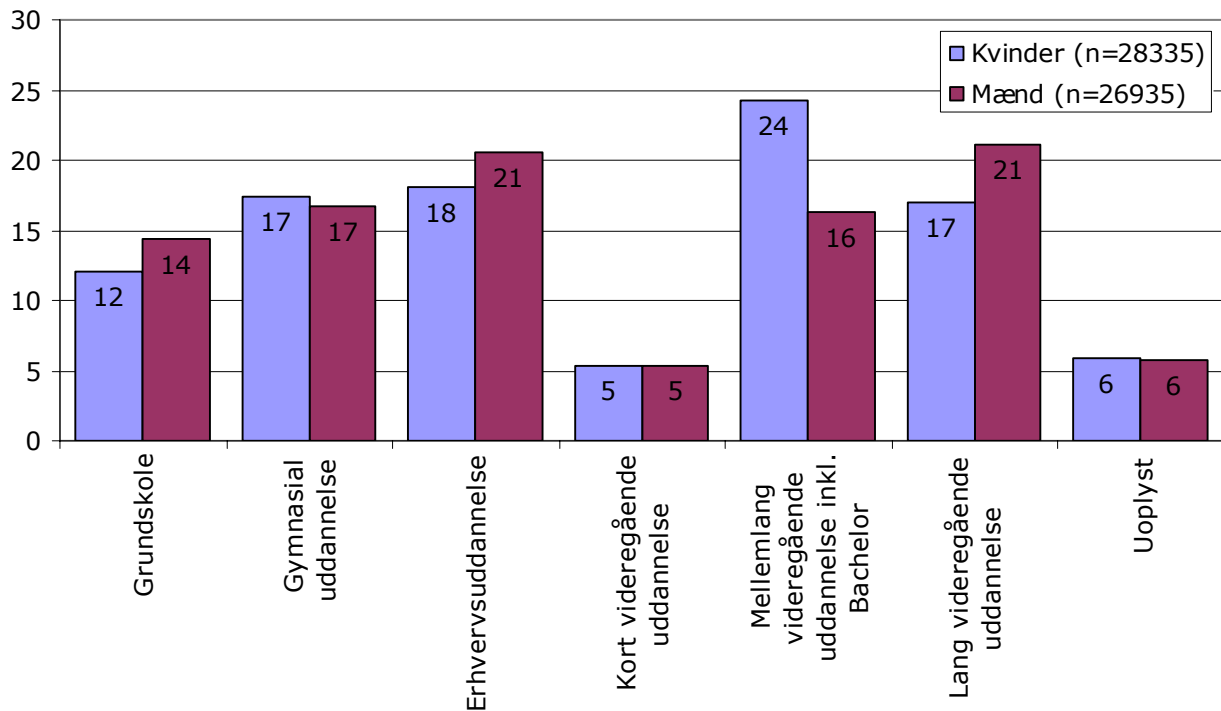
ger på 13 år, der har udfyldt spørgeskemaet. Kønsfordelingen på Frederiksberg for unge mellem 12-16 år pr. 1. januar 2008 er 50,7 pct. piger og 49,3 drenge (Danmarks Statistiks hjemmeside www.statistikbanken.dk). Der er altså en svag overvægt af piger mellem 12-16 år på Frederiksberg, og denne er også at finde i besvarelserne af spørgeskemaet.

Alder og klassetrin

Aldersfordelingen og klassetrinsfordelingen blandt undersøgelsens respondenter er vist i nedenstående figurer. Som det ses af figurerne A.1 og A.2, er respondenterne mellem 11-17 år, men da der kun er 3 pct. 11-årige (svarende til 36 responden-

Figur A.3. Forældres uddannelsesniveau. Pct.

Figur A.4. Befolkningen (20-59 år) på Frederiksberg højst fuldførte uddannelse. Pct. Kilde Danmarks Statistik.

ter) og 1 pct. på 17 år eller ældre (svarende til 12 respondenter) er alderskategorierne i rapporten benævnt 12 år og yngre, 13 år, 14 år, 15 år og 16 år og ældre.

Endvidere er der færre 10. klasselever (eller unge på 16 år og ældre), der har udfyldt spørgeskemaet, hvilket hænger sammen med, at der er færre elever i 10. klasse end på de andre klassetrin.

Forældres uddannelsesniveau

I spørgeskemaet var der endvidere spørgsmål om de unges forældres højst afsluttede uddannelse. Da forældres uddannelsesniveau erfaringsmæssigt er et svært spørgsmål at svare på for unge, fulgte der en vejledning med til lærerne,

samt en opfordring på spørgeskemaet til at spørge sin lærer, hvis man var i tvivl. Alligevel svarer 18 pct., at de ikke ved, hvilken uddannelse deres mor har, og 22 pct., at de ikke ved, hvilken uddannelse deres far har.

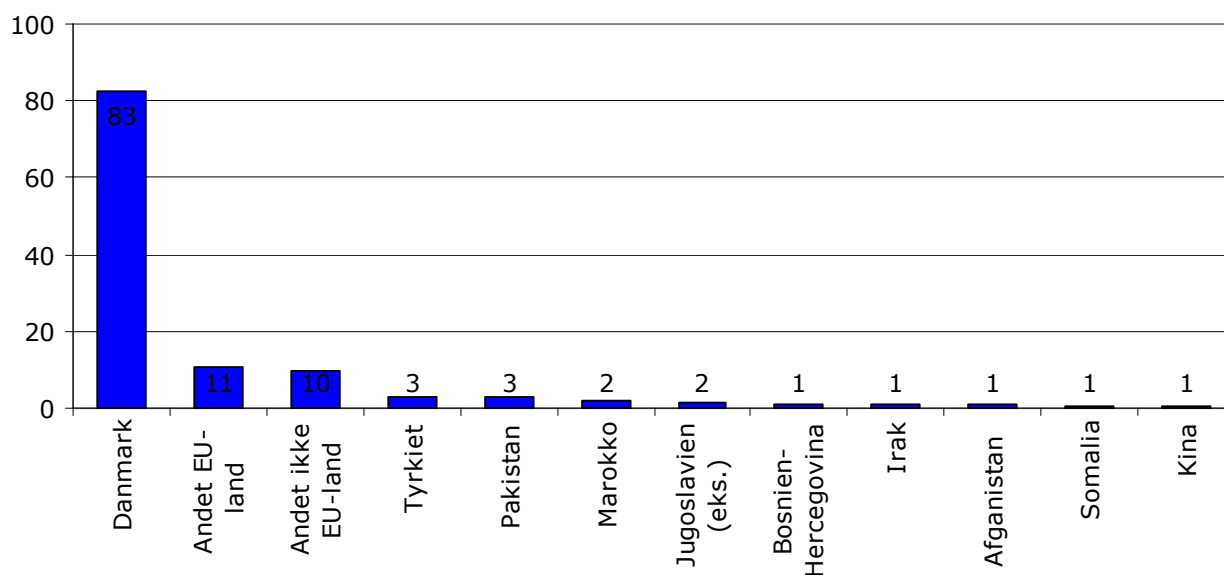
Sammenligner vi respondenternes besvarelser med tal fra Danmarks Statistik om befolkningen (fra 25-59 år) på Frederiksbergs højst afsluttede uddannelse – se figur A.3 og figur A.4 – viser det sig, at der er visse forskelle, særligt med hensyn til hvor mange der har grundskolen og gymnasiet som sidst afsluttede uddannelse. Samlet set vurderes det, at besvarelserne på trods af de mange, som ikke ved, hvilken uddannelse deres forældre har, er repræsentativ sammenlignet med befolkning på Frederiksberg.

Tabel A.1. Etnisk baggrund. Pct. (n=1248).

Født i Danmark	93
Født i andet land end Danmark	7
Fødeland ikke oplyst	1
Dansk baggrund	75
Anden etnisk baggrund end dansk	21
Etnisk baggrund ikke oplyst	5

Figur A.5, Hvor kommer dine forældre fra? Pct. (n=1248)

Det har været muligt at sætte op til to krydser.

Etnicitet

Etnicitet kan være et vanskeligt spørgsmål at arbejde med inden for de rammer, som et spørgeskema sætter, da unge ofte kan have mindre håndfaste forståelser af etnicitet end et spørgeskema kan rumme. I spørgeskemaet har der været tre spørgsmål om de unges etniske oprindelse: Om de er født i Danmark, hvilken etnisk baggrund de har, og hvor deres forældre kommer fra.

93 pct. af respondenterne svarer, at de er født i Danmark, mens 75 pct. svarer, at deres etniske baggrund er dansk - se i øvrigt tabel A.1. Tal fra Danmarks Statistik angiver, at pr. 1. januar 2008 var 83 pct. af de unge mellem 12-16 år på Frederiksberg af dansk oprindelse, mens 5 pct. var indvandrere og 12 pct. var efterkommere af indvandrere.

Respondenterne har også skullet svare på, hvor deres forældre kommer fra. Her svarer 83 pct., at den ene eller begge af deres forældre kommer fra Danmark, 11 pct. svarer, at den ene eller begge forældre kommer fra et andet EU-land, 10 pct. svarer, at den ene eller begge forældre kommer fra et andet ikke EU-land. Dernæst er de tre mest udbredte svar Tyrkiet, Pakistan og Marokko, hvilket også svarer til de tre lande, som fleste unge mellem 12-16 år på Frederiksberg kommer fra ud over Danmark (Danmarks Statistiks hjemmeside www.statistikbanken.dk).

Sammenlignes besvarelserne med tallene fra Danmarks Statistik må der siges at være en god overensstemmelse, og andelen af unge med anden etnisk baggrund end dansk må siges at være repræsentativ.

Opsamling om bortfald

Samlet set vurderes det, at undersøgelsen har en ganske tilfredsstillende svarprocent, og at undersøgelsen giver et repræsentativt billede af de unge fra 12 til 16 års situation i Frederiksberg Kommune. Der er pæn overensstemmelse i forhold til køn, forældres uddannelse og etnicitet. Materialet rummer ikke muligheder for at foretage en mere uddybende bortfaldsanalyse – det vil sige, at det er ikke muligt at sige, om der er systematiske skævheder i bortfaldet og de unges svar. Det skal dog bemærkes, at spørgeskemaet er omdelt på hovedsageligt folkeskoler, og at materialet derfor ikke omfatter unge i specialesystemet eller unge uden for uddannelsessystemet. Endvidere vil unge med stort fravær i skolen naturligvis også være underrepræsenteret i undersøgelsen.

APPENDIKS B: UNDER- SØGELSENS METODER

Denne undersøgelse er baseret på to datakilder – en statistisk undersøgelse i form af en spørgeskemaundersøgelse med i alt 1248 deltagere og tre fokusgruppeinterviews med i alt 18 deltagere. Hovedvægten er lagt på spørgeskemaundersøgelsen. Både spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewene er gennemført i november og december 2007. I det følgende vil en række metodiske overvejelser knyttet til de to datakilder blive præsenteret.

Undersøgelsens målgruppe er af og i samarbejde med Frederiksberg Kommune defineret til at være de unge i grundskolens 6.-10. klasse. Det vil hovedsageligt sige unge mellem 12 og 16 år.

Spørgeskemaundersøgelsen

Den statistiske del af undersøgelsen består af et papirbaseret spørgeskema på 80 spørgsmål. Spørgeskemaet indeholdt spørgsmål der dækkede følgende temaer: 1) Baggrundsspørgsmål om de unge og deres familie, 2) Fritid og fritidsaktiviteter, herunder mediebrug og forbrug, 3) Trivsel og mistrivsel, 4) Brug af illegale og legale rusmidler, 5) Tryghed og utryghed i hverdagen og 6) Kriminalitet og lovløshed. Derudover var der to åbne spørgsmål, som gik på, hvad de unge oplever, er det bedste og det værste i de unges liv lige nu.

Spørgeskemaerne er blevet uddelt til 68 tilfældigt udvalgte 6.-10. klasser på alle folkeskoler og en enkelt privatskole i Frederiksberg Kommune. Både skoler og elever er anonyme i

undersøgelsen. I alt fik vi 1266 spørgeskemaer retur, men 18 spørgeskemaer er blevet kasseret på grund af mangelfulde besvarelser, så i alt er der 1248 deltagere i spørgeskemaundersøgelsen.

Undersøgelsen blev konkret gennemført ved at Frederiksberg Kommunes Kulturdirektorat henvendte sig til alle skoleledere, som alle indviede i at deltage og derefter blev de relevante klasselærere kontaktet. Lærerne er dels blevet introduceret til undersøgelsen gennem Frederiksberg Kommunes SSP-kontaktpersoner, dels gennem et følgebrev. Eleverne har besvaret spørgeskemaet i skoletiden. Det kan være et mindre metodisk problem i forhold til repræsentativitet, at kun de unge som er tilknyttet en folkeskole har haft mulighed for at deltage i undersøgelsen.

Det er afgørende for undersøgelsens kvalitet, at de unge vil svare ærligt på de spørgsmål, de er blevet stillet. Der er derfor gennemført en testning af spørgeskemaet med udvalgte elever fra en 6. klasse og en 8. klasse. Eleverne har først udfyldt spørgeskemaet og derefter er hvert enkelt spørgsmål og svarmulighed blevet diskuteret igennem med de unge. Desuden har Børne- og Undervisningsudvalget, samt Idræts- og Fritidsudvalget i Frederiksberg Kommune kommenteret og godkendt spørgeskemaet, inden det blev sendt ud på skolerne.

Spørgeskemaer har den fordel, at de kan give et overblik over udbredelsen af forskellige sociale fænomener i en given be-

folkningsgruppe. Denne undersøgelsesform giver desuden et øjebliksbillede af udvalgte områder af respondenternes liv. Metoden er desuden karakteriseret ved, at respondenterne næsten ingen eller ingen indflydelse har på svarmulighederne, hvilket er en af svaghederne ved metoden. Der kan være en risiko for, at svarkategorierne ikke dækker det svar, respondenterne ønsker at give. Dette er dels imødekommet gennem testningen af spørgeskemaet, dels forsøgt opblødt ved at medtage de åbne spørgsmål i spørgeskemaet.

Interviewundersøgelsen

Udgangspunktet for interviewundersøgelsen var at lave tre gruppeinterview af ca. en times varighed med unge på en udvalgt folkeskole, unge fra en idrætsklub og unge fra en ungdomsklub i Frederiksberg Kommune.

De unge, der deltog i interviewene, blev valgt tilfældigt, og der deltog seks unge i hvert gruppeinterview, så i alt medvirkede 18 unge.

Med gruppeinterviewet inviteres deltagerne til at dele deres oplevelser af og refleksioner over, hvordan det er at være ung i Frederiksberg Kommune. Gruppeinterviewene har taget udgangspunkt i de samme overordnede temaer som spørgeskemaet, men der lægges vægt på, at spørgsmålene stilles åbent, så der bliver plads til uddybende diskussioner. Interviewene er blevet gennemført som en uformel diskussion struktureret omkring de seks nævnte temaer – men med særligt fokus på de unges fritid.

Alle gruppeinterviewene er blevet optaget og er efterfølgende blevet transskriberet. Gruppeinterviewene er bearbejdet, så deltagerens anonymitet er sikret, og der er derfor ikke citeret direkte fra gruppeinterviewene i rapporten. Gruppeinterviewene har i stedet fungeret som baggrund for, inspiration til og validering af analysens nedslagspunkter.

Unge tryghed og trivsel i Frederiksberg Kommune

Denne rapport giver et billede af, hvordan unge mellem 12-16 år oplever det at være ung på Frederiksberg. Føler de sig trygge? Hvordan trives de? Hvad laver de i deres fritid? Hvilket forbrug af rusmidler har de? Det er nogle af de spørgsmål, som undersøgelsen tager sit afsæt i, og som de unge på Frederiksberg er blevet spurgt om. Det er hensigten med undersøgelsen at give et reelt billede af de unges hverdag på Frederiksberg.

Rapporten opstiller en statistisk profil af Frederiksbergs unges hverdagsliv og livsvilkår med særligt fokus på de unges trivsel, tryghed og fritid. Ungdomsprofilen går dog ud over disse tre temaer og fortæller også noget mere generelt om, hvad det vil sige at være ung på Frederiksberg i år 2008.

